

Domácí násilí a institut vykázání

Bc. Jiří Petřík

Diplomová práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Institut mezioborových studií
akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jiří Petřík**
Osobní číslo: **H138253**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Domácí násilí a institut vykázání**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v SR UTB ve Zlíně č. 7/2014, včetně příloh, případně podle dalších materiálů. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím práce zaměřena:

- na domácí násilí a institut vykázání, základní pojmy a legislativa;
- na příčiny domácího násilí a vykázání, jejich dopad na rodinu;
- činnost policejního orgánu a dalších orgánů v souvislosti s vykázáním;
- na samotný institut vykázání, jeho preventivně ochranný význam a jeho četnost.

Součástí práce budou případové studie (kauzistiky) a drobný sociologický výzkum zaměřený na četnost výskytu a opakující se případy domácího násilí a vykázání.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CONWAY, H.L. Domácí násilí. Praha: Albatros, 2007, ISBN 978-800-0015-507.

ČÍRTKOVÁ, L., R. MACHÁČKOVÁ a M. VITOUŠOVÁ. Domácí násilí: přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2002, ISBN 80-862-8419-0.

GJURIČOVÁ, Š., J. KOCOURKOVÁ a J. KOUTEK. Podoby násilí v rodině. Praha: Vyšehrad, 2000, ISBN 80-702-1416-3.

HAŠKOVCOVÁ, H., D. POKORNÁ a M. TOUFAROVÁ. Manuálek o násilí. Brno: NCO NZO, 2004, ISBN 80-701-3397-X.

STRÍLKOVÁ, P. a M. FRYŠTÁK. Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím. Ostrava, 2009, ISBN 978-807-4180-200.

VOŇKOVÁ, J. a I. SPOUSTOVÁ. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha: Proferm, 2008, ISBN 978-809-0362-673.

Další literatura bude obsažena v Projektu diplomové práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Renata Oralová

Institut mezioborových studií

Datum zadání diplomové práce:

4. listopadu 2014

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2015

V Brně dne 4. listopadu 2014

doc. Ing. Aněžka Lengalová, Ph.D.
děkanka

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s tím, že vyrovnaní případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně 16. 3. 2015

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá velmi závažným problémem – domácím násilím. Cílem diplomové práce „*Domácí násilí a institut vykázaní*“ je náležitě popsat a upozornit na problematiku domácího násilí, jako sociálně patologického jevu, který je v současné době velmi diskutovaným a neustále se rozvíjejícím celospolečenským problémem, skrytě se vyskytujícím ve všech společenských vrstvách, kdy jeho součástí je neodmyslitelně rovněž institut vykázaní. Práce je rozdělena na teoretickou část a praktickou část.

Teoretická část obsahuje vysvětlení základních pojmů domácího násilí, jeho projevy, formy, příčiny vzniku, dále typologii pachatelů a obětí, rovněž se zabývá legislativou řešící uváděnou problematiku a samotným institutem vykázaní. V teoretické části bylo čerpáno z odborných publikací, právních norem a metodik Policie České republiky zabývajících se danou problematikou.

V praktické části diplomové práce byla pro výzkum využita dotazníková metoda směřovaná mezi policisty Policie ČR s cílem potvrdit nebo vyvrátit stanovené hypotézy k domácímu násilí a využití institutu vykázaní a vytvořit zpětnou vazbu pro instituce i jednotlivce zabývající se touto problematikou.

Klíčová slova:

Domácí násilí, institut vykázaní, oběť, agresor, pachatel, ohrožená osoba, násilná osoba, druhy domácího násilí, zneužívání, společné obydlí, pomoc oběti, Policie České republiky, předběžné opatření.

ABSTRACT

Diploma thesis deals with a very serious problem - domestic violence. The aim of the thesis "Domestic violence and institute of expulsion" is describe it properly and draw attention to the issue of domestic violence as a social pathology that is being currently very discussed and that is constantly developing social problem, occurring covertly in all social stratas, while the inseparable part of it is institute of expulsion. The thesis is divided into theoretical and practical part.

The theoretical part includes explanations of basic terms of domestic violence, describe its manifestations, forms, causes, typology of offenders and victims, also follows up the legislation dealing with the issue and the institute of expulsion itself. Scientific publications, legal standards and methodologies of the Police of the Czech Republic were the main information sources for the theoretical part.

The questionnaire research was employed in the practical part of the thesis and members of the Police of the Czech Republic were questioned with the aim to confirm or disprove given hypothesis of domestic violence and the use of the institute of expulsion and generate feedback for institutions and individuals dealing with the issue.

Keywords:

Domestic violence, institute of expulsion, victim, aggressor, endangered person, violent person, types of domestic violence, abuse, common household, victim assistance, Police of the Czech Republic, preliminary measure.

Děkuji paní. Mgr. Renatě Oralové, za její velmi užitečnou a všestrannou metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování diplomové práce.

Také bych chtěl poděkovat své manželce za morální pomoc a podporu, kterou mi poskytla při zpracování diplomové práce a které si nesmírně vážím.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Jiří Petřík

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1. ZÁKLADNÍ POJMY	12
1.1 Definice pojmu domácí násilí	12
1.2 Typy a formy domácího násilí	15
1.3 Příčiny domácího násilí	21
1.4 Znaky a fáze domácího násilí	25
1.5 Dílčí závěr	27
2. SUBJEKTY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	29
2.1 Ohrožená osoba	29
2.2 Násilná osoba	38
2.3 Poskytnutí pomoci ohrožené a násilné osobě	42
2.4 Dílčí závěr	47
3. INSTITUT VYKÁZÁNÍ	49
3.1 Prvotní postup policie při zjištění události se znaky domácího násilí	49
3.2 Vykázání, zásady a podmínky při a po jeho uplatnění	52
3.3 Předběžné opatření ve věcech domácího násilí	57
3.4 Aplikace vybraných právních norem k domácímu násilí	61
3.5 Dílčí závěr	68
PRAKTICKÁ ČÁST	69
4. VÝZKUM K DOMÁCÍMU NÁSILÍ A APLIKACI INSTITUTU VYKÁZÁNÍ	70
4.1 Cíle výzkumu, pracovní hypotézy a použité metody výzkumu	70
4.2 Charakteristika zkoumané skupiny	72
4.3 Analýza a prezentace výsledků	75
4.4 Kazuistiky	90
4.5 Dílčí závěr	95
ZÁVĚR	96
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	99
SEZNAM PŘÍLOH	103

ÚVOD

Násilí a agresivní chování jako takové je známé v různých podobách a provází historii lidstva od pradávna, násilí nás obklopuje i dnes a to v různých formách. Jednou ze závažných forem násilí v celé společnosti je domácí násilí, tato forma násilí je oproti jiným formám, zejména v našich podmínkách plně pojmenována až v posledním desetiletí. Otevřeně se tedy začalo mluvit o tomto problému, který v naší společnosti je a byl již dávno předtím a který je u většiny takových událostí, velmi dobře skrytý a mylně označován za jiné události až do doby, kdy propukne ve své největší možné míře a nejednou zanechá fyzické i psychické následky na oběti či na obětech takového jednání.

Domácí násilí přestalo být společenským tabu, kdy bylo dříve považováno čistě za problém přímo zúčastněných osob. Vše se změnou k lepšímu nejen díky různým neziskovým organizacím, které se snažili pomoci ohroženým osobám, ale rovněž díky medializaci tohoto ožehavého problému. V neposlední řadě rovněž za podpory nově vzniklých ochranných opatření ohrožených osob ze strany zákonů a následně státních a dalších institucí. Domácí násilí již tedy není pouze problémem osob, kterých se týká, ale i problémem širší veřejnosti.

Hlavním cílem diplomové práce je v teoretické části náležitě *popsat základní pojmy vztahující se k domácímu násilí a institutu vykázaní* a následně v praktické části *zjistit úroveň znalostí policistů o problematice domácího násilí, o institutu vykázaní a zhodnocení samotného významu institutu vykázaní pro policisty*, dále za pomoci výzkumu a analýzy zjištěných statistických údajů *zjistit četnost využití institutu vykázaní a jeho využití mezi dotazovanými policisty v praxi*.

Diplomová práce je rozvržena do pěti kapitol. V prvních třech kapitolách se jedná o popisné vysvětlení problematiky základních pojmů a legislativy v teoretické rovině a to jak ve vztahu k domácímu násilí tak i institutu vykázaní. Ve čtvrté kapitole se zabývám výzkumem za účelem verifikace nebo falzifikace stanovených hypotéz.

V úvodní kapitole se budu věnovat vymezení pojmů vztahujících se k domácím násilím, jako jsou formy, příčiny, znaky a fáze domácího násilí.

V druhé kapitole se zaměřím na subjekty domácího násilí ve smyslu typologie ohrožené osoby, násilné osoby, tedy osoby agresora, na možné příčiny domácího násilí a rovněž na následky domácího násilí u ohrožených osob a v neposlední řadě na možnosti pomoci ohroženým osobám, ale také osobám násilným.

Třetí kapitola obsahuje pojem institutu vykázání a popis opatření Policie ČR při zjištění události se znaky domácího násilí, zásady a podmínky při uplatnění institutu vykázání a postup při vykázání násilné osoby ze společného obydlí. Dále je zde popsána legislativní opora postupu státních institucí a následně i dalších organizací při ochraně ohrožené osoby v rámci České republiky.

Závěrečná kapitola je zaměřena na realizovaný výzkum. V této empirické části diplomové práce bude za pomoci výzkumu (dotazníkové šetření) provedeno zmapování vědomostí a vyhodnocení užití institutu vykázání mezi dotazovanými respondenty (policisté), kdy dále četnost vykázání z doložených statistik, bude následně vztáhnuta na území hlavního města Prahy, a to od roku 2012 do současnosti. Součástí práce budou případové studie (kazuistiky).

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZÁKLADNÍ POJMY

Úvodní kapitola diplomové práce je zaměřena na popis základních pojmů vztahujících se k domácímu násilí. Popis vybraných pojmů je nezbytný pro další pochopení dané problematiky. Rovněž je úvodní kapitola základním přehledem druhů, forem, možných příčin, znaků a fází provázejících domácí násilí.

1.1 Definice pojmu domácí násilí

Domácí násilí se bezesporu vztahuje k pojmu rodina. Rodina je primárním kontextem lidské zkušenosti od kolébky až po hrob. Touto vzletnou větou by se dalo začít každé psychologické pojednání o rodině. Právě fakt, že v rodině prožíváme velkou část života, že se k ní vztahujeme, z rodinných událostí se radujeme a rodinnými problémy se trápíme, jsme její součástí, dodává rodině v životě každého z nás nenahraditelný význam. Ovlivňuje nás jak to dobré, co z rodiny čerpáme, tak rovněž to co se nedaří a co nás v ní potkalo zlého.¹

Násilí v rodině, sexuální zneužívání a incest, společnost většinou bagatelizovala, domnívající se, že se to děje pouze v sociálně izolovaných či problémových a zbídačených vrstvách, v rodinách alkoholiků, drogově závislých, násilných jedinců, patologicky žárlivých či sexuálně deviantních, což se však v takovém rozsahu nepotvrdilo.²

Násilí mezi partnery bylo společností dlouhou dobu považováno za okrajovou záležitost, která se týká jen sociálně nejslabších vrstev, minoritních skupin, duševně nemocných apod. Od konce 19. století bylo manželství silně romantizováno a převládali názory, že by mělo být udrženo za každou cenu. Násilí v tomto případě na ženách bylo společností vnímáno spíše jako norma patřící k manželství.³

V České republice se otázka domácího násilí a jeho důsledků otevřela s řešením širších sociálních otázek až po roce 1989. Jako první na toto závažné téma upozornili v devadesá-

---

¹ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 11.

² PONĚŠICKÝ, J. Agrese, násilí a psychologie moci. Vyd. 1. Praha: Triton, 2004, s. 52-53.

³ VARGOVÁ, B., a kolektiv. Partnerské násilí. Praha: Linde, 2008, s. 11.

tých letech neziskové organizace, které se zasloužili o to, že pojem domácí násilí vstoupil do povědomí širší veřejnosti.⁴

Definice pojmu domácí násilí existuje bezpočet, což dokazuje, že v české i cizojazyčné literatuře panuje ohledně tohoto pojmu značná terminologická nejednotnost. V anglicky psané literatuře je užíváno především sousloví domácí násilí (domestic violence), kdy je jím míněno násilí v partnerských vztazích. V německy mluvících zemích převažuje termín násilí v rodině a domácnosti (Gewalt in der Familie und nahen Umgebung), jímž se rozumí násilí nejen mezi partnery, ale i násilí uplatňované rodiči vůči dětem a naopak, případně násilí mezi sourozenci.⁵

Domácí násilí jak vyplývá z výše uvedeného nelze chápat jen jako násilí páchané mezi manželi tj. sezdánými páry, ale i páry nesezdánými a dále mezi osobami příbuznými v rodině a společné domácnosti.

Domácí násilí je však těžké definovat. V obecné rovině lze říci, že jde o sociálně-patologický jev (sui genesis), o nejnebezpečnější z forem agrese, která je mnohdy tolerována, tabuizována, bagatelizována, neboť se děje za zavřenými dveřmi. Domácí násilí je nejméně viditelné, mnohdy nepředvídatelné a nepochopitelné, nekontrolovatelné, těžko diagnostikovatelné a často nepostižitelné.⁶

Ve snaze konkretizovat danou terminologii se v odborné literatuře objevuje termín násilí v intimních vztazích. Označení intimní může také evokovat existenci sexuálního vztahu. Domácí násilí se však realizuje rovněž mezi osobami, které spolu sexuální vztah (už) nemají, (nikdy) neměli a (pravděpodobně) ani mít nebudou.⁷

Domácí násilí lze tedy vnímat jako podmnožinu násilí v rodině, která zahrnuje všechny projevy fyzického, sexuálního a psychického násilí páchaného mezi jednotlivými členy rodiny (partnery, předky, potomky a sourozenci), které se týká všech rodinných vztahů, a to mezi dospělými (rodiči) a dětmi, mezi dětmi navzájem, mezi partnery (manžely), mezi

---

⁴ VARGOVÁ, B., a kolektiv. Partnerské násilí. Praha: Linde, 2008, s. 11.

⁵ BEDNÁŘOVÁ, Z., Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, c2009, s. 6.

⁶ KRÁLÍČKOVÁ, a kolektiv. Právo proti domácímu násilí. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011, s. 5.

⁷ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 25.

dospělými (rodiči) a prarodiči. Druhou samostatně vydělovanou podmnožinou násilí v rodině je týrání, zneužívání a zanedbávání dítěte (syndrom CAN).⁸

Domácí násilí je specifické tím, že se odehrává mezi blízkými lidmi, nikoli mezi lidmi cizími. Samotné postavení násilné osoby a osoby ohrožené je spjato svou vzájemnou blízkostí a závislostí citovou, ekonomickou a sociální. Domácí násilí představuje opakované a dlouhodobé týrání partnera, se kterým se dělíme o soukromí.

Oběť i pachatel do tohoto intimního vztahu vstoupili dobrovolně na základě svého privátního rozhodnutí. Na své soukromí mají státem garantované právo. Jenomže násilí vůči partnerovi páchané v soukromí bytu ohrožuje nejdříve důstojnost, pak zdraví a nakonec i život oběti, což jsou hodnoty postavené do takové roviny, které je stát povinen chránit. Klíčové je tedy rozhodnutí, že domácí násilí budeme akceptovat jako legitimní důvod pro vstup státu a jeho institucí do privátní sféry rodiny.⁹

Domácím násilím se tedy rozumí opakované násilné jednání nebo opakované vyhrožování násilným jednáním, v důsledku kterého dochází, nebo hrozí, že dojde k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví svobodě nebo lidské důstojnosti, mezi osobami, které jsou či byly v intimním, rodinném či jiném obdobném vztahu a žijí ve společně obývaném bytě nebo domě. V rámci domácího násilí lze jednoznačně identifikovat osobu násilnou i osobu ohroženou, proti níž takové útoky nebo výhrůžky směřují.¹⁰

O domácím násilí hovoříme tehdy, když se nejedná o izolovaný jev fyzické či psychické agrese, ale o systematické počínání jednoho z partnerů, které je vedeno snahou získat kontrolu nad partnerem a má za následek osobnostní dezintegraci oběti.¹¹

V České republice bývá částí odborné veřejnosti a drtivou většinou veřejnosti laické domácí násilí chápáno spíše v širším slova smyslu a bývá jím myšleno v podstatě totéž, co definovala Rada Evropy v roce 1985 jako násilí v rodině „*Násilné chování v rodině zahrnuje jakýkoliv čin, nebo opomenutí, spáchané v rámci rodiny některým z jejích členů, které pod-*

---

⁸ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 24.

⁹ ČÍRTKOVÁ, L., a kolektiv. Domácí násilí: přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích: studie. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2002, s. 4-5.

¹⁰ KRÁLÍČKOVÁ, Z., a kolektiv. Právo proti domácímu násilí. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011, s. 5.

¹¹ Domácí násilí - násilí na mužích a seniorech. Vyd. 1. Editor Jiří Buriánek, Jiří Kovařík. Praha: Triton, 2006, s. 13.

kopávají život, tělesnou nebo duševní integritu, nebo svobodu jiného člena stejné rodiny, nebo vážně poškozují rozvoj jeho osobnosti.“¹²

Lze shrnout, že domácí násilí tedy představuje násilí, jež se děje mezi osobami sdílejícími společnou domácnost, a to bez ohledu na to, zda jsou či nejsou spojeni příbuzenskými vztahy. Právě tato vazba rozlišuje domácí násilí od násilí rodinného a lépe vystihuje všechny ostatní – vůči rodině alternativní formy současného soužití. Je to tedy násilí, které se vyskytuje doma – v domově zainteresovaných osob, čímž se zásadně liší od násilí páchaného na ulici, v práci, ve škole apod.¹³

U domácího násilí musíme zmínit, že tento pojem nemůžeme zaměnit s hádkou dvou partnerů. U hádky proti sobě stojí dva rovnocenní partneři, kteří si vyměňují své názory, např. manželská rozepře. U domácího násilí ale proti sobě stojí na jedné straně osoba ohrožená a na druhé straně osoba násilná, která záměrně používá moc a kontrolu nad osobou ohroženou, která má strach.

1.2 Typy a formy domácího násilí

V literatuře může nalézt různou typologizaci domácího násilí. Typy a charakteristiky domácího násilí, mezi které bezesporu patří i párové násilí, se pak mohou lišit nejen podle toho, kdo a jak domácí násilí popisuje, ale především podle toho, jaký přístup k dané problematice zaujímá. Můžeme popsat následující typy násilí.

Situační, běžné párové násilí (common couple violence). Je pravděpodobně nejběžnějším typem partnerského násilí. Není spojeno se snahou získat jednoznačnou kontrolu nad druhou osobou, nějakým způsobem ji ponížit, ublížit jí nebo jí zranit, ale vyplývá spíše z kontextu krize, konfliktu nebo stresu ve vztahu. Nelze však předpokládat, že toto násilí má mírnou formu „drobného incidentu“, může se jednat o poměrně závažné projevy násilí.

Intimní terorismus (intimate terrorism). Představuje snahu jednoho aktéra získat kontrolu a moc nad druhým a to s využitím fyzického, psychického a emocionálního násilí. Intimní terorismus je častější než běžné párové násilí, má tendenci eskalovat v průběhu času, je zde vyšší riziko vážného zranění.

---

¹² BEDNÁŘOVÁ, Z., Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, c2009, s. 6.

¹³ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 25.

Násilný odpor (violent resistance.) Jde o násilí vyvolané v reakci na intimní terorismus, někdy je myšleno jako „sebeobrana“ ohrožené osoby vůči násilníkovi. Někdy po dlouhých letech zneužívání může mít oběť dojem, že jediným způsobem úniku je zabití násilníka.¹⁴

K výše uvedeným typům násilí můžeme dále uvést v praxi nejvíce používanou klasifikaci opřenu o empirický výzkum finské autorky Piispa. Přihlížela i k délce trvání násilí a rozlišila čtyři nejčastější varianty.

Epizoda v minulosti („episode in the past“), je nejméně závažný vzorec. Domácí násilí v této variantě má pouze ojedinělé, epizodický výskyt. Představuje uzavřenou kapitolu partnerského soužití.

Mentální mučení/psychické týrání („mental torment“), domácí násilí je zde založeno výlučně na psychickém týrání. Vyskytuje se vzácněji.

Krátká historie násilí („short history of violence“), jde o častější vzorec, jehož cyklus je časově rozložen. Domácí násilí se koncentruje do občasných krátkých úseků, po kterých následují dlouhá období klidu. K násilnickým incidentům může docházet například jednou za půl roku či v ještě delších časových intervalech.

Partnerský terorismus („partnership terrorism“), tento vzorec reprezentuje vůbec nejzávažnější podobu násilí v partnerských vztazích. Jde o dlouhodobé, chronické domácí násilí, které vážně traumatizuje oběť a psychicky poškozuje i děti, které v rodině vyrůstají. Podle současných výsledků se ho dopouštějí výhradně muži.¹⁵

V případě forem domácího násilí mluvíme opět o určité nejednotnosti literatury a autorů při vymezení forem domácího násilí, nicméně všechny formy mají společný cíl, kterým je získat plnou kontrolu a udržet si moc nad druhou osobou. Násilná osoba tak užívá mnoho druhů taktik, aby dosáhla sledovaného účelu.

V počátcích byly v teorii o domácím násilí rozlišovány především jeho formy, tj. konkrétní podoby násilí, které násilná osoba preferovala. Přestože jsou tyto základní formy notoricky známé, stručně je níže uvedeme.

---

¹⁴ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 46.

¹⁵ ČÍRTKOVÁ, L. Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, s. 12-13.

Základní formy domácího násilí:

- fyzické násilí;
- psychické neboli emocionální násilí;
- sexuální násilí;
- sociální násilí;
- ekonomické násilí.¹⁶

Fyzické násilí. Je zřejmé, že tento druh násilí zahrnuje celou škálu fyzického jednání, které se obecně považuje za násilné. Může se jednat o fackování, rány pěstí, bití, pálení, koušání, kopání, škracení, smýkání, tahání za vlasy, ohrožování zbraní.¹⁷

Domácí násilí však může zahrnovat i méně obvyklé fyzické akty. Je velmi možné, že se např. žena stane obětí domácího násilí, aniž by ji její partner udeřil. Existuje mnoho dalších způsobů fyzického týrání, kterým mohou být ohrožené osoby vystaveny, jako např.:

- žena je donucena být ve studené lázni a agresor jí drhne kůži až do krve;
- svázání nebo spoutání;
- nasazení roubíku nebo pytle přes hlavu;
- žena musí nehybně sedět a agresor na ni plive;
- přinucení k požití drog;
- zamačkávání cigaret na kůži oběti.¹⁸

Psychické neboli emocionální násilí. V životě dochází k podnětným setkáním s druhými lidmi, setkáním, která nás inspirují a vedou k vydání toho nejlepšího co v nás je. A dochází také k setkáním, která nás ochromují a mohou nás zničit. Člověk může druhého člověka ničit psychickým týráním. Výsledkem tohoto urputného procesu může být dokonce i psychická vražda.¹⁹

Mezi psychické násilí patří, bezdůvodné obviňování, pokořující poznámky, urážky, pomlouvání, ponižování, zesměšňování, odepírání spánku a jídla, vyhrožování sebevraždou,

---

¹⁶ ČÍRTKOVÁ, L. Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, s. 10.

¹⁷ HRONOVÁ, M. Tátové a mámy, chraňte své děti před násilím, Rosa 2007. Praha: Sondy, 2007, s. 10.

¹⁸ CONWAY, H. L. Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Překlad Jana Mandelíková. Praha: Albatros, 2007, s. 14.

¹⁹ HIRIGOYEN, M. F. Psychické násilí v rodině a v zaměstnání. Vyd. 1. Překlad Abigail Kozlíková. Praha: Academia, 2002, s. 5.

sociální izolace, nečekané kontroly, sledování telefonátů, ničení osobních věcí, výhrůžky, vše s hlavním cílem násilné osoby, a to je zničit sebevědomí a rovnováhu oběti.²⁰

Psychické násilí je totožné s citovým týráním. Citové týrání je nejběžnějším a nejvíc ničujícím aspektem domácího násilí. Často doprovází další formy týrání a prostupuje celý život ohrožené osoby. Může se projevovat jako např. nadávání, neustálé kritizování a zpochybňování duševního zdraví člověka.²¹

Jednou z taktik citového týrání je využívání dětí. Násilná osoba se snaží zabránit tomu, aby ho ohrožená osoba opustila, tvrzením, že děti budou hrozně trpět. Nebo jí tvrdí, že je špatná matka, když rozvrací rodinu. Rovněž může dojít k výhrůžkám, že dětem ublíží. Pokud dojde k odluce manželů, není neobvyklé, že se násilná osoba snaží využít děti, aby osobu ohroženou přesvědčil k návratu.²²

Po fyzickém týrání zůstávají ohrožené osobě po útocích násilné osoby modřiny, nebo jizvy, které se však časem mohou či zcela zhojí, avšak psychické násilí zanechá skryté hluboké rány, kterými trpí ohrožená osoba celá léta, a následky takového násilí mohou změnit její osobnost.

Je třeba zdůraznit, že psychické týrání nastává u 100% případů domácího násilí. Je to dáno tím, že opakované napadání partnera, ať má jakoukoliv povahu, vždy obsahuje i prvky psychického násilí. Každé domácí násilí zasahuje oběť i po psychické stránce.²³

Sexuální násilí. U této formy násilí jde především o snahu násilné osoby přinutit ohroženou osobu k sexu, taková forma násilí může mít podobu, například:

- přinucení k pohlavnímu styku proti vůli oběti;
- přinucení k použití pomůcek při pohlavním styku;
- donucení k análnímu styku proti vůli oběti;
- donucení k oblékání se nebo k činnostem, které jsou považovány za ponižující;
- přinucení k pohlavnímu styku za přítomnosti jiných lidí;
- přinucení k používání nebo sledování pornografie.

---

²⁰ HRONOVÁ, M. Tátové a mámy, chraňte své děti před násilím, Rosa 2007. Praha: Soudy, 2007, s. 10.

²¹ CONWAY, H., L. Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Překlad Jana Mandelíková. Praha: Albatros, 2007, s. 23.

²² CONWAY, H., L. Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Překlad Jana Mandelíková. Praha: Albatros, 2007, s. 22.

²³ ČÍRTKOVÁ, L. Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, s. 20.

Sexuální násilí představuje všechny sexuální činy, které jsou na oběti vynucovány a které oběť podstupuje nedobrovolně.²⁴

Nejčastěji se vyskytuje mezi partnery. Statistiky z USA poukazují nato, že třetina až polovina týraných žen byla přinejmenším jednou partnerem zneužita. Lze předpokládat, že v ČR bude situace obdobná. Rovněž muži jsou oběťmi sexuálního násilí. Vynucený sexuální styk mezi manžely je také aktem agrese a násilí. V případě sexuálního násilí se nemusí vždy jednat o uspokojení sexuálního pudu, naopak je to účinný nástroj ponížení, pokoření a podrobení druhé osoby.²⁵

Sociální násilí. Sociální násilí spočívá zejména v kontrole a omezování sociálních kontaktů, sociální izolování ohrožené osoby.

Násilná osoba používá mnoho různých taktik, aby svou oběť izolovala od přátel, rodiny nebo jiných zdrojů pomoci:

- může odposlouchávat její veškeré telefonní hovory a číst její poštu;
- může odmítnout, aby šla sama na rodinnou návštěvu, nebo aby se stýkala s přáteli;
- může se před jejími přáteli, nebo její rodinou chovat tak hrozně, že jí přestanou navštěvovat;
- může nutit oběť k častému stěhování, čímž zabrání tomu, aby byla blízko své rodiny nebo aby si vybudovala přátelství v místě bydliště.²⁶

Násilná osoba se snaží sociální izolaci dosáhnout absolutního uzavření rodiny, zákazu styku ohrožené osoby s příbuznými a s přáteli, zákazu telefonování, vycházení, přikazování chování, oblékání, rozhodování o tom, co je a co není vhodné. Jedná se o vyčerpávající dohled nad životem, zákaz nebo naopak určování literatury, poslouchání televize, rádia, omezování nebo zákaz jakýchkoliv zájmů.²⁷

Cílem izolace je odstranit domnělé příčiny žárlivosti násilné osoby. Pro ohroženou osobu, která je izolována, je často daleko těžší násilnou osobu opustit. Nemá žádné přátele, kteří

---

²⁴ VOŇKOVÁ, J., MACHÁČKOVÁ, R. Domácí násilí: právní minimum pro lékaře. 3. aktualiz. vyd. Praha: proFem, 2009, s. 11.

²⁵ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 51.

²⁶ CONWAY, H. L. Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Překlad Jana Mandelíková. Praha: Albatros, 2007, s. 19.

²⁷ VOŇKOVÁ, J., MACHÁČKOVÁ, R. Domácí násilí: právní minimum pro lékaře. 3. aktualiz. vyd. Praha: proFem, 2009, s. 12.

by jí morálně podpořili, nebo jí poskytli náhradní ubytování. Nemá se komu svěřit, nemá nikoho, kdo by jí podpořil a dodal jí sílu.²⁸

Ekonomické násilí. Pod pojmem ekonomické násilí si lze představit excesivní, tedy z normy vybočující kontrolu nebo odnímání finančních prostředků oběti, její přinucování k tomu, aby násilníka finančně zajišťovala.

Násilná osoba může ohrožené osobě upírat právo pracovat, nebo jí zabavit finanční prostředky v podobě např. výplaty, sociálních dávek, rodinných úspor a použít je plně pro svou osobní potřebu. Cílem je opětovně ponížít ohroženou osobu a zajistit, aby byla na násilné osobě plně závislá.

Drží-li partner ženu neustále ve finanční tísní, oslabuje ji. Znamená to, že žena musí žádat partnera o peníze, kdykoli něco potřebuje, čímž mu zavdává příčinu k tomu, aby ji kritizoval a vytýkal jí její potřeby či přání. Ohrožená osoba tak ztrácí možnost dělat věci sama, bez partnerova vědomí. Kvůli nedostatku peněz není schopna opustit domov či vyhledat pomoc.²⁹

Ekonomické násilí je tedy omezování přístupu k penězům, neposkytování prostředků na společnou domácnost či na děti, absolutní kontrola nad příjmy a výdaji, zatajování finanční situace společné domácnosti. Patří sem ale také zneužívání věcí druhého, např. zabavení automobilu pro vlastní potřebu, neoprávněné nakládání s majetkem ohrožené osoby.³⁰

Zastrašování. Násilné osoby své oběti často ovládají pomocí zastrašování, které může mít různé podoby. Skrytý význam, který v sobě nesou různá podobná gesta, zaručuje, že násilná osoba může osobu ohroženou ovládat na veřejnosti, aniž by o tom někdo jiný věděl. Ohrožená osoba dokáže postřehnout jemné signály svého partnera, kterých si ostatní lidé přítomní v místnosti nevšimnou. Někdy může být zastrašování stejně účinné jako fyzické násilí.³¹

---

²⁸ CONWAY, H. L. Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Překlad Jana Mandelíková. Praha: Albatros, 2007, s. 19-20.

²⁹ CONWAY, Helen L. Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Překlad Jana Mandelíková. Praha: Albatros, 2007, s. 18.

³⁰ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 50.

³¹ CONWAY, H., L. Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Překlad Jana Mandelíková. Praha: Albatros, 2007, s. 21.

Doplňme, že nově s k výše uvedeným formám domácího násilí řadí nebezpečné pronásledování čili stalking, ačkoli nejde o násilí za zavřenými dveřmi. Tato forma má vazbu na intimní poměr, resp. bývalý intimní poměr, ale i zde rovněž existují výjimky.³²

Uvedený výčet forem domácího násilí není zcela vyčerpávající, přesto nám poskytuje alespoň základní představu, čemu může být ohrožená osoba vystavena. Násilná osoba může za účelem úplného ovládnutí a ponížení své oběti formy domácího násilí stupňovat a představené formy kombinovat.

1.3 Příčiny domácího násilí

Vznik domácího násilí je podmíněn mnoha faktory a nelze jednoznačně stanovit v každém konkrétním případě jeho příčinu. Vždy se jedná o souhrn více vlivů, které k vzniku násilí vedly.

Domácí násilí žije v teorii i praxi zhruba 40 let. Otázka po jeho příčinách je však stále zcela otevřená. V poslední době se objevují názory, že různé podoby domácího násilí mohou mít různé příčiny.

Můžeme ilustrativně uvést tři mýty o kauzalitě domácího násilí:

Příčinou domácího násilí je špatná reakce ohrožené osoby na počátky násilí. Domácí násilí existuje proto, že si ho nechá ohrožená osoba líbit. Z odborného hlediska je tato úvaha mírně řečeno polemická, hledá totiž příčinu v ohrožené osobě, která není schopna si s násilím poradit.

Příčinou domácího násilí je tolerance, příp. až nulová reakce společnosti. I toto tvrzení je chybné. Odpovědnost je přenášena z násilné osoby na společnost.

Příčinou domácího násilí je kopírování agresivních vzorců z původní rodiny. Ano, v konkrétních případech tomu tak může být. Ale pak dlužíme odpověď, kde se násilí vzalo v původní rodině.

Lze uvést další tvrzení o příčinách vzniku domácího násilí, jako např. konflikty ve vztahu, nezaměstnanost, alkoholismus násilné osoby, změna zdravotního stavu apod., nicméně

---

³² KRÁLÍČKOVÁ, Z., a kolektiv. Právo proti domácímu násilí. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011, s. 6.

i když jde o významné faktory, ovlivňují pouze vznik domácího násilí, četnost, reakce ohrožené osoby apod.³³

Zkoumáním fenoménu domácího násilí se zabývají výzkumníci přibližně od počátku šedesátých let, kdy se zaměřují především na hledání příčin zneužívání a týrání dětí v rodině. První teorie byly formulovány z pozice psychopatologie, a tudíž dospívaly k tezi, že násilí je důsledkem chování psychopatologických jedinců. Přestože empirické výzkumy jejich platnost nepotvrdili, přetrvává uvedené vnímání příčin násilí v rodině i nadále.

Model, který za hlavní příčiny vzniku a rozvoje násilí v rodině považuje osobnostní charakteristiky násilné osoby nebo osoby ohrožené (nebo obou) je nazýván modelem psychiatrickým. Ve vztahu k tomuto termínu jsou uváděny pojmy: rozvrat osobnosti, rozvrat charakteru, různé psychické poruchy, závislost na alkoholu či drogách.³⁴

Jednofaktorové teorie příčin vzniku domácího násilí. Existují tedy různé teorie, které se pokoušejí vysvětlit příčiny domácího násilí. První pokusy o vysvětlení příčin domácího násilí byly původně založeny na jednofaktorových teoriích.

Jednofaktorové teorie příčin domácího násilí:

- biologicko-genetické teorie;
- psychologické teorie;
- sociologické teorie;
- feministické přístupy.

Biologicko-genetické teorie. Byly poměrně brzo překonány, protože vysvětlují pouze obecné predispozice k agresivnímu chování, nikoliv specifické situace domácího násilí. Kromě toho je v současné literatuře patrná snaha popsat násilí, resp. agresivitu „komplexněji“, nikoliv jen jako biologický produkt.

Psychologické teorie. Převažuje v nich názor, že příčiny násilí tkví v povahových zvláštěnostech násilné osoby. Svádět příčiny domácího násilí na opakující se deprese, poruchy osobnosti nebo alkoholické excesy násilné osoby se teoreticky přežilo, stejně jako tradiční vysvětlení domácího násilí na základě Freudova konceptu masochismu apod. Na psychoanalýzu navazuje teorie objektových vztahů, která vysvětluje sklon k násilí nedostatkem

---

³³ ČÍRTKOVÁ, L. Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008. s. 40-41.

³⁴ BEDNÁŘOVÁ, Z., Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, c2009, s. 8.

láskyplné péče a nemožnosti vytvořit si jisté vazby v dětství. Domácí násilí můžeme vysvětlit také pomocí teorie sociálního učení, která reflektuje transgenerační přenos vzorců násilného chování.³⁵

Psychologickému přístupu je vytýkáni přílišná psychopatologizace problému. Experti opouští, že psychologický přístup málo rozlišuje mezi zdravotní a sociální normou. U některých pachatelů se totiž skutečně vyskytují poruchy osobnosti, ale mnoho násilníků je bez klinických příznaků. Jejich problém spíše spočívá v oblasti interiorizace a respektování sociálních norem.³⁶

Sociologické teorie. Sociologické teorie kladou důraz na analýzu postavení a fungování rodiny v současné společnosti. Jako zdroje domácího násilí jsou hodnoceny proměny rodiny, ochrana soukromí a také tlaky, kterým čelí partnerské soužití.

Poukazují na to, že sociální organizace rodinného života jako taková predisponuje vznik domácího násilí. Věková a genderová různorodost jednotlivých členů rodiny, jejich konfliktní aktivity a zájmy, neshody ve výkonu sociálních rolí apod. jsou pouze některými faktory, které přispívají ke vzniku domácího násilí. Neméně důležitým faktorem je výskyt a tolerance násilí ve společnosti, v níž jsou současné rodiny zakotveny. Společnost akceptující násilí ve veřejných sférách života zvyšuje násilné tendence uvnitř rodiny.³⁷

Feministické přístupy. Zdůrazňují jako příčiny domácího násilí rodové (genderové) nerovnosti.

V domácím násilí zdůrazňují takové faktory, jako je nadřazenost mužů (nadvláda mužů) a nedostatek kontroly nad reprodukčním procesem. Tyto okolnosti posilují ženskou submisivitu, násilí je ženami trpně přijímáno jako sociální a biologické dědictví a vede u nich k takovému chování, jež umožňuje, aby násilí ze strany mužů přetrvávalo.³⁸

Multifaktorové přístupy. V současné době jsou preferovány multifaktorové přístupy, které propojují jednofaktorové přístupy do integrujícího modelu.

---

³⁵ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 33.

³⁶ ČÍRTKOVÁ, L. Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008. s. 41.

³⁷ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 34.

³⁸ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 35.

Makrosystémová rovina. (kulturní úroveň) Vnímá příčiny domácího násilí ve společnosti z pohledu převládající hierarchie hodnot, která je založena na nadvládě a dominanci mužů, přičemž patriarchální smýšlení opírá o hluboce zakořeněné přesvědčení, že společnost musí být hierarchicky uspořádána.

Exosystémová rovina. (komunitní úroveň) Exosystém představuje širší komunitu lidí, v níž se jedinec pohybuje. Je to vlastně jeho bezprostřední životní (sociální) okolí zahrnující formální a neformální sociální struktury, s nimiž přichází do kontaktu. Tyto struktury určují a ovlivňují jeho chování. Exosystémové příčiny zahrnují konkrétní faktory, které přispívají k rozvoji domácího násilí, např. nezaměstnanost, nedostatek financí, nižší vzdělání, které dané osobě komplikuje přístup k síti sociálních institucí.

Mikrosystémová rovina. (rodinná úroveň) Mikrosystémem je samotná rodina. Uvnitř této relativně samostatné jednotky vznikají situace a okolnosti, jež potencují domácí násilí. K rizikům plynoucí ze samotné podstaty rodinného soužití patří privátnost, jasně dané a předepsané role, existence neformálního práva rodiny, které silně ovlivňuje chování jednotlivých členů rodiny a dále i skutečnost že se partneři velmi dobře znají a dovedou vzájemně odhadnout své reakce ať ve standartních i krizových situacích.

Ontogenetická rovina. (individuální úroveň) Hledá příčiny násilného chování v individuálních charakteristikách násilné osoby, ale i ohrožené osoby a zkoumá jejich vzájemné interakce. Připomíná tak původní psychologické teorie domácího násilí. Ontogenetické teorie předpokládají specifický vývoj, kdy se násilná osoba pravděpodobně naučila řešit stresující situace agresivním způsobem.³⁹

Jako rizikové faktory domácího násilí jsou dále nejčastěji uváděny nerovnost pohlaví, mladí věk (18-30), chudoba, odluka, kriminální kariéra, etnická otázka, nezaměstnanost, drogy, nesezdané soužití, základní vzdělání, jeden z partnerů, eventuálně oba vyrůstali v násilných rodinných vztazích, předchozí útok nebo recidivující násilí v současném vztahu.⁴⁰

Obecně lze říci, že dle mínění autorů vede k domácímu násilí, nespokojenost partnerů ve vztahu, negativní hodnocení chování partnerů navzájem, nevyrovnané mocenské rozložení sil, životní styl vedoucí ke konfliktům s častými hádkami partnerů a útoky vedenými za účelem snížení sebeúcty. Čím více pozbývá partner sebeúcty, tím vyšší je pravděpodob-

---

³⁹ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 36-37.

⁴⁰ GJURIČOVÁ, Š, a kolektiv. Podoby násilí v rodině. Praha: Vyšehrad, 2000. s. 81.

nost agresivních reakcí. Ty pak jsou lehce vyprovokovány i na pozadí mírného jednání druhé strany, zvláště pokud se jedná o otázky sexu či peněz.⁴¹

1.4 Znaký a fáze domácího násilí

Znaký domácího násilí.

Jako charakteristické znaký domácího násilí lze vymezit zejména:

- společné bydlení;
- blízké vztahy, zpravidla intimního charakteru;
- společná propojenost či závislost;
- existence asymetrie ve vztahu, tedy jasné rozdělení rolí;
- dvě tváře násilníka;
- ambivalentní oběti, resp. ztráta schopnosti včas zastavit útoky a efektivně domácí násilí řešit;
- opakování, střídání různých fází, dlouhodobost a nárůst nebezpečnosti a následná eskalace;
- neveřejnost stěžující odhalení, pojmenování, řešení, potrestání.

Od domácího násilí je třeba odlišit případy, kdy dochází:

- ke střídání rolí, nebo jsou role rovné;
- ke vzájemnému opakujícímu se a eskalujícímu napadání;
- k jednorázovému incidentu – i trestnému činu, který však může být impulsem pro domácí násilí.⁴²

Pro pomáhající profesionály je prvním úkolem rozlišit zda se v daném případě jedná o skutečné domácí násilí. Odlišit domácí násilí od permanentních sporů, hádek a tzv. italských domácností pomáhají nejvíce následující čtyři znaký:

Opakování a dlouhodobost. O domácím násilí se říká, že je to násilí na pokračování, dochází k němu tedy opakovaně a v delším časovém úseku. To znamená, že domácí násilí nemůžeme zaměnit s jednorázovým incidentem, byť může mít závažné následky.

---

⁴¹ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. 2 přeprac. vyd. Praha: ProFem, 2008, s. 48.

⁴² KRÁLÍČKOVÁ, Z., a kolektiv. Právo proti domácímu násilí. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011, s. 6.

Eskalace, stupňující se intenzita a četnost násilí. Domácí násilí začíná psychickým násilím, nejprve jsou útoky vedeny proti lidské důstojnosti, jako omezování osobní svobody, vyhrožování apod., později proti zdraví, fyzické napadání, ublížení na zdraví a mohou vyústit v útoky proti lidskému životu. Pokud není takové jednání v raném stadiu rozpoznáno a ohrožená osoba nevyhledá pomoc, stupňuje se ve formě násilí fyzického a směřuje proti lidskému zdraví.

Dle současných poznatků již není znak eskalace znakem obligatorním pro vyhodnocení určitého jednání násilné osoby jako projevu domácího násilí, ze znaku definičního se tento znak stal znakem diagnostickým.

Jasně a neměnitelné role aktérů. U domácího násilí se nejedná se o spor ani hádku, rvačku, nebo tzv. italskou domácnost, kde dochází ke střídání rolí. K domácímu násilí dochází mezi osobami ve vztahu, kde důležitým identifikačním znakem jsou jasně vymezené role. Vždy je jedna osoba týrána, tj. je osobou ohroženou, a druhá osoba ubližuje, tj. je osobou násilnou. Osoby nejsou v rovném postavení.

Místem kde k násilí dochází, je společná domácnost, přesněji privát. Je třeba si uvědomit, že privát si sebou osoby přenášejí i do jiných prostředí (chata, vozidlo, hotel apod.). K domácímu násilí dochází tzv. za zavřenými dveřmi, jedná se o neveřejné násilí, mimo dosah společenské kontroly.⁴³

Fáze domácího násilí.

Teorie cyklu násilí reflektuje skutečnost, že mnoho osob ohrožených zůstává v násilném vztahu po dlouhou dobu (v některých případech až desítky let) a napomáhá vysvětlení tohoto fenoménu. Takový předpoklad vychází ze zjištění, že k násilnému jednání nedochází permanentně a ochota zůstat v násilném vztahu je udržována cyklickým střídáním jednotlivých fází násilí, které zahrnují i relativně klidná období.

Cyklus násilí se skládá se tří oddělených a odlišných fází:

Fáze narůstání tenze. Zahrnuje počáteční a mírné incidenty (verbální agrese, nadávky, kritiku apod.), u oběti se zvyšuje napětí a strach z možného násilí.

---

⁴³ ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, s. 109.

Fáze násilí. Relativně krátká fáze, trvající od několika minut, do několika hodin, v jejímž průběhu tenze z předchozí fáze eskaluje v otevřené násilí proti oběti, jejím následkem může být vážné zranění, případně i smrt.

Fáze líbánek – klidu. Situace se uklidní, v průběhu této fáze se násilná osoba omlouvá, slibuje, že se změní a že se násilí již nebude opakovat, projevuje dokonce lítost nad svým jednáním. Někdy se však násilná osoba neomlouvá a své jednání připisuje oběti. Pokud ale oběť změní své chování, situace se již nebude opakovat.⁴⁴

Fáze násilí je obvykle následována fází líbánek - pokání. Násilná osoba se ohrožené osobě omlouvá, že svým činů lituje, slibuje, že se situace nebude opakovat a že se změní. Snaží se ohroženou osobu přesvědčit, že v budoucnu bude vše jiné a prosí o odpuštění. Pokud to ohrožená osoba akceptuje a zůstane s násilnou osobou, přichází zpravidla plnohodnotné období líbánek, vztah se zdá být na dobré cestě. Časem se ale napětí začne ze strany násilné osoby opět stupňovat, vyvrcholí dalším násilím a cyklus se opakuje. Hlavní problém nastává v tom, že nejlogičtější doba, kdy měla násilnou osobu opustit, následuje hned po incidentu. Pro ohroženou osobu je pak těžké vztah ukončit.⁴⁵

Předpokládá se, že neustále střídání vlídného a milujícího chování s násilným chováním, udržuje ohroženou osobu ve vztahu a odrazuje ji od odchodu. Na druhé straně, střídání jednotlivých fází násilného partnera nemotivuje ke změně jeho chování. Časový interval mezi výskytem jednotlivých fází je různý a individuální. Ne všechny ohrožené osoby zažívají všechny fáze, v některých případech se fáze líbánek neprojeví vůbec, nebo pouze minimálně.⁴⁶

1.5 Dílčí závěr

Domácí násilí je jednou z nejrozšířenějších forem násilí vůbec, které zůstává díky velké míře latence u většiny případů dlouho skryto a díky tomu dlouhou dobu bez možné pomoci ohrožené osobě. Mluvíme zde tak o násilí odehrávajícím se mezi osobami blízkými, dochází k opakovanému násilnému jednání, projevujícím se v různých formách a fázích, které se mohou prolínat s hlavním cílem, získat kontrolu násilné osoby nad osobou ohrože-

---

⁴⁴ VARGOVÁ, B., a kolektiv. Partnerské násilí. Praha: Linde, 2008, s. 36 - 37.

⁴⁵ CONWAY, H. L. Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Překlad Jana Mandelíková. Praha: Albatros, 2007, s. 61.

⁴⁶ VARGOVÁ, B., a kolektiv. Partnerské násilí. Praha: Linde, 2008, s. 37-40.

nou. Domácí násilí je specifické tím, že se odehrává za zavřenými dveřmi ve společném obydlí a role aktérů jsou jednoznačně identifikovatelné. Domácí násilí nelze zaměnit s případy jednorázových či opakujících se incidentů mezi partnery, kde dochází ke střídání rolí při vzájemném napadání.

Vzhledem k závažnosti domácího násilí se jedná o problémem týkající se nás všech. Lidé by tedy neměli být lhostejní k jakémukoliv náznaku domácího násilí a taková událost by měla být řešena pokud možno v zárodku a ne až v situaci, kdy jde o ohrožení života dotčených osob.

2 SUBJEKTY DOMÁCIHO NÁSILÍ

V následující kapitole bude uveden popis se zaměřením na ohroženou osobu domácího násilí, osobu násilnou – agresora, jejich možných vztahů a uvedení možných následků domácího násilí na osoby ohrožené.

2.1 Ohrožená osoba

Mezi ohrožené osoby - oběti, které patří do nejvíce ohrožené skupiny kriminálního - násilného jednání, patří zejména ženy, děti a staří lidé, kdy se jedná takřka o přirozené oběti násilných činů. U mužů není předpoklad tak vysoký nicméně zejména v poslední době se projevují činy, které ukazují, že i tato skupina se může stát obětí násilného jednání.

Typologii ohrožených osob lze sestavit podle různých kritérií.

- chování ohrožené osoby, které může pramenit např. z nevědomosti, neopatrnosti;
- věku ohrožené osoby, rozdělení např. na děti, mladistvé, dospělé, seniory;
- pohlaví ohrožené osoby, tedy ženy a muži;
- vztahu mezi ohroženou a násilnou osobou - osoby cizí, známé, blízké;
- životního stylu zúčastněných osob např. riziková povolání.

Jiné dělení, nyní často používané, vychází z:

- prožitého protiprávního jednání - násilné chování, trestný čin apod., mluvíme zde o oběti sexuálního násilí, fyzického násilí, domácího násilí, oběti majetkové újmy;
- reakce ohrožené osoby na prožité násilí (aktivní, pasivní, panická);
- vzájemné působení násilná osoba – osoba ohrožená.

Interakce ohrožená osoba – osoba násilná:

Zúčastňující se oběť – pachatel a oběť se často znají a interakce mezi nimi ovlivňuje motivaci pachatele. To platí o domácím násilí, které řadíme mezi tzv. vztahové delikty.

Nezúčastňující se oběť – nedochází k interakci mezi obětí a pachatelem.

Provokující oběť – oběť podcení nebezpečnost situace a záměrně nebo bezděčně se vystavila nebezpečí. Jedná se o oběti těch osob, které byly donuceny k útoku předcházejícím nesnesitelným týráním druhou osobou, např. manžela (uxoricidia).

Latentní oběť – zde se nashromáždí všechny faktory, které nejsou na veřejnosti u oběti viditelné. Jsou to trestné činy s vysokou latencí, páchané zejména v rodinách, nebo domácnostech. Jejich neoznámení naráží na emocionální bariéry a předsudky.

Nepravá oběť – člověk, který se ocitl v nepravou chvíli na nepravém místě.⁴⁷

Prožívané násilí ohroženou osobu ovlivňuje v mnoha oblastech života, kromě zdravotních potíží, kdy dochází k vyhledání lékařské pomoci, má dále vliv na výkon v zaměstnání, ohrožuje její ekonomickou situaci, snižuje její sociální status, má rovněž vliv na psychický stav. U ohrožené osoby se tak může rozvinout řada emočních poruch a poruch chování, jako např. deprese, úzkost, posttraumatická stresová porucha, syndrom týrané ženy, alkoholismus, sebevražedné myšlenky a jiné.

Mnoho ohrožených osob se domnívá, že za násilí si mohou sami. Myslí si, že násilnou osobu rozčílilo něco, co udělali. Nebo si prostě nic lepšího nezaslouží, protože jsou tak neschopné. Tyto domněnky jsou často podpořeny tím, co násilná osoba své oběti říká, o čem jí přesvědčuje.

Ženy jako ohrožené osoby domácího násilí. Ženy můžeme označit jako nejpočetnější skupinou ohrožených osob u domácího násilí.

Násilí prožité ženou v rámci intimního partnerského vztahu, je vnímáno ženami jako závažnější než násilí ze strany ostatních mužů, u žen je relativně vysoká tolerance k agresivnímu chování a násilí ze strany mužů a to i ze strany vlastních partnerů. Agresi považují za „normální“ ne příliš závažnou součást vztahů. Zdá se, ženy nejsou schopny či ochotny o násilí ze strany vlastního partnera uvažovat v právních souvislostech.⁴⁸

Nelze nezmínit *Syndrom týrané ženy (BWS)*. Pro popis následků násilí na prožívání ohrožené osoby se vžil termín syndrom týrané ženy.

Vyčlenění syndromu týrané ženy naznačuje, že důsledky domácího násilí na ohroženou osobu jsou specifické. Pro tento syndrom jsou dle jeho autorky L. Walkerové klíčové dva znaky:

- naučená bezmoc;
- cyklus (kruh) domácího násilí.

---

⁴⁷ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. 2 přeprac. vyd. Praha: ProFem, 2008, s. 75-76.

⁴⁸ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. 2 přeprac. vyd. Praha: ProFem, 2008, s. 13-14.

BWS byla definována jako ztráta víry ve vlastní schopnosti odhadnout účinnost svých pokusů o zajištění vlastní bezpečnosti. Ke společným znakům týraných žen patří snížené sebevědomí a podléhání falešným mýtům o domácím násilí, které se nakonec projevuje v sebeobviňování.⁴⁹

V literatuře a rovněž někteří autoři podřazují syndrom týrané ženy jako podkategorii post-traumatické stresové poruchy (PTSP). Spojitost bývá vysvětlována zejména na základě zjištění, že mnoho obětí partnerského násilí vykazuje symptomy srovnatelné s příznaky u osob, které zažili traumatizující události jako např. zajetí či válečné mučení.⁵⁰

Autorka dále vymezuje čtyři základní charakteristiky syndromu týrané ženy:

- přesvědčení ženy, že za násilí nese vinu ona;
- nedovede si představit, že za násilí může někdo jiný než ona;
- žena má strach o svůj život, anebo o životy svých blízkých - dětí;
- žena má iracionální pocit, že násilníkovi nic neunikne, o všem ví a vše se dozví.

Pro úplnost uvedeme stádia rozvoje syndromu týrané ženy:

Podpoření – oběť odmítá přiznat okolí i sobě, že ve vztahu existuje násilí. Násilné incidenty vnímá jako náhody a omlouvá chování partnera.

Vina – Oběť vnímá existenci problému, ale odpovědnost připisuje sama sobě. Násilí si zasloužila, protože nedokáže splnit partnerova očekávání.

Získání nadhledu – Oběť již nepřebírá odpovědnost za násilí a začíná si uvědomovat, že násilí do vztahu nepatří a takové zacházení si nikdo nezaslouží. Stále však chce vztah udržet v domnění, že situaci je možné společně vyřešit.

Odpovědnost – pokud partner není schopen násilí zastavit, oběť se rozhoduje vztah ukončit a začít nový život bez násilí.⁵¹

K odstranění syndromu je třeba nejdříve oddělit ohroženou osobu od násilného partnera, k čemuž může být nezbytná vnější pomoc. Poté je nutné změnit její negativní očekávání, navrátit jí sebedůvěru a sebeúctu a pomoci jí opět získat pocit kontroly nad vlastním životem. Zde může najít uplatnění poradenství a psychoterapie.⁵²

---

⁴⁹ ČÍRTKOVÁ, L. Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008. s. 26.

⁵⁰ VARGOVÁ, B., a kolektiv. Partnerské násilí. Praha: Linde, 2008, s. 41.

⁵¹ VARGOVÁ, B., a kolektiv. Partnerské násilí. Praha: Linde, 2008, s. 41.

⁵² Domácí násilí - násilí na mužích a seniorech. Vyd. 1. Editor Jiří Buriánek. Praha: Triton, 2006, s. 28.

Muži, jako ohrožené osoby domácího násilí. Tendence přehlížet a bagatelizovat problémy fyzického násilí žen na mužích je zřejmě zvláště silná. Tento druh násilí jde totiž proti historicky a kulturně vytvořené představě mocenského rozdílu mezi muži a ženami. Z hlediska tradičního stereotypu role ženy a role muže je představa tohoto druhu násilí zvláště nepřijatelná.⁵³

U mužů se výše uvedené modely chování jako v případě žen mohou rovněž docela dobře uplatnit. Nicméně ve většině případů sice bývá ohroženou osobou domácího násilí žena, avšak právě toto nastavení posuzovacích kritérií může ztěžovat pomoc mužům, kteří se stali obětí domácího násilí, protože pro ně zde vlastně není místo.

Výzkumy z posledních let ukázaly, že násilí mezi ženami a muži není jednosměrné. Hovoří o tom, že počet mužů, kteří byli vystaveni násilí ze strany svých partnerek, je téměř stejný. Nicméně zatímco ženy oznamují častěji škrcení, vyhrožování zbraní, nebo nožem, muži oznamují fackování kopání, kousání. Ženy jsou častěji vystaveny násilí s těžšími následky.⁵⁴

Muži nejsou schopni v takové míře jako ženy vystoupit a přiznat, že mají problém. Muž bývá považován za typ „macho“, který se o sebe dokáže postarat sám, a proto pro něj bývá dvojnásobně těžší přiznat, že je oběť – musí překonat o překážku víc. Rovněž se o mužích jako o obětech domácího násilí nemluví v takové míře, jelikož muži si dokážou lépe pomoci sami, nejsou tak vázání péčí o dítě, muž si snadněji vydělá na náhradní ubytování atd. Toto však nezlehčuje postavení muže jako ohrožené osoby.⁵⁵

Muži jako ohrožené osoby domácím násilím zažívají obtížnou situaci ve dvojitým smyslu. Jednak se na ně vztahují mýty, které se vážou na domácí násilí na ženách, a zároveň tu působí předsudky, které souvisí s genderovými stereotypy. Obojí pak znesnadňuje mužům jako ohrožené osobě domácím násilím vyhledat pomoc, nebo se svěřit blízkým.⁵⁶

---

⁵³ GJURIČOVÁ, S., a kolektiv. Podoby násilí v rodině. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2000, s. 75.

⁵⁴ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. 2 přeprac. vyd. Praha: ProFem, 2008, s. 15-16.

⁵⁵ CONWAY, H. L. Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Překlad Jana Mandelíková. Praha: Albatros, 2007, s. 41-42.

⁵⁶ Domácí násilí - násilí na mužích a seniorech. Vyd. 1. Editor Jiří Buriánek, Jiří Kovařík. Praha: Triton, 2006, s. 30.

Při odhalování násilí na mužích by mohlo pro začátek postačit, pokud si společnost připustí možnost, že i zde může dojít k citelné újmě a všimnout si bedlivěji příznaků provázejících takovou oběť.

Senioři jako ohrožené osoby domácího násilí. I přes existenci studií zaměřených na shromažďování a analýzu statistických údajů týkajících se násilí na starých lidech se tomuto fenoménu dostalo pozornosti až v souvislosti s násilím na dětech, problematice seniorů je věnováno mnohem méně publikací než je tomu u dětí s totožným problémem.

K nárůstu domácího násilí na seniorech přispívá v nemalé míře i sociální prostředí tak jak jej chápeme v souvislosti s komunitou, s velikostí této komunity a její strukturou. Zejména anonymita velkých aglomerací, ztráta osobních vztahů a převaha ekonomických zájmů jsou příznačné pro vznik takového jednání na seniorech. K těmto zdrojům můžeme dále přičíst velké rodiny žijící v malých bytech, kde se setkává několik generací a dochází zde ke střetu rozdílného nazírání na svět tj. mezigeneračním problémům, nemoc seniora, či různé patologické závislosti příbuzných žijících ve společné domácnosti atd.

Faktory zvyšující ohroženost seniora špatným zacházením:

- celkově špatný zdravotní stav;
- poruchy kognitivních funkcí a komunikačních funkcí;
- ztráta soběstačnosti;
- sociální izolace;
- soužití s agresorem a závislost na něm.

Faktory zvyšující pravděpodobnost, že se dojde k špatnému jednání vůči závislé osobě:

- alkoholismus, drogová závislost;
- psychopatologie, psychopatie;
- nízký intelekt;
- předchozí agresivní či asociální jednání;
- přetížení a existenční problémy rodiny;
- materiální, bytová závislost oběti na agresorovi;
- diskriminační tendence ve společnosti;

- nízká úroveň zájmu a ochrany před nežádoucím jednáním ze strany společnosti, včetně ochrany práv a důstojnosti klientů dlouhodobé ústavní péče.⁵⁷

Senioři si obtížně zvykají na jakékoliv změny týkající se jejich osoby. Může se jednat ať již o změny bydlení, změny stavu, ztráty osoby partnera, úmrtí v rodině a výjimku netvoří ani změny vztahů v rodině. To vše může mít za následek izolaci od okolního světa. Vše se odvíjí od vzájemných vztahů členů rodiny, problémové jsou zejména mezigenerační vztahy. A právě narušení těchto vztahů bývá nejčastější příčinou konfliktů.

Násilí, kterého se vůči seniorovi dopouští osoby blízké, jsou situace, kdy je nutné poskytovat taktní a žádanou pomoc. Setkáváme se s rozličnými formami násilí. Jde o psychické, fyzické a sexuální násilí. Specificky u seniorů se setkáváme ještě s majetkovým a finančním vykořisťováním, zanedbávání péče a s nespokojováním základních biologických a psychosociálních potřeb starších lidí.

Nejčastější druhy násilí páchaného na seniorech:

- fyzické týrání;
- psychické týrání;
- zneužívání majetku a finančních zdrojů starší osoby;
- zanedbávání třetí osobou.⁵⁸

Senioři mají tendenci nehlásit svůj problém včas, převládá v nich strach z potrestání, stud, pocit bezradnosti či izolace, ale roli hraje i zdánlivě neuvěřitelný fakt, že u oběti převažuje obava ze ztráty agresivně se chovající, ale blízké osoby, ke které má oběť i přes násilné jednání citový vztah a o jejíž přízeň nechce přijít. Rovněž zde najdeme i pocit zahanbení „jak jsem si vlastně ty děti vychoval, když se mohou chovat agresivně ke svému rodiči“, jsou tak projevem naprostého životního selhání. V některých případech je zde však nemožnost se k takové oběti domácího násilí dostat a poskytnout jim náležitou pomoc a podporu. Dalším z důvodů může být i tak skutečnost, že ze strany odborných pracovníků nejsou senioři zcela dotazováni na věci týkající se soukromého či intimního rázu. U seniorů není rovněž zcela jednoduché rozeznat projevy domácího násilí, kdy různé pády a následná

---

⁵⁷ Domácí násilí - násilí na mužích a seniorech. Vyd. 1. Editor Jiří Buriánek, Jiří Kovařík. Praha: Triton, 2006, s. 83.

⁵⁸ ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, s. 61-62.

poranění nejsou ve stáří ničím výjimečným. To vše mohou být důvody k mlčenlivosti, zatajování příznaků a následků ubližování.

Uvědomme si však, že v případech domácího násilí páchaného na seniorech se násilná osoba dopouští svého jednání mimo děti na jednom z nezranitelnějších členů rodiny, který vzhledem ke svému věku a v některých případech omezené soběstačnosti, hledá u své rodiny útočiště, kde by měl cítit jistotu a bezpečí. Takovým jednáním však o uvedené přichází a obydlí se tak stává nebezpečným místem, i když si takový člověk zaslouží bezesporu pečlivou péči a nejvyšší možnou úctu svých blízkých.

Dítě jako osoba ohrožená domácím násilím. Pro mnoho dětí je násilí lehce dostupnou realitou a to vzhledem k dnešní společnosti, násilí nás doslova obklopuje, je na každém kroku, zejména dnešní média jsou prosycená za účelem sledovanosti tím nejhorším co se ve světě či na našem území událo, k tomu připočteme počítačové hry i kreslené filmy a násilí se prostě vyhnout není možné. Nejsmutnější realitou ovšem je, že pro mnoho dětí se násilí stává každodenní realitou a násilí prožívá např. jako účastník sporu rodičů či na vlastní kůži a to ze strany osob blízkých, tam kde by měli hledat útěchu tedy v rodině - doma.

Děti, které každoročně prožívají strach o matku, strach o sebe, strach z budoucnosti je mnohem více než si společnost připouští, stejně jako děti, které se ve své rodině potýkají s násilím. Takové děti se často osamoceně trápí se svými pocity a dospělí jim často neodpovídají, nedokážou vysvětlit co se doma děje. Prožitky a pocity dětí zlehčují, čímž pouze omlouvají, že se nechtějí zabývat prožitky citově zraněných dětí. Ty pak prožívají traumata, která si odnášejí do dospělosti a která budou ovlivňovat jejich chování, až si začnou budovat partnerské vztahy, svou rodinu.⁵⁹

Domácím násilím je zasažena nejhlubší jistota a základní vývojová potřeba dítěte – tj. potřeba domova jako bezpečného místa z hlediska bezpečí fyzického, psychického, emočního i citového. Domov s domácím násilím není bezpečným domovem. Dítě může mít silné pocity viny za konflikty svých rodičů. Může si myslet, že když se rodiče hádají, hádají se kvůli němu. Dítě má tak tendenci přebírat odpovědnost, je frustrované, nemá v ruce žádné efektivní „nástroje“ ani fyzickou sílu, aby zabránilo napadání rodiče.

---

⁵⁹ HRONOVÁ, M. Tátové a mámy, chraňte své děti před násilím, Rosa 2007. Praha: Sondy, 2007, s. 5.

Statistické údaje potvrzují domněnku, že nezletilé děti jsou velmi často přítomny domácímu násilí, až v 80 procentech. Nezletilé dítě je však velmi často v praxi považováno za pouhého svědka domácího násilí. Máme za to, že je-li dítě přítomno domácímu násilí, je nutné dítě považovat za oběť domácího násilí v podobě psychického násilí. Dítě však může být i bezesporu přímou obětí domácího násilí, což často splývá s pojmy jako je nepřiměřené trestání, týrání, zneužívání a zanedbávání dětí.⁶⁰

Rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 779/2007/ES, kterým se zavádí program „Daphne III“, jsou děti, mladí lidé nebo ženy, které se staly svědky napadení blízké příbuzné osoby, pokládány za oběti násilí.⁶¹

Mnohdy dochází k překrývání domácího násilí a syndromu CAN (Child Abuse and Neglect), který znamená týrání, zneužívání a zanedbávání dítěte, úmyslné ubližování nejbližšími, pečovateli, které má závažný dopad na život dítěte, jeho další vývoj a postavení ve společnosti. Pojmem špatné zacházení s dětmi se rozumí zanedbávání péče o dítě, tělesné i sexuální zneužívání dítěte.⁶² Mezi rizikové faktory vzniku syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte zařazujeme mimo jiné i stav, kdy dítě žije v prostředí domácího násilí. Děti v roli svědků domácího násilí se považují za týrané, zneužívané a zanedbávané.

U dětí můžeme v rámci domácího násilí rozpoznat týrání a zanedbávání a dále sexuální zneužívání.

Týrání a zanedbávání. Aktivní formou týrání je fyzické ubližování a násilí či kruté zacházení. Důsledkem jsou např., pohmožděniny, odřeniny, zlomeniny, poranění, krvácení, popáleniny. Pasivní formou týrání se rozumí nedostatečné uspokojování životních potřeb dítěte, zanedbávání. Zahrnuje nedostatek výživy, hygieny, adekvátního kontaktu, porozumění a stimulace, běžné je vystavování nebezpečným nebo stresovým situacím. Obojí je pak doprovázeno citovým týráním a vydíráním.⁶³

Týrání psychické. Je těžko odhalitelné, diagnostikovatelné a stíhatelné, má podobu jakéhokoliv jednání, které má přímý vliv na citový vývoj a chování dítěte. Jde např. o útoky

---

⁶⁰ KRÁLÍČKOVÁ, Z., a kolektiv. Právo proti domácímu násilí. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011, s. 13.

⁶¹ ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY č. 779/2007/ES.

⁶² ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, s. 51.

⁶³ ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, s. 52.

na sebevědomí dítěte, ponižování, vyhrožování, navádění proti dospělým, bránění v učení, buzení v noci, strašení, stres, agrese, odmítání, urážení, vystavování konfliktům, může být:

- aktivní, tedy záměrné, účelové;
- pasivní, vedoucí k citové deprivaci.⁶⁴

Násilí páchané otcem na matce vždy představuje pro dítě psychickou zátěž, i když domácí násilí nesměřuje přímo proti dítěti.

Sexuální zneužívání. Sexuální zneužívání je zapojení závislého, vývojově nezralého dítěte nebo adolescenta do sexuálních aktivit, které jím nejsou pochopeny a přijímány a narušují jeho sociální tabu v rodinných rolích. Zneužívající je často mnohem starší než dítě, je v pozici autority nebo v pečovatelském vztahu k dítěti, vymáhá aktivity silou nebo podvodem. Do problematiky patří sexuální návrhy, obscennosti, sledování pornografií, zneužití dítěte pro dětskou pornografii. Dále rozlišujeme škálu od nekontaktního ke kontaktnímu sexuálnímu zneužívání.⁶⁵

CSA (Child Sexual Abuse), čili syndrom sexuálně zneužívaného dítěte, který se projevuje jako strach, deprese, delikvence, sexuální disfunkce a zneužívání jiných.⁶⁶

Zkušenost s násilím může negativně ovlivnit rozvoj dětského mozku a jeho funkcí. Děti mohou mít potíže s koncentrací, učením, cítěním empatie a rozvíjením normálních vztahů s druhými. Mají problémy naučit se důvěřovat, mít někoho rád. Aby neriskovali další citové ztráty, raději se emočně „oddělují“ od všeho kolem sebe. Pak mohou čelit vážným potížím v pozdějším životě.⁶⁷

V každém případě si musíme uvědomit, že takovým jednáním ve vztahu k dítěti je ohrožen účinný faktor mezilidských vztahů a to sociální opora, která je součástí naplnění lidských sociálních potřeb. Přirozeným zdrojem sociální opory je především rodina, kde akceptování, pomoc či povzbuzení každému členovi tvoří součást jejích funkcí a podílí se na utváření pocitu jistoty a bezpečí od raného dětství. Absence pozitivní sociální vazby v rodině, může mít negativní vliv na další vývoj dítěte, např. ve smyslu adaptace na nepříznivé podmínky, či negativní zdravotní stav dítěte.⁶⁸

---

⁶⁴ KRÁLÍČKOVÁ, Z., a kolektiv. Právo proti domácímu násilí. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011, s. 12.

⁶⁵ ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, s. 52-53.

⁶⁶ KRÁLÍČKOVÁ, Z., a kolektiv. Právo proti domácímu násilí. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011, s. 12.

⁶⁷ HRONOVÁ, M. Tátové a mámy, chraňte své děti před násilím, Rosa 2007. Praha: Soudy, 2007, s. 16.

⁶⁸ PAULÍK, K. Psychologie lidské odolnosti. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, s. 23-24.

2.2 Násilná osoba

Klasifikace (typologie) násilných partnerů představují otevřený problém. Spolehlivý přehled různých typů násilníků je v mnoha ohledech důležitý pro praxi. Pomohl by zkvalitnit predikci vývoje násilného vztahu již v prvním kontaktu s rodinou či v době těsně po něm. Navzdory této naléhavé potřebě praxe neexistuje zatím všeobecně akceptovatelná a empiricky ověřená typologie osob, které se dopouštějí domácího násilí. Pro tento stav existuje celkem srozumitelné vysvětlení, provádět potřebné výzkumy na populaci domácích násilníků je značně obtížné, výzkum nemají přístup k celé varietě násilných osob.⁶⁹

Nejnovější teorie dokazují, že násilnou osobou domácího násilí může být kdokoliv. Čelí tak starším teoriím, podle kterých byl kladen důraz na psychopatologii pachatelů a vyvrací mýtus, že slušní lidé násilí nepáchají. Podle Bílého kruhu bezpečí pochází násilné osoby ze všech socioekonomických, etnických, rasových a náboženských skupin a jejich chování doma se liší od chování na veřejnosti.⁷⁰

Každý agresor je jiný, někteří mohou být extrémně dominantní a nároční a někteří mohou představovat opačný extrém – samotářští, pouze občas nároční, ale velmi manipulativní. Někteří vypadají, že se pořád rozčilují. Někteří se mohou družít s dalšími např. při sportu, jiní jsou samotáři.⁷¹

Literatura poukazuje na shodu odborníků, zejména pokud jde o následující osobní charakteristiky násilné osoby:

- nízká sebeúcta;
- nedostatečná kontrola impulsů;
- extrémní žárlivost;
- reakce na stres, kterou se snaží pachatel ovládnout pomocí alkoholu;
- užívání sexu jako agresivního činu sloužícímu ke zvýšení sebeúcty;
- víra v tradiční a patriarchální rodinu;
- lpění na zastaralých názorech na mužskou nadřazenost a nadvládu.⁷²

---

⁶⁹ ČÍRTKOVÁ, L. Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, s. 36-37.

⁷⁰ KRÁLÍČKOVÁ, Z., a kolektiv. Právo proti domácímu násilí. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011, s. 8.

⁷¹ EVANS, P. Jedovatá slova: jak rozpoznat verbální násilí a jak na ně reagovat. Vyd. 1. Překlad Petra Žižlavská. Brno: Computer Press, 2010, s. 29.

⁷² VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. 2 přeprac. vyd. Praha: ProFem, 2008, s. 15-16.

Podle L. W. Shewrmana pachatele domácího násilí lze rozdělit na dvě velké skupiny:

- sociálně problémové, kteří páchají násilí jak na veřejnosti, tak doma, a mají záznamy v rejstříku trestů;
- násilníky dvojí tváře, kdy je o násilné osoby, které si vytvořili vlastní obraz dokonalého muže, silného úspěšného konkurenceschopného, který dokáže finančně zabezpečit rodinu a imponovat svému okolí. Nesplňují-li všechna uvedená kritéria, propadají frustraci a nespokojenosti se sebou samým, která se demonstruje cíleným násilím proti členům vlastní rodiny.

Zatímco první skupina má patrně osobnostní rysy více méně shodné s pachateli kriminalizovaných činů, druhá skupina je charakterizována autory různě.

Násilné osoby mají dvě strany osobnosti, veřejnou a soukromou, jejich stížnosti jsou triviální, emocionálně nabyté, podle jejich přesvědčení jsou oni viktimizováni ženami, protože ženy nedělají, co oni chtějí, jsou většinou osobnostmi s nízkou sebeúctou, ale s vysokou sebedůvěrou, věří v nadřazenost mužů, určenou rolí muže v rodině, za jejich činy může někdo jiný, své chování vysvětlují požíváním alkoholu nebo drog, ztrátou kontroly jako mechanismu zvládnání stresových situací. Své jednání popírají a bagatelizují.⁷³

Pokud jde o osobu násilnou je u takové osoby při zjištění domácího násilí žádoucí následující postup:

- primárně: oddělení od ohrožené osoby;
- sekundárně: terapie na základě teorie, že domácí násilí je chování, které může být odnaučeno;
- hrozba oficiálních sankcí;
- sankce – soukromoprávní a veřejnoprávní.⁷⁴

Typologie pachatelů partnerského násilí sestávající ze tří typů a odpovídající závažnosti agresivního jednání.

Nepatologický typ – ženy jednající v obraně před život ohrožujícím agresorem a z části z mužů, kteří jednají pod vlivem chronicky neřešitelných konfliktů. Jednání je převážně situačně podmíněné.

---

⁷³ VOŇKOVÁ, J., MACHÁČKOVÁ, R. Domácí násilí: právní minimum pro lékaře. 3. aktualiz. vyd. Praha: proFem, 2009, s. 27.

⁷⁴ KRÁLÍČKOVÁ, Z., a kolektiv. Právo proti domácímu násilí. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011, s. 18.

Antisociální typ – zejména kriminální recidivisté, často obecní agresori, typicky anomální až psychopatické osobnosti, jejich agrese může být jak spontánní, tak reakce na aktuální konflikt. Jednání ovlivněno více osobnostně než situačně.

Pasivně agresivní typ – závislí, případně neurotický, sestávající se z mužů, kteří jednají pod vlivem chronické konfliktní situace. Jejich jednání je dílem situačně, dílem osobnostně podmíněné.⁷⁵

Podle výpovědí ohrožených osob lze definovat následující typy násilníků:

Emocionálně reaktivní typ. Zpravidla jde o člověka s nižším vzděláním, který se vyznačuje zvýšenou impulzivitou a sníženou mírou volních vlastností. Má stále špatnou náladu, je přecitlivělý a netrpělivý. Není schopen ovládat emoce a kontrolovat své chování. Násilí používá vůči komukoliv, nerozlišuje, zda je to v práci či doma, zda útočí na osobu silnější nebo slabší, dospělou či dítě. Tento typ násilníka je velmi nebezpečný, neboť zcela ztrácí kontrolu nad svými reakcemi.

Instrumentální typ. Často se jedná o člověka s vyšším vzděláním, kterého ohrožené osoby popisují jako muže dvou tváří. Na jednu stranu je ohleduplný, milý a laskavý, na druhou stranu, tuto polohu vystřídá hrubé násilí. Jeho agresivita je zaměřena výběrově, své jednání dovede podle potřeby ovládat. Násilí používá proti partnerovi nebo dalším členům domácnosti, zatímco v zaměstnání nebo mezi přáteli bývá vyhledávaný a zábavný společník.

Nadměrně kontrolující své jednání. Jedná se o člověka, který nedokáže své emoce vhodným způsobem odreagovat a silou vůle potlačuje nutkání k agresivní reakci. Negativní emoce se v něm mohou dlouhou dobu hromadit. Za určitých okolností to již nemůže vydržet a vybuchne. Agrese je pak zcela nečekaná, náhlá a velmi silná. Ohrožená osoba je tak velmi zaskočena a ochromena, protože její dosavadní zkušenost s násilnou osobou je jiná. Po skončení agrese se tento typ násilníka vrací k původnímu chování.⁷⁶

Proč se někteří lidé chovají násilně a jiní ne, je obtížné vysvětlit. Příčiny takového chování mohou být různé. Nejčastěji jsou zdroje násilného chování vysvětlovány následovně:

- těžký stres či spolupůsobení několika stresujících okolností;
- frustrace;

---

⁷⁵ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. 2 přeprac. vyd. Praha: ProFem, 2008, s. 30.

⁷⁶ BEDNÁŘOVÁ, Z. Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, c2009, 24-25.

- ohrožení;
- charakteristiky vztahu;
- partnerské neshody;
- boj o moc;
- vzory a modely chování;
- identifikace s agresorem;
- alkohol a drogy;
- zdravotní indispozice;
- neurologické poruchy;
- poškození mozku nebo jeho disfunkce;
- psychická onemocnění;
- poruchy osobnosti;
- velká tolerance společnosti vůči násilí.⁷⁷

Za své násilné chování není většina násilných osob – agresorů schopna převzít odpovědnost a příčiny své agrese vidí ve svém okolí, tedy v partnerovi. Proto odmítají změnit svůj způsob chování a necítí potřebu docházet za psychologem ano jiným odborníkem a se svými násilnými sklony pracovat. Pokud nějakou poradnu navštíví, je to ryze účelová záležitost, aby přiměli svého partnera k návratu, po jejím návratu předstíranou snahu ukončí.⁷⁸

Je nutné poznamenat, že lidé bijí a týrají členy rodiny, protože žijí v přesvědčení, že mohou. Agresor si je vcelku jistý, že ohrožená osoba proti němu nic nepodnikne a to z důvodu, že neví jak se bránit, bojí se ho, nebo proto, že ho miluje. Ohrožená osoba tak mívá z mnoha důvodů pocit, že není v její moci zajistit, aby násilná osoba za své chování nesla odpovědnost. Pro násilnou osobu je tudíž prospěch z násilí větší než cena za něj a je pravděpodobné, že v něm bude pokračovat.⁷⁹

---

⁷⁷ CONWAY, H. L. Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Překlad Jana Mandelíková. Praha: Albatros, 2007, s. 61-65.

⁷⁸ BEDNÁŘOVÁ, Z. Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, c2009, 25.

⁷⁹ CONWAY, H. L. Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Překlad Jana Mandelíková. Praha: Albatros, 2007, s. 55.

2.3 Poskytnutí pomoci ohrožené a násilné osobě

V našem státě je ochrana před domácím násilím, založena na principu ochrany ohrožené osoby domácím násilím v jejím přirozeném prostředí, v jejím bydlišti, tj. společném domácnosti, kterou doposud obývala s násilnou osobou. Ze společné domácnosti tedy odchází osoby násilná a to na přiměřenou dobu. Právní rámec problematiky domácího násilí zakotvuje tři pilíře pomoci: Policii ČR, Intervenční centra a Justici.

Pomoc ohrožené osobě. Pomoc ohrožené osobě je předpokládána širokou veřejností zejména ze strany blízkých osob a Policie ČR. K prvnímu a zčásti tak anonymnímu kontaktu s žádostí o pomoc ohrožené osoby jsou určeny zejména krizové telefonní linky, jako např. linky Krizového centra, Linky důvěry, kontakty intervenčních center, DONA linka apod. v neposlední řadě L-112 a L-158. Na všech takových kontaktech nepočítaje kontaktních emailech příslušných organizací, se mohou osoby postižené domácím násilím informovat a o svém problému, či samotný problém oznámit a tím ho začít prakticky řešit.

Při pomoci ohrožené osobě domácím násilím počítáme s těsnou součinností tří základních pilířů, které mají ohrožené osobě pomoci a to Policií České republiky, Intervenčních center a justice. V této podkapitole se zaměřím zejména na činnost Intervenčních center, kdy postupu a činnosti Policie České republiky a justice bude věnována podrobněji kapitola následující.

Policisté jsou často prvními, kdo se dozví o události se znaky domácího násilí a to přímo v terénu při výkonu služby, kdy jsou přivoláni prostřednictvím tísňového volání např. samotnou ohroženou, nebo svědky takové události. V nejednom z případů se ohrožená osoba dostaví osobně na služebnu Policie České republiky a učiní oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že k domácímu násilí ve vztahu zúčastněných osob dochází. Policisté v případě vyhodnocení, že se skutečně v dané události jedná o domácí násilí a provedení všech potřebných opatření, vyrozumí zasláním úředního záznamu o incidentu se znaky domácího násilí ve stanovené lhůtě 24 hodin mimo jiné i příslušné Intervenční centrum.

Intervenční centra. Jsou koncipována jednak jako druhý pilíř v ochraně před domácím násilím a jednak jako pracoviště poskytující ohroženým osobám akutní psychosociální pomoc. Dále poskytují ohroženým osobám analýzu jejich životní situace, poskytují návrhy pro její řešení a působí jako koordinační místa pro vzájemnou informovanost spolupracujících institucí.

Intervenční centra byla zřízena změnou zákona č. 135/2006 Sb., o sociálním zabezpečení k 1. 1. 2007 na úrovni krajů. Jednalo se o již existující zařízení, která vybraly Krajské úřady. Intervenční centra tak vznikla novelizací zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, kde je jejich činnost a právní vymezení popsáno v § 60a, výše uvedeného zákona.⁸⁰

Úkolem těchto center v celém procesu je poskytovat fundovanou sociální, psychologickou a právní pomoci ohrožené osobě domácím násilím. Kromě toho mají intervenční centra plnit i informační a koordinační (a metodické) úkoly ve vztazích mezi orgány sociálně-právní ochrany dětí, zdravotnickými zařízeními, policií a soudy.⁸¹

V České republice pracuje 16 intervenčních center. Zpravidla sídlí v krajských městech. V rámci zkvalitnění svých služeb a zejména zajištění lepší dostupnosti mohou být některými intervenčními centry zřizována detašovaná pracoviště. Většina intervenčních center je sdružena v Asociaci pracovníků intervenčních center ČR, která vznikla v roce 2008.⁸²

Intervenční centra poskytují všestrannou pomoc osobám ohroženým domácím násilím zejména v období po policejním vykazání, jedná se především o kontaktování ohrožených osob a nabídnutí pomoci a to nejpozději do 48 hodin od doručení kopie úředního záznamu o policejním vykazání intervenčnímu centru.⁸³

V praxi se povinnost doručit úřední záznam s ohledem na dodržování zákonných lhůt děje především prostřednictvím faxu, následně jsou originály zasílány poštou, či osobním předáním. Osoba ohrožená se sama rozhoduje po kontaktu pracovníky intervenčního centra, zda nabízenou pomoc přijme či nikoliv. V případě, že se osoba ohrožená na základě vlastní potřeby rozhodne řešit svůj problém s domácím násilím a to bez přítomnosti Policie ČR, může se obrátit telefonicky, písemně či osobně na Intervenční centrum ve svém kraji.

U domácího násilí může tedy dojít k situaci, že intervenční centra kontaktují osoby, které svou tíživou situaci neřeší prostřednictvím Policie ČR, nebo v jejich případě nebyla policií násilná osoba ze společného obydlí vykazána. Poté jsou služby intervenčního centra poskytovány tzv. nízkoprahovým klientům. V případech nízkoprahových klientů může dojít k prvnímu kontaktu rovněž telefonicky, e-mailem, nebo osobní návštěvou v centru.

---

⁸⁰ Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách.

⁸¹ CONWAY, H. L. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. 1. vyd. Překlad Jana Mandelíková. Praha: Albatros, 2007, s. 90.

⁸² ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 145.

⁸³ KRÁLÍČKOVÁ, Z., a kolektiv. *Právo proti domácímu násilí*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011, s. 16.

Formy služeb poskytovaných intervenčními centry.

Ambulantní – v prostředí intervenčního centra.

Terénní – v závažných případech, zejména v souvislosti s vykááním násilné osoby lze tyto služby poskytnout v místě bydliště uživatele, nebo na místě které si ohrožená osoba určí. Terénní forma je určena zejména osobám handicapovaným zdravotně či věkem.

Pobytové – pokud to umožňují technické a zejména prostorové možnosti intervenčního centra, je také v souladu se zákonem nabízena ubytovací pomoc a pomoc při zajištění stravy. V opačném případě mají intervenční centra navázanou spolupráci s jinými institucemi poskytujícími ubytování, jako jsou např. Azylové domy, ústavy sociální péče atd.⁸⁴

Základní činnosti při poskytování sociálních služeb v intervenčních centrech se poskytují v rozsahu úkonů dle vyhlášky 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

Služba poskytuje dle zákona o sociálních službách od 1. 1. 2007 tyto základní činnosti:

- sociálně terapeutické činnosti;
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí;
- poskytování ubytování a stravy nebo pomoc při zajištění stravy;
- zajištění spolupráce a vzájemné informování mezi intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, OSPOD, obcemi, útvary Policie České republiky a obecní policie, jakožto i ostatními orgány veřejné správy.⁸⁵

Intervenční centra mohou ohrožené osobě domácím násilím pomoci, sestavit bezpečnostní plán, vypracovat písemný návrh na vydání předběžného opatření na ochranu před domácím násilím, zorientovat se v systému sociálních služeb, zprostředkovat další služby např.: azylové ubytování, lékaře, advokáta, rodinné poradenství atd., poskytnou emocionální a psychologickou podporu, sociální a právní poradenství.

V intervenčních centrech se ohroženým osobám věnují sociální pracovníci, právníci a psychologové, kteří jsou připraveni naslouchat a podpořit ohroženou osobu při řešení nelehké životní situace. Služby intervenčních center jsou poskytovány bezplatně.

---

⁸⁴ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 145.

⁸⁵ APIC ČR, o. s., Intervenční centra. [online]. Dostupné z: http://www.domaci-nasili.cz/?page_id=123. Staženo dne 28. 11. 2014.

Pravidla pro poskytnutí služby. Každý uživatel sociální služby intervenčního centra je vždy seznámen s těmito pravidly:

- veškeré služby intervenčního centra jsou ze zákona bezplatné;
- uživatel má – ovšem pouze v případech mimo režim vykázaní – možnost vystupovat v kontaktu s centrem anonymně;
- uživatel uzavírá s pracovníkem intervenčního centra ústně smlouvu o poskytování sociální služby. Na žádost uživatele může být smlouva sepsána;
- délku spolupráce uživatele a intervenčního centra stanoví pracovník a to podle závažnosti problematiky a po dohodě s uživatelem;
- od uživatele je očekáván aktivní přístup a vlastní podíl na řešení jeho problémů;
- standartní délka individuální konzultace je 50-60 minut;
- uživatel je poučen o možnosti podat si stížnost na průběh poskytované sociální služby;
- další osoby (příbuzní a blízcí) mohou být přizváni ke konzultaci pouze po dohodě mezi uživatelem a pracovníkem intervenčního centra.⁸⁶

Intervenční centra jsou tak mimo Policii ČR první organizací pomocnou ohrožené osobě při řešení její krizové situace a dále jsou zcela určitě nápomocné při znovunastolení života ohrožené osoby a její rodiny bez násilí. Bez existence intervenčního centra by ochrana ohrožené osobě v rámci výše uváděných pilířů zcela jistě nefungovala.

Pomoc násilné osobě. Pomoc ohroženým osobám má relativně krátkou historii, pomoc osobám násilným pak ještě kratší. Opačná je situace v zahraničí, kde jsou zkušenosti s terapeutickými programy staršího data a jsou realizovány jak v USA, tak v západní Evropě. V průběhu řešení domácího násilí bylo poukázáno na to, že je nutné zaměřit pomoc nejen na pomoc obětem domácího násilí, ale také na zastavení domácího násilí jako takového a jít ke zdroji tj. k pachateli samotnému. Z tohoto řada institucí zabývajících se pomocí osobám ohroženým domácím násilím, časem rozšířila své služby i na osoby násilné a začala nabízet zvláštní programy pro pachatele domácího násilí.⁸⁷

Pachatelé násilí na partnerkách často používají obranných mechanismů k uchování svého pozitivního sebeobrazu a ospravedlnění svého jednání, jako např. přesun viny na oběť,

---

⁸⁶ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 145.

⁸⁷ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 76.

nebo popření a minimalizace viny. Jedním z cílů terapeutických programů by tedy mělo být rozbití takových obranných mechanismů násilné osoby, teprve pak může násilná osoba přijmout zodpovědnost za své chování a žádoucím směrem jej změnit.⁸⁸

Sám pachatel násilí, po zásahu orgánů veřejné moci v případě spáchání násilí, se nachází v krizové situaci a je třeba mu rovněž zajistit pomoc a podporu, min. za účelem prevence dalšího protiprávního jednání nebo destruktivního řešení situace.

Cílem těchto programů je pomoc násilným osobám ke změně jejich chování, zlepšení partnerské a rodinné komunikace a osvojení si řešení konfliktů nenásilnou formou. Vlastní zacházení s násilnou osobou na svobodě není aktuálně formálně řešeno a zatím spočívá na dobrovolnosti a vůli násilné osoby chtít svůj problém řešit, vstoupit do pomocných programů a dát tak možnost se napravit. Nicméně násilné osoby obvykle nejsou vnitřně motivovány pro práci na sobě samém, proto jakoukoliv pomoc v tomto ohledu odmítají.

Program pro pachatele domácího násilí obsahuje tyto prvky:

- tematika moci a kontroly, často související s rolemi muže a ženy ve společnosti;
- porozumění svým agresivním projevům;
- změna postojů v partnerských vztazích;
- rozpoznání zátěžových situací a jejich nenásilné řešení;
- učení se kontrole vlastního chování a používání nenásilných strategií při řešení vztahových problémů;
- přijetí odpovědnosti za vlastní násilné chování bez obviňování druhých nebo bagatelizování či zlehčování tohoto chování;
- porozumění a pochopení následků agresivního chování na partnerovi a dětech.⁸⁹

Jak bylo uvedeno, násilné osoby se potýkají s nízkým sebehodnocením, agresivitou, hostilitou, depresemi, nedostatkem komunikačních dovedností či nedostatkem asertivity a právě na shora uvedených poznatek jsou postaveny terapeutické programy pro pachatele domácího násilí, probíhající již několik desetiletí v různých zemích, jak je uvedeno, v ČR již tato pomoc rovněž existuje.

---

⁸⁸ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. 2 přeprac. vyd. Praha: ProFem, 2008, s. 24.

⁸⁹ BÍLÍ KRUH BEZPEČÍ, Program pro osoby s násilným chováním ve vztazích. [online]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/nasilne-osoby/program-pro-osoby-s-nasilnym-chovanim-ve-vztazich/> Staženo dne 28. 11. 2014.

Autoři různých programů pro odnaučování násilného chování v rámci rodiny a domácnosti dospívají k názoru, že úspěšnost intervenčního programu závisí na dobře definovaných cílech, důkladném rozboru osobnosti násilné osoby, jasně formulovaných kritériích, důrazu na motivaci k absolvování terapeutického programu, akceptaci zodpovědnosti za násilí, propojení programu s justičním systémem.⁹⁰

Pomoc mužům a ženám s násilnými sklony a obtížemi při zvládnání agrese nabízí např. SOS centrum Diakonie ČCE v Praze „*Program pro násilné osoby, pachatele domácího násilí a osoby, které jsou agresivní ve vztazích*“, Centrum sociálních služeb Praha v rámci Informačního a poradenského centra Viola „*Informační a poradenské centrum pro muže a ženy, kteří mají konfliktní vztahy se svými blízkými*“, Psychoterapeutické centrum Gaudia, ADRA-Psychoterapeutické centrum, Hradec Králové „*Práce s agresí*“, Centrum J. J. Pestalozziho o.p.s., Centrum nové naděje „*Prevence partnerského násilí*“, Centrum sociálních služeb Ostrava „*Program zaměřený na zvládnání agrese ve vztazích v rodině*“, Persefona o. s. „*Bezpečné soužití – terapie pachatelů domácího násilí – nová výzva,*“ apod.

Tradičně s násilnými partnery v našich podmínkách pracují poradny pro rodinu, protože řada ohrožených osob i přes negativní zkušenosti s násilnými partnery a nesnesitelnou situací doma, není rozhodnuta řešit tuto situaci rozvodem a pokoušejí se rodinu zachovat. To je však bez intervencí vůči násilné osobě komplikované ne-li nemožné.⁹¹

2.4 Dílčí závěr

Domácí násilí se netýká pouze jednoho typu ohrožené osoby, jak tomu může být u některého z dalších kriminálních jednání. Ve většině případů, se jedná o uvedené typy ohrožených osob, kterými jsou ženy, děti, senioři, muži, ale také se může jednat o osoby se zdravotním znevýhodněním apod., dále se jedná o prolínání těchto kategorií ohrožených osob. Závažným problémem v případech domácího násilí, je bezesporu přítomnost dětí, kdy dítě, i když proti němu násilí není přímo násilnou osobou směřováno, stává se obětí domácího násilí, tedy osobou ohroženou ve smyslu oběti psychického násilí.

---

⁹⁰ VOŇKOVÁ, J., MACHÁČKOVÁ, R. Domácí násilí: právní minimum pro lékaře. 3. aktualiz. vyd. Praha: proFem, 2009, s. 30.

⁹¹ ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, s. 79.

V případech násilné osoby hovoříme o osobě, která rovněž není určena pohlavím či věkem. Násilná osoba má ve většině případů dvě strany osobnosti projevující se jinak v soukromí a jinak na veřejnosti. Násilná osoba není ve většině případů schopna převzít plně odpovědnost za své chování, žije v přesvědčení, že právo je na její straně.

Důležité je tak oddělení ohrožené osoby od násilné osoby a zajištění pomoci, které se ve většině případů děje prvotně za asistence Policie ČR. V případech domácího násilí následuje nezastupitelná role Intervenčních center, jako druhého pilíře pomoci ohrožené osobě. Řada organizací naproti tomu poskytuje pomoc násilné osobě ve smyslu uvědomění si jejího jednání se snahou o nápravu a řešení vzniklého stavu.

Musíme si uvědomit, že ohroženou osobu domácím násilím při řešení její krizové životní situace čeká nelehká cesta, která začíná nesmírně těžkým rozhodnutím celou věc řešit, tedy někomu se se svým problémem svěřit. Tím se dostává do koloběhu nových událostí a následného možného odloučení od osoby násilné, při tomto kroku by ohrožená osoba měla především cítit podporu svých nejbližších, ale zároveň široké veřejnosti a zúčastněných institucí.

3 INSTITUT VYKÁZÁNÍ

V případech domácího násilí je velmi důležitá role policie a s tím související její oprávnění v takových případech konat. V následující kapitole bude popsána úloha a opatření policie při zjištění události se znaky domácího násilí, využití institutu vykázání a zásady k takovému opatření, v neposlední řadě dále právní normy vztahující se k dané problematice, jakožto navazující možný postup ohrožené osoby po využití institutu vykázání ze strany policie, tedy podání návrhu na předběžné opatření a následný postup ze strany obecného soudu.

3.1 Prvotní postup policie při zjištění události se znaky domácího násilí

Jak je již výše uvedeno policie plní velmi důležitou roli, při zjištění události nasvědčující tomu, že dochází k domácímu násilí, policie rovněž tak představuje významný článek tzv. první pilíř v řetězci institucí, které jsou zúčastněné na řešení problému domácího násilí.

Úkolem policie je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.⁹²

O domácím násilí se policie, potažmo službu konající policisté obvykle dozvídají prostřednictvím oznámení samotné ohrožené osoby, či jiných osob na lince 158 nebo lince 112 (sousedé, děti zúčastněných osob, příbuzní, náhodné osoby atd.), nebo osobním oznámením ohrožené osoby. Rovněž jsou známy takové případy, kdy se o domácím násilí policie dozvídá z písemných oznámení či na základě vlastního šetření. V případech telefonického oznámení je následně na místo události vylána hlídka policie, která provede prvotní šetření, při kterém zjistí co nejvíce informací k danému jednání. Obdobný je i postup, pokud se ohrožená osoba sama dostaví učinit oznámení na některou ze služeben policie, s tím rozdílem, že takováto osoba je k celé věci vytěžena přímo na dané služebně policie.

Je-li oznamovatelem incidentu přímo ohrožená osoba nebo jiný uživatel společného obydlí, vyžádá si policista souhlas ke vstupu do společného obydlí. V případě více uživatelů postačí ke vstupu do společného obydlí souhlas kteréhokoliv z nich. Pokud souhlas

---

⁹² Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

ke vstupu do společného obydlí, nebude dán, policista posoudí možnost využití oprávnění podle právních předpisů. Nebude-li možné učinit objektivní závěr o existujícím ohrožení, policista z místa události kontaktuje operační středisko, které se pokusí navázat kontakt s ohroženou osobou.⁹³

Pokud by souhlas nebyl dán, policista může zvážit vstup do obydlí např. dle § 40 zákona č. 273/2008 Sb. Policista je v tomto případě oprávněn vstoupit bez souhlasu uživatele do bydlí, jestliže věc nesnese dokladu a vstup tam je nezbytný pro ochranu života nebo zdraví osob anebo pro odvrácení závažného ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti.⁹⁴ V každé konkrétní situaci musí mít policista vždy na vědomí základní principy a to povinnost policisty zasáhnout na straně jedné a současně povinnost dodržet omezení ve výše uváděném § 40 na straně druhé, dále vyčerpat jiné (mírnější) možnosti řešení situace – zásada subsidiarity, rovněž vždy zvážit, zda věc nesnese odkladu a zvážit přiměřenost zádkroku, tj. zvážit, zda vstup do prostoru je přiměřený situaci a současně, zda rozhodnutím nevystoupit by nevznikla osobám, jejichž bezpečnost je ohrožena, bezdůvodná újma.

Policista po vstupu do společného obydlí především zjistí situaci na místě události, ztotožní zúčastněné osoby, případně svědky události a zejména po zjištění stavu věci oddělí ohroženou osobu od osoby násilné, s využitím oddělených místností objektu a vedením oddělené komunikace s osobou ohroženou i osobou násilnou. Souběžně je nutné po ztotožnění zúčastněných osob, přes služebnu policie provést zejména šetření, zda osoba násilná či ohrožená nevlastní zbraň, zjistit jejich trestní minulost a předchozí záznamy v evidencích policie, kdy tyto veškeré informace jsou potřebné pro další orientaci policistů a určení situace na místě činu, dále pro ochranu zdraví jak zúčastněných osob, tak i policistů samotných.

Na místo činu by měli být zpravidla vysílány hlídky složené z dvou a více policistů, vše vzhledem k náročnosti takové situace. Obě strany je nutné držet odděleně a tím přispět k uklidnění vzniklé situace, v mnoha případech se jedná o situace značně emotivně vypjaté a psychicky náročné pro všechny osoby na místě činu. Rovněž je nutné oddělení ohrožené a násilné osoby z důvodu, aby nedošlo násilnou osobou k zastrašování či ovlivňování ohrožené osoby.

---

⁹³ Metodická příručka č. 1/2010 ředitele služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázaní.

⁹⁴ Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky.

Mezi nejdůležitější prvotní kroky na místě incidentu hlídky policie tedy patří:

Oddělení ohrožené osoby od násilné osoby pro zajištění její bezpečnosti. Nemožnost komunikovat mezi sebou je důležitá nejen ve fázi prvního vyšetřování, ale i později v případném soudním sporu.

Zjištění a zajištění všech možných zbraní na místě incidentu, což je současným krokem s oddělením osob na místě a to zejména pro ochranu ohrožené osoby a všech zúčastněných.

Kontrola zdravotního stavu osob na místě incidentu a poskytnutí první pomoci zraněným a přivolání zdravotníků.

Zajištění bezpečí nezletilých dětí, pokud se na místě incidentu nachází. Zejména předáním do péče přímých příbuzných či vyrozumění příslušného pracoviště Oddělení sociální péče o dítě (OSPOD).⁹⁵

V případě, že se na místě události nachází nezletilé děti, policisté vyrozumí příslušné pracoviště OSPOD, za účelem ochrany a učinění adekvátních opatření, zejména pokud by v takovém případě došlo ke zranění ohrožené osoby, které by si vyžádalo hospitalizaci zraněné osoby a s tím spojené následné rozhodnutí o umístění a péči dětí mimo domov či následného předání dětí příbuzným apod. Toto vyrozumění je jednou z povinností policistů v případě, že je zjištěna přítomnost nezletilých dětí při události se znaky domácího násilí. OSPOD se vyrozumí i v případech, že byli policisté přítomni řešení události, která nebyla vyhodnocena jako domácí násilí a nedošlo zde k vykázání, avšak jednalo se o takovou událost, při které v domácnosti musela zasahovat za přítomnosti dětí policie a došlo zde ke spáchání jednání následně řešeného v přestupkovém nebo trestním řízení. Pracovníci OSPOD jsou zcela určitě při takové události svou přítomností na místě a při další komunikaci s dětmi nápomocným a uklidňujícím faktorem.

Velmi zásadní je samotná komunikace policistů na místě události, nejen zejména s osobou ohroženou, ale i s osobou násilnou. Důležité je v takové chvíli získání informace pro pochopení prožívání ohrožené osoby, jejich pocitů, emocionálního naladění. To vše je možné vstřícnou komunikací na místě incidentu získat a to vzhledem k tomu, že ohrožená osoba je po takové události v šoku a prožívá stresovou situaci, nehledě že se dostavuje strach z budoucnosti a samotné osoby násilné. Policista si v takové chvíli musí uvědomit,

---

⁹⁵ KRÁLÍČKOVÁ, Z., a kolektiv. Právo proti domácímu násilí. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011, s. 83.

že je zde pro ohroženou osobu tou první možnou pomocí v krizové situaci, kdy jeho jednání a chování bude mít vliv na její další rozhodování, důvěru při poskytování možné pomoci a zejména na její psychický stav.

Mezi hlavními zásadami rozhovoru policistů s ohroženou osobou by měli být:

- informace – postup ve vyšetřování, práva poškozených, možnost peněžité pomoci ze strany státu, psychologická pomoc, ubytování atd.;
- nechovat se k ohrožené osobě jako k osobě násilné – jsou poškození, nespáchali trestný čin, zjistit jak by mohli pomoci, co lze pro ně udělat, odkázat je na další pomoc atd.;
- navodit pocit bezpečí – oběti již nic nehrozí;
- vcítění se do pocitů ohrožené osoby.

Ovšem i s násilnou osobou je třeba komunikovat vhodným způsobem. Často je osoba pod vlivem např. alkoholu a je agresivní, V tomto případě je nutné postupovat podle zákona. Někdy má násilná osoba tendence ospravedlňovat a vysvětlovat své chování, v takových případech by však nemělo docházet ke zlehčování a zjednodušování situace. Zasahující policisté musí zdůraznit při řešení incidentu vážnost celé situace a mluvit o násilí a jeho nepřipustnosti za všech okolností.⁹⁶

Při komunikaci na místě incidentu policista následně po zjištění všech relevantních událostí vyhodnotí, zda se v daném případě jedná o domácí násilí a v případě že ano, využije na základě zákona institut vykázání.

3.2 Vykázání, zásady a podmínky při a po jeho uplatnění

Pomůckou pověřeného policisty na místě události k určení zda se jedná o domácí násilí je metoda SARA DN. Tato diagnostická metoda SARA (Spousal Assault Risk Assessment) vznikla v Kanadě a byla transformována pro práci policistů ve Švédsku a pracovníků sociálních služeb v dalších zemích. Odtud je šířena do dalších zemí, jako v případě České republiky, kdy jí převzal, Bílý kruh bezpečí v rámci projektu „Hráz“.

---

⁹⁶ KRÁLÍČKOVÁ, Z., a kolektiv. Právo proti domácímu násilí. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011, s. 84-85.

Metoda je tedy určena především policistům, kteří se dostanou do prvního kontaktu s osobou ohroženou domácím násilím. SARA DN obsahuje 15 strukturovaných otázek na rizikové faktory, z nichž pět odhaluje rizikové faktory u násilné osoby v aktuálním stavu, dalších pět umožní rychle zjistit rizikové faktory u násilné osoby v rámci obecných sklonnů k násilí a posledních pět otázek pomáhá zjistit rizikové faktory týkající se zranitelnosti osoby ohrožené domácím násilím.⁹⁷

K využití této metody je zapotřebí dostatek informací získaných policistou při komunikaci na místě incidentu. Policista dále musí vyhodnotit zjištěné skutečnosti a zejména objasnit případné rozpory ve výpovědích zúčastněných osob. V případě vzniklých pochybností při vyhodnocení situace postupuje v prospěch ohrožené osoby.

Vykázání násilné osoby. V případě, že pověřený policista na místě události tedy shledá, že se v daném případě jedná o domácí násilí, využije na základě zákona institutu vykázání. Samotné vykázání je opatřením netrestního charakteru, které je preventivní reakcí na nebezpečné chování násilné osoby a nenahrazuje sankci za chování násilné osoby.

Vykázat osobu je oprávněn příslušník policie služebně zařazený ve službě kriminální policie a vyšetřování nebo službě pořádkové policie, služebně zařazený na obvodním (místním) oddělení policie, pokud byl k posuzování incidentů řádně proškolen.⁹⁸

Před vykázáním policista poučí násilnou osobu zejména o využití zákonného opatření vykázat ji ze společného obydlí a jeho bezprostředního okolí, o jejích právech a povinnostech a době vykázání tj. 10 dnech, a že toto vykázání bylo učiněno bez ohledu na vůli ohrožené osoby a je nutné vykázání pod hrozbou sankce respektovat.

K možnosti využití vykázání násilné osoby a pro provádění úkonů spojených s vykázáním je policista vždy povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby, kdy se nesmí jednat o jiného policistu, či zaměstnance zařazeného k policii. Nezúčastněnou osobou se rovněž tak nerozumí jak samotná ohrožená osoba, tak osoba blízká ohrožené nebo vykázané osobě. Přítomnost nezúčastněné osoby neplatí, hrozí-li nebezpečí z prodlení.

Lze-li tedy na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn vyká-

---

⁹⁷ DONA linka, Pomoc obětem domácího násilí [online]. Dostupné z: <http://www.donalinka.cz/nova-praxe/metoda-sara-dn/>. Staženo dne 10. 01. 2015.

⁹⁸ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázání.

zat tuto osobu z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobou, jakož i z bezprostředního obydlí. Policista je oprávněn osobu vykázat i v její nepřítomnosti.⁹⁹

Podmínkou realizace vykázání jsou předchozí útoky násilné osoby vůči ohrožené osobě a důvodný předpoklad, že se znovu dopustí protiprávního jednání. Takové útoky mohou být nejen fyzické, ale i verbální. Realizaci samotného vykázání nebrání nepřítomnost násilné osoby v obydlí. Rozsah prostoru, do něhož násilná osoba jako osoba vykázaná po dobu vykázání nesmí vstoupit, se určí ad hoc tak, aby byl naplněn účel sledovaný vykázáním.¹⁰⁰

Policista na místě tedy ústně oznámí vykázání ohrožené i násilné osobě, samotné vykázání lze vykonat i bez souhlasu osoby ohrožené. Při vykázání ohroženou i násilnou osobu poučí o jejich právech a povinnostech, při tomto vyhotoví potvrzení o vykázání s poučením, které je součástí jako propisovací formulář a tvoří obsah výjezdových desek, nebo je součástí elektronického evidenčního systému policie. Vyhotovené potvrzení o vykázání a poučení předá policista oproti podpisu ohrožené i vykázané osobě.

Není-li vykázaná osoba vykázání přítomna, poučení o jejich právech a povinnostech v souvislosti s vykázáním jí policista poskytne při prvním kontaktu, je-li to možné, předá policista této osobě potvrzení o vykázání, v opačném případě vykázanou osobu poučí o možnosti převzetí potvrzení o vykázání a kopii úředního záznamu o vykázání u příslušného útvaru policie.¹⁰¹

Součástí potvrzení o vykázání, se kterým je vykázaná osoba policistou, jak je uvedeno srozuměna ústně i písemně, je i jasně specifikovaný prostor, na který se vykázání vztahuje a to i bezprostřední okolí společného obydlí, vše vzhledem na ochranu osoby ohrožené.

Součástí potvrzení o vykázání je:

- vymezení prostoru, na který se vykázání vztahuje;
- uvedení totožnosti ohrožené a vykázané osoby;
- poučení o právech a povinnostech vykázané osoby;

---

⁹⁹ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

¹⁰⁰ ŠKODA, J. Zákon o policii s komentářem. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, s. 182

¹⁰¹ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

- adresa útvaru policie, u kterého si může vyzvednout kopii úředního záznamu o vykázání.¹⁰²

Vykázaná osoba je povinna:

- opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání;
- zdržet se vstupu do vymezených prostor;
- zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou;
- vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které drží.

Rovněž je vykázaná i ohrožená osoba poučena o délce trvání vykázání. Vykázání trvá po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení, přičemž desetidenních lhůta začíná běžet dnem následujícím po dni, v němž došlo k vykázání a končí ve 24.00 hodin desátého dne, pokud nedošlo k prodloužení vykázání na základě návrhu ohrožené osoby na vydání předběžného opatření, popř. vydání tohoto předběžného opatření. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby.¹⁰³

Jak již stanoví zákon o Policii České republiky, vykázání trvá deset dnů. Je však možné, že tato doba bude prodloužena do doby, než (obecný) soud rozhodne o předběžném opatření, resp. do okamžiku, kdy rozhodnutí o opravném prostředku nabude právní moci.

Pokud dojde ze strany vykázané, ale i ohrožené osoby k odmítnutí podpisem stvrdit převzetí potvrzení o vykázání či poučení, nebo je odmítne převzít, policista o tomto učiní záznam v potvrzení o vykázání. Dále je vykázaná osoba vyzvána, aby vydala vykazujícímu policistovi klíče od společného obydlí, které má v držení a zároveň je poučena o neuposlechnutí výzvy k vydání klíčů, vydání klíčů rovněž vyznačí v potvrzení o vykázání, v opačném případě nevydání klíčů, uvede důvody nevydání.

Policisté umožní vykázané osobě před opuštěním vymezeného prostoru odnést si zejména osobní cennosti, osobní doklady a věci sloužící jeho osobní potřebě jako jsou hygienické potřeby, běžné oděvní součásti, léky a zdravotní pomůcky a mobilní telefon.

Vykázaná osoba je poté povinna vymezený prostor neprodleně opustit, pokud není policií omezena na osobní svobodě na základě možného spáchání např. přestupku či některého trestného činu. Pokud osoba vykázaná odmítne opustit prostor, na který se vykázání vzta-

---

¹⁰² KRÁLÍČKOVÁ, Z., a kolektiv. Právo proti domácímu násilí. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011, s. 85.

¹⁰³ Metodická příručka č. 1/2010 ředitele služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázání.

huje je policista oprávněn využít, po předchozí marné výzvě, všech oprávnění a zákonných prostředků za účelem prosazení vykázání.¹⁰⁴

Ne všechny vykázané osoby souhlasí s postupem policie a může tak nastat situace, že si vykázaná osoba podá námitky, v takovém případě policista uvede námitky v potvrzení o vykázání a tyto námitky předá bez zbytečného odkladu dle místa vykázání příslušnému krajskému ředitelství policie. Vykázaná osoba může rovněž takové námitky do tří dnů ode dne převzetí potvrzení o vykázání zaslat na krajské ředitelství policie písemně. Krajské ředitelství policie posoudí, zda v konkrétním případě byly splněny podmínky pro vykázání. Shledá-li vykázání za nedůvodné, ukončí jej. Informaci o ukončení musí poskytnout nejen vykázané osobě, ale i osobě, která byla považována při realizaci vykázání za ohroženou.¹⁰⁵

Policisté poučí ohroženou osobu o možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu, možnosti využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci obětem domácího násilí a následcích vyplývajících z uvedení vědomě nepravdivých údajů, k nimž policista při vykázání přihlíží.¹⁰⁶

Policisté po vykázání informují dále ohroženou osobu zejména o institucích, které poskytují pomoc obětem domácího násilí, včetně příslušného intervenčního centra. Takové informace jsou ohrožené osobě předány i v případech, kdy k vykázání nedošlo. Ohrožené osobě jsou dále předány informace o možnostech jejího ubytování v podobě seznamu ubytovacích zařízení v místě bydliště a nejbližším okolí.

Policista rovněž poskytne vykázané osobě bez zbytečného odkladu informace o možnostech jejího dalšího ubytování a v souvislosti s tím nezbytnou součinnost. Od této osoby dále vyžádá adresu pro doručování. Policie však vykázané osobě nezajišťuje ubytování, toliko jí poskytne potřebné informace o možnostech ubytování. Rovněž tak předá vykázané osobě informace k organizacím poskytujícím pomoc vykázaným osobám v jejich situaci.

Policista po provedení výše uvedených opatření následně vyhotoví úřední záznam o vykázání, kdy opis tohoto úředního záznamu o vykázání, je povinen do 24 hodin od vstupu do společného obydlí, zaslat příslušnému intervenčnímu centru, soudu, který je místně pří-

---

¹⁰⁴ Metodická příručka č. 1/2010 ředitele služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázání.

¹⁰⁵ ŠKODA, J. Zákon o policii s komentářem. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, s. 183.

¹⁰⁶ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

slušný k rozhodnutí o předběžném opatření ohrožené osoby zajišťující faktické prodloužení policejního vykazání, dále pracovišti OSPOD v případě, že ve společném obydlí žijí nezletilé osoby.

Ze strany policie je následně prováděna do tří dnů ode dne vykazání kontrola dodržování podmínek vykazání ze strany vykazované osoby. Pokud by došlo ke zjištění, že se osoba vykazovaná zdržuje ve vymezené prostoru policistou v potvrzení ve vykazání, nebo kontaktovala osobu ohroženou, tedy neuposlechla uložené vykazání, dá policista podnět k zahájení přestupkového řízení, pokud by se však jednalo o závažnější či opakované jednání směřující ke zmaření vykazání, dá podnět k zahájení trestního řízení. O provedené kontrole a jejích výsledcích, policista sepíše úřední záznam, který je součástí spisového materiálu vedeného na příslušné služebně policie k domácímu násilí. K provedení kontroly může využití policista informací z intervenčního centra, osobního šetření, výpovědi ohrožené osoby, či jiných osob.

3.3 Předběžné opatření ve věcech domácího násilí

Justice je v případech domácího násilí třetím pilířem v provázaném systému pomoci ohrožené osobě a zajišťuje tak v oblasti ochrany před domácím násilím soudní ochranu ohrožené osobě. Ohrožená osoba může podat „Návrh na vydání předběžného opatření“ ve smyslu ustanovení § 400 a následujících zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Kdy v tomto zákoně oddíl dvě je zakotveno „Předběžné řízení ve věci ochrany před domácím násilím“.¹⁰⁷

Návrh na vydání předběžného opatření v rámci občanského soudního řízení může podat jako navrhovatel toliko osoba ohrožená domácím násilím (popř. jejím jménem její zákonný zástupce, opatrovník, zmocněnec či právní zástupce). Podání návrhu na nařízení předběžného opatření i návrh na prodloužení probíhajícího předběžného opatření, o kterém bude pojednáno níže, je plně v dispozici ohrožené osoby a záleží zcela na její vůli.

Podle § 75c zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, bude předběžné opatření nařízeno, jsou-li splněny podmínky § 76b občanského soudního řádu, tj. v případě, kdy je jedním účastníka, proti kterému návrh směřuje, vážným způsobem ohrožen život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost navrhovatele. Dospěje-li soud, v tomto případě

---

¹⁰⁷ Zákon č. 292/2013 Sb. zákon o zvláštních řízeních soudních.

je místně příslušný k rozhodnutí obecný soud navrhovatele, na základě skutečností popsaných v návrhu k závěru, že hrozí útok proti životu zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti, návrhu vyhoví, tedy vydá Usnesením podle § 405 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, předběžné opatření.

Soud tak může násilné osobě předběžným opatřením uložit, aby dočasně opustila společné obydlí, nevstupovala do něj, opustila i jeho bezprostřední okolí a dále nenavazovala kontakt s osobou navrhovatele, tedy osobou ohroženou. Toto vše bez ohledu na to zda se zde násilná osoba zdržuje, nebo byla již vykázána rozhodnutím policie, nebo se ve společném obydlí nezdržuje z jiného důvodu. Násilné osobě je možné uložit, aby se zdržela kontaktu s ohroženou osobou i v případě, kdy nemají společné obydlí a to když dochází k vyhledávání ohrožené osoby, obtěžování, sledování, případně napadání nejen v soukromí.

O předběžném opatření podle § 76b občanského soudního řádu, stejně jako u ostatních předběžných opatření soud rozhoduje bezodkladně (zde nejpozději do 48 hodin od podání návrhu), bez slyšení účastníků, bez jednání, přičemž podkladem pro jeho rozhodnutí nejsou výsledky dokazování. Všechny potřebné okolnosti, které jsou významné pro rozhodnutí o předběžném opatření, by měli být obsahem návrhu na vydání předběžného opatření a připojených listin.¹⁰⁸

Pokud je předběžné opatření nařízeno, doručí se stejnopis tohoto rozhodnutí účastníkům řízení, usnesení je odesláno ve lhůtě tří dnů od vyhlášení, případně vydání, nebylo-li vyhlášeno. Účastníky řízení jsou v tomto případě jako navrhovatel osoba ohrožená domácím násilím a osoba, proti které předběžné opatření směřuje, osoba násilná. Účastníkem by neměl být nikdo jiný.

Návrh na nařízení předběžného opatření musí obsahovat takové náležitosti, jako je vylíčení skutečností, které osvědčují, že je společné bydlení navrhovatele (ohrožené osoby) a odpůrce (násilné osoby) v domě nebo v bytě, ve kterém se nachází společná domácnost, nesnesitelné z důvodu tělesného nebo duševního násilí vůči navrhovateli nebo jinému, kdo ve společné domácnosti žije, anebo vylíčení skutečností, které osvědčují nežádoucí sledování nebo obtěžování navrhovatele.¹⁰⁹

---

¹⁰⁸ ČUHELOVÁ, K., Předběžné opatření ve věcech domácího násilí. [online]. Dostupné z: <http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-33542030-predbezne-opatreni-ve-vecech-domaciho-nasili>. Staženo dne 20. 01. 2015.

¹⁰⁹ Zákon č. 292/2013 Sb. zákon o zvláštních řízeních soudních.

Z podání návrhu musí být dále zejména patrné, kterému soudu je určeno, kdo je činí, jméno, příjmení a bydliště účastníků, které věci se týká, co sleduje, mělo by být podepsáno a datováno. Návrh je třeba formulovat dostatečně určitě s vylíčením konkrétních skutečností, událostí, jako je popsání fyzického a psychického násilí takovým způsobem, aby si rozhodující soudce udělal náležitý obraz o skutečném stavu věci. V rámci vylíčení skutkového stavu je možné rovněž odkázat na rozhodnutí policie o vykázání a úřední záznam o vykázání, poté je možné skutková tvrzení čerpat také z těchto listin, pokud nejsou předloženy, lze je vyžádat od policie.

Navrhovatel by měl rovněž v návrhu náležitě popsat, po jakou dobu násilí trvá, jaké druhy násilí byly násilnou osobou praktikovány, zda se násilí stupňovalo, jaké dosahovalo intenzity a další skutečnosti týkající se násilné osoby, jako např. zda páchá jakékoliv jiné protiprávní jednání, zda je závislá na alkoholu či jiných omamných látkách, zda je zaměstnána či nikoliv, zda se chová agresivně i mimo společné obydlí apod. Navrhovatel by rovněž neměl zapomenout na uvedení všech relevantních skutečností týkající se jeho osoby samé, jako např. vyživované děti žijící ve společném obydlí, popsat svou majetkovou a sociální situaci, zda a jak je odkázána na násilnou osobu, rovněž jaké pocity ohrožená osoba prožívá, jaké újmy jí byly způsobeny a případně tyto blíže specifikovat, zda se jedná o fyzickou újmu, majetkovou újmu, psychickou újmu pod. Výše uvedené skutečnosti, jako velice důležité pro soud, který mimo jiné vyhodnotí, zda je riziko budoucího útoku reálné.

Doba trvání a vykonatelnosti předběžného opatření. Předběžné opatření trvá podle § 76b odst. 3 občanského soudního řádu jeden měsíc od jeho vykonatelnosti. Předcházelo-li rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření, rozhodnutí Policie České republiky podle zvláštního právního předpisu, počíná tato lhůta dnem následujícím po dni, v němž uplynula lhůta stanovená v tomto zvláštním právním předpise. V případě podání návrhu na prodloužení předběžného opatření podle § 76b odst. 4 občanského soudního řádu neskončí lhůta dříve, než soud o takovém prodloužení rozhodne.¹¹⁰

Prodloužení doby trvání předběžného opatření závisí na podání návrhu ve věci samé. Podle § 76b odst. 4 občanského soudního řádu může být doba trvání předběžného opatření na návrh prodloužena, podá-li ohrožená osoba za doby jeho trvání návrh na zahájení řízení ve věci samé. V tomto případě zanikne předběžné opatření nejpozději uplynutím jednoho roku od okamžiku jeho nařízení, pokud nestanoví dobu kratší.

---

¹¹⁰ Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím.

Posuzováním "*věci samé*", ve které má být zahájeno řízení může být ze strany soudu např. návrh na rozvod, zrušení společného nájmu bytu, vypořádání společného jmění manželů nebo zrušení společného nájmu bytu, další i návrh na výchovu a výživu. Soudní praxe však dosud pojem věc samou nesjednotila a tak některé soudy za věc samou považují jakékoliv občanskoprávní opatření, jiné soudy pod tento pojem nezahrnují ani rozvodové řízení.¹¹¹

U vydání „Předběžného opatření“ je nutné si uvědomit i rozdíl mezi policejním vykázáním a soudním vykázáním předběžným opatřením. Policejní vykázání je faktickým úkonem správního orgánu, zde není očekávána spoluúčast ohrožené osoby a rovněž tak se nevydává na návrh ohrožené osoby (jak již bylo výše uvedeno), ale s ohledem na její bezpečnost. Soudní vykázání předběžným opatření naproti tomu očekává aktivní přístup ohrožené osoby, neboť ona jediná je aktivně legitimována k podání návrhu soudu.

Soud, který nařídil předběžným opatřením, aby povinný opustil společné obydlí, jakožto i jeho bezprostřední okolí, nebo aby se zdržel setkávání s osobou, kterou soud v usnesení označil, a nenavazoval s ní kontakt, zajistí také bezodkladný výkon tohoto rozhodnutí a to zejména v součinnosti se státními orgány, kdy vykáže povinného ze společného obydlí, odebere mu všechny klíče od společného obydlí, které drží a zakáže se mu stýkat s označenou osobou nebo jí jinak kontaktovat. Zároveň soud poskytne povinnému příležitost, aby si bezprostředně při výkonu rozhodnutí vyzvedl ze společného obydlí své cennosti a dokumenty jakož i věci, které slouží jeho osobní potřebě, během trvání opatření pak povinnému umožní vyzvednout si věci nezbytné k výkonu jeho podnikatelské činnosti nebo povolání.¹¹²

V případě nedodržení povinností stanovených v rozhodnutí soudem, může soud vydat opětovné rozhodnutí. Povinný se pak při nerespektování povinností vystavuje následkům takového jednání, tzn., že povinnému můžou být podle občanského soudního řádu ukládány opakovaně pokuty. Pakliže však k nerespektování rozhodnutí soudu ze strany vykázané osoby dochází, je takové nerespektování stíhatelné v trestním řízení.

V přímé souvislosti s § 76b, resp. 273b občanského soudního řádu a § 45 zákona o Policii České republiky je ustanovení § 337 odst. 2 trestního zákoníku, přečinu „Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání“, který stanoví, že trestného činu se mimo jiné dopustí ten,

---

¹¹¹ KOZLOVÁ, V., CIRBUSOVÁ, M. [online]. Domácí násilí v rodině s dítětem jako právní problém. Dostupné z: <http://www.kr-vysocina.cz/dite-jako-obet-rodicovskeho-konfliktu/ds-302749>. Staženo dne 20. 01. 2015.

¹¹² Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím.

„kdo se dopustí závažného nebo opakovaného jednání, aby zmařil vykazání provedené podle jiného právního předpisu nebo rozhodnutí o předběžném opatření soudu, kterým se ukládá povinnost dočasně opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí a zdržet se vstupu do něj nebo povinnost zdržet se styku s navrhovatelem a navazování kontaktů s ním.“¹¹³

Povinná osoba tedy bude potrestána, pokud závažně či opakovaně jedná tak, aby zmařila rozhodnutí o vykazání vydané podle zvláštního předpisu (např. právě dle zákona o Policii České republiky) nebo na základě výše analyzovaného předběžného opatření soudu. V případě maření tak může být povinný potrestán odnětím svobody v délce až na dvě léta.¹¹⁴

3.4 Aplikace vybraných právních norem k domácímu násilí

Jak již bylo několikrát v této práci zmíněno, donedávna bylo domácí násilí považováno pouze za problém uvnitř rodiny, nebo problém partnerského vztahu a bylo tak bagatelizováno. Trestně právní sankcí byly řešeny jen nejzávažnější případy spojené s těžkým ublížením na zdraví. Usuzovalo se, že domácí násilí lze odstranit cestou psychologického rozboru jednotlivých incidentů mezi oběma partnery a zejména pak odhalováním motivů oběti a útočnicka.¹¹⁵

Domácí násilí se postupně dostávalo díky neziskovým organizacím jako ProFem, Bílí kruh bezpečí, Rosa, Élektra apod. do povědomí jak široké veřejnosti, tak i zákonodárců a díky své specifice si vyžádalo řešení a zakotvení do zákonných norem, samotný pojem domácí násilí však v českém právu neexistoval.

Pokud budeme hovořit o právu každého jedince na ochranu základních práv a svobod musíme zmínit ty nejzákladnější normy a to *Ústavu české republiky a Listinu základních práv a svobod*. Ústava České republiky, zákon č. 1/1993 Sb. a Listina základních práv a svobod, ústavní zákon č. 2/1993 Sb. jsou normy nejvyšší právní síly a s těmito normami musí být všechny ostatní v souladu.

---

¹¹³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹¹⁴ KRÁLÍČKOVÁ, Z., DÁVID R., Předběžné opatření o vykazání ze společného obydlí. [online] Dostupné z: http://www.law.muni.cz/sborniky/dp08/files/pdf/obcan/kralickova_david.pdf. Staženo dne 20. 01. 2015.

¹¹⁵ ČÍRTKOVÁ, L. Policejní psychologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 196-197.

Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Významným krokem bylo přijetí tohoto zákona, který nabyl právní moci dne 1. 1. 2007 a kterým se Česká republika připojila k těm zemím EU, jejichž zákonodárství vytváří ucelený právní rámec pro prevenci domácího násilí a kvalifikovanou pomoc jeho obětem. Návrh zákona byl zpracován expertní skupinou vytvořenou při Alianci proti domácímu násilí, ve které byli zastoupeni právníci a členové představenstva Bílého kruhu bezpečí.¹¹⁶

Zákonem č. 135/2006 Sb., byly změněny (některé z níže uvedených zákonů byly již zrušeny a nahrazeny novými):

- zákon č. 283/1991 Sb., o Policii české republiky;
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád;
- zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon;
- zákon č. 110/1988 Sb., zákon o sociálním zabezpečení;
- zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení.

Podstatou tohoto zákona je možnost zásahu státu do vztahu dvou osob, a to v jejich společném obydlí, pokud je jedna osoba druhou ohrožena. Tímto zásahem je zejména institut vykázání. Tímto zákonem byl tedy do našeho právního řádu zakotven zejména institut policejního vykázání a soudního předběžného vykázání, pravidla pro všestrannou psychologickou a sociální pomoc a pro intenzivní a efektivní spolupráci mezi policií a intervenčními centry.

Za konkrétní pilíře zákona č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, můžeme označit:

- vykázání násilné osoby Policií České republiky, resp. zákaz vstupu;
- pomoc ohroženým osobám intervenčními centry;
- předběžná opatření na návrh v rámci občanskoprávního řízení, zejména soudní vykázání (§ 76b OSŘ.)¹¹⁷

Občanský soudní řád. Jak již bylo uvedeno, justice je třetím pilířem v ochraně pomoci ohrožené osobě. Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany

---

¹¹⁶ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. 2 přeprac. vyd. Praha: ProFem, 2008, s. 83.

¹¹⁷ KRÁLÍČKOVÁ, Z., a kolektiv. Právo proti domácímu násilí. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011, s. 24.

před domácím násilím, přinesl změnu v zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Tato úprava byla cílena na ochranu ohrožené osoby domácím násilím, zejména zamezením dalšího pokračování násilného jednání ze strany násilné osoby.

Uváděným zákonem č. 135/2006 Sb., byl Občanský soudní řád obohacen zejména o ustanovení § 76b „Uložení předběžného opatření ve věcech domácího násilí“ dále ustanovení § 273b. „Výkon rozhodnutí o vykázaní ze společného obydlí a nenavazování kontaktů s oprávněným“. Postup ohrožené osoby, tedy podání návrhu na nařízení předběžného opatření soudu v souvislosti s touto právní normou, byl popsán v podkapitole 3.3 Předběžné opatření ve věcech domácího násilí.

Osoba ohrožená tedy může po policejním vykázaní využít i tuto možnost, avšak policejní vykázaní mu může i nemusí předcházet. Osoba ohrožená se může obrátit přímo na obecný soud i bez toho, aby v jejím případě předcházelo vykázaní násilné osoby ze strany policie. Obecný soud tedy rozhoduje ve smyslu § 76b zákona č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, o předběžném opatření pak soud rozhoduje nejpozději do 48 hodin od podání návrhu ohroženou osobou.

Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. Zákonodárce u tohoto zákona navázal na starší právní úpravu a to zákon č. 283/1991 Sb., ve kterém byl nový právní institut vykázaní upraven v § 21a až 21d a § 42n, jako akt správního rozhodnutí činěný v rámci a za podmínek správního řízení, který opravňoval policistu k vykázaní násilné osoby ze společného obydlí, nebo k zákazu vstupu do společného obydlí (pokud nebyl přítomen) a jeho bezprostředního okolí na dobu 10 dnů.

V zákoně č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky, nicméně vykázaní nově pojal jako faktický úkon, činěný na místě zasahujícím příslušníkem Policie ČR, kdy je zde upraveno několik možností, jak jednat s pachatelem domácího násilí a chránit osoby postižené, bližší popis byl podán v kapitole 3.2 Vykázaní, zásady a podmínky při a po jeho uplatnění.

Jedná se zejména o možnost zásahu policie proti chování agresora na žádost ohrožené osoby, nebo jiných osob. Dále pak spolupráce s dalšími institucemi zajišťujícími další nezbytné kroky, neboť domácí násilí je problém interdisciplinární a nelze na něj pohlížet pouze jen z jednoho úhlu pohledu. Samotné vykázaní je pak upraveno v § 44 až § 47 zákona č. 273/2008 Sb. a v případě potřeby jako podpůrné např. § 40, Vstup do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek.

Situaci obětí domácího násilí pomohl nepochybně řešit Závazný pokyn policejního prezidenta č. 176/2006 ze dne 27. 11. 2006, kterým se stanovil postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí, který byl následně nahrazen pokynem č. 200/2008 ze dne 22. 12. 2008, o provádění vykázání.¹¹⁸

Trestní zákon. Za první významný počin českého zákonodárce ve věci ochrany před domácím násilím je možné považovat přijetí zákona č. 91/2004 Sb., kdy tímto byl doplněn tehdejší zákon č. 140/1961 Sb. trestní zákon, o novou skutkovou podstatu trestného činu týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě dle § 215a.¹¹⁹

Snahou zákonodárce byla potřeba reagovat na aktuální problém a to právě ve společnosti se vyskytující domácí násilí. Státní orgány si tak uvědomili rozsah domácího násilí páchaného především v rodinách, kde nemalé procento tvoří rodiny s dětmi. Další významnou skutečností je, že k případnému zahájení trestního stíhání u uvedeného trestného činu není podmíněno souhlasem poškozeného, jako tomu je u jiných vztahových deliktů, ale zahajuje se ze zákona. Zákon č. 140/1961 Sb. je i vzhledem k níže uvedeným skutečnostem normou platnou, neboť je stále součástí, za přesně stanovených zákonných podmínek a může být v praxi i nadále aplikován.

Trestní zákoník. V ČR však nabyl k 1.1. 2010 účinnosti nový zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, který je výsledkem několikaleté snahy o rekonstrukci trestního práva. Po potřeby dalšího výkladu je nutné zmínit, že trestní právo samotný pojem domácí násilí nezná. V souvislosti s pojmem domácí násilí se můžeme zabývat těmi trestnými činy, které s touto problematikou souvisí, zde může být společným jmenovatelem pojem týrání, které trestní zákoník definuje jako: „*zlé nakládání se svěřenou osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitu a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří.*“¹²⁰

Skutkových podstat, jejichž znaky je možné podřadit pod danou problematiku domácího násilí je několik. Tou nejbližší je již zmiňované Týrání osoby žijící ve společném obydlí dle § 199 tr. zákoníku, nicméně se nabízí mnoho dalších možností jak kvalifikovat takové jednání. Prvek násilí nebo pohrůžky násilí je přítomen např. u následujících trestných činů:

---

¹¹⁸ KRÁLÍČKOVÁ, Z., a kolektiv. Právo proti domácímu násilí. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011, s. 25.

¹¹⁹ KRÁLÍČKOVÁ, Z., a kolektiv. Právo proti domácímu násilí. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011, s. 23.

¹²⁰ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 1751.

- trestné činy proti zdraví (těžké ublížení na zdraví podle § 145 tr. zákoníku, ublížení na zdraví podle § 146 tr. zákoníku, těžké ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 tr. zákoníku, ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 tr. zákoníku);
- vydírání podle § 175 tr. zákoníku;
- trestné činy proti lidské důstojnosti (znásilnění podle § 185 tr. zákoníku, sexuální nátlak podle § 186 tr. zákoníku);
- některé trestné činy proti rodině a dětem (týrání svěřené osoby podle § 198 tr. zákoníku a již výše uvedené týrání osoby žijící ve společném obydlí);
- některé trestné činy narušující soužití lidí (nebezpečné vyhrožování podle § 353 tr. zákoníku a nebezpečné pronásledování podle § 354 tr. zákoníku).

Trestné činy se projednávají v trestním řízení. Jedná se o poměrně složitý proces a vysoce formalizovaný proces, jehož se účastní osoby disponující silnými pravomocemi (orgány činné v trestním řízení), osoba obviněná z trestného činu, která má právo na spravedlivý proces a právo na obhajobu, jež zpravidla realizuje prostřednictvím kvalifikované osoby, kterou může být pouze advokát. Postavení oběti jako poškozeného v trestním řízení se postupně posiluje, což pro oběť představuje větší možnost dosažení satisfakce, o kterou usiluje. V tomto kontextu nemáme na mysli pouze satisfakci materiální, ale i satisfakci morální, a to např. v podobě náležitého objasnění trestného činu a spravedlivého potrestání pachatele.

V celé věci je však nutné si uvědomit, že trestní právo má v prvním řádu subsidiární úlohu. Nastupuje tedy tam, kde selhávají ostatní prostředky, ať již právní nebo mimoprávní. Zásada subsidiarity trestní represe je vyjádřena tak, že jen v případech společensky škodlivých, kdy nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu, je možné uplatnit trestní odpovědnost. Tato tedy nastupuje až v krajním případě a je třeba s tím takto počítat. Částečně se tomu již tak děje, jako právě když lze podle zákona o Policii České republiky osobu násilníka z bytu vykázat, je možné dále uložit předběžné opatření o zákazu styku s určitými osobami a zákaz vstupu na určité místo.¹²¹

Zákon o přestupcích. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění pozdějších předpisů, je dalším z norem, která se vztahuje k pojmu domácí násilí a která ve svých ustanoveních toto jednání může postihnout. Přestupky jsou protiprávní skutky, které se vyznačují nižším stupněm společenské nebezpečnosti. Podkladem pro zahájení řízení o přestupcích je ozná-

---

¹²¹ KRÁLÍČKOVÁ, Z., a kolektiv. Právo proti domácímu násilí. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011, s. 91.

mení státního orgánu, policie nebo obce, právnické osoby nebo občana. K odpovědnosti za přešupek postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění.

V souvislosti s domácím násilím jsou nejčastěji sankcionovány Přestupky proti veřejnému pořádku podle § 47, Přestupky proti občanskému soužití podle § 49 a Přestupky proti majetku podle § 50 vše dle zákona č. 200/1990 Sb.

U přestupkového jednání dále hovoříme v některých případech, o tzv. přestupcích návrhových. Řízení o nich lze zahájit pouze na návrh postižené osoby, případně zákonného zástupce nebo opatrovníka a to nejpozději do tří měsíců ode dne, kdy se dozvěděla o přestupku nebo o postoupení věci orgánem činným v trestním řízení přestupkové komisi. Součástí návrhu musí být rovněž souhlas osoby poškozené, kterým vyjadřuje svůj souhlas se stíháním osoby blízké. Přestupek dále nezlez projednat, uplynul-li od jeho spáchání jeden rok.

I když jsou správní řízení o přestupcích obecně zahajována z úřední povinnosti, v případě tzv. návrhových přestupků je nezbytné podání návrhu k tomu oprávněnou osobou. Bez tohoto návrhu by řízení o přestupku zahájeno být nemohlo. Pokud by se tak stalo, bylo by toto řízení a rozhodnutí v něm vydané nezákonné.¹²²

Obecně panuje mezi oběťmi domácího násilí nedůvěra v přestupkové řízení, ať již pro důkazní nouzi, finanční spoluúčast na uložené pokutě (nebude-li přešupek, byť i z části prokázán, budou vynaložené náklady řízení požadovány po postižené osobě), ztrátě společenské prestiže mezi sousedy. Nemožnosti odstěhovat se od násilného partnera a přetrvávající ekonomické závislosti.¹²³

Zákon o sociálních službách. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ze dne 14. března 2006 je další normou, která přinesla pomoc osobám ohroženým domácím.

Základním cílem zákona o sociálních službách je zajistit lidem v nepříznivé sociální situaci pomoc a podporu prostřednictvím sociálních služeb a stanovit pravidla pro jejich poskytování. Lidé mohou volit z nabídky sociálních služeb, která jim umožní žít v jejich přirozeném prostředí.

---

¹²² JEMELKA, L. Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář. Vyd. 1. Praha: C.H.Beck, 2011, s. 326.

¹²³ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. 2 přeprac. vyd. Praha: ProFem, 2008, s. 89.

Bezesporně dalším krokem ke zlepšení situace oběti domácího násilí byla novelizace právě zákona o sociálních službách, kdy tímto byly zřízeny azylové domy (s utajenou adresou) a intervenční centra, jejichž úloha a nezastupitelná role druhého pilíře v pomoci obětem domácího násilí byla popsána v kapitole 2.3 pomoc ohrožené osobě.

Mezinárodní právo. Můžeme zmínit, že v případě využití institutu vykázání v případech domácího násilí, se český zákonodárce inspiroval především rakouskou právní úpravou. V Rakousku existuje vykázání již od roku 1997 a právě desetileté zkušenosti jak s právní úpravou tak aplikací v praxi, byly pro ČR podstatné, avšak existovali i další podklady a závazky ČR pro vznik tohoto institutu u nás.

Problému ochrany lidských práv, mezi které ochrana ohrožené osoby před domácím násilím bezesporu patří, se aktivně věnuje především Organizace spojených národů a Rada Evropy. Česká republika tak plní mezinárodní závazky, vyplývající z mezinárodních smluv, kdy lze jmenovat Všeobecnou deklaraci lidských práv, Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv a svobod, Úmluvu o právech dítěte, Evropskou úmluvu o výkonu práv dětí, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, Konvenci OSN o eliminaci všech forem diskriminace žen, nebo Deklaraci o odstranění násilí na ženách.

Významné pro boj proti násilí můžeme dále označit programy Evropského parlamentu a Rady - Daphne, Daphne II (2004-2008) a Daphne III (2007-2013), kdy označení Daphne náleží programu akce pro potírání násilí páchaného na dětech, mladých lidech a ženách, Daphne II (2004-2008) je program akce zaměřené na prevenci násilí páchaného na dětech, mladých lidech a ženách a program Daphne III (2007-2013) pro boj proti násilí páchanému na dětech, mladistvých a ženách.

Programy se zaměřovali na prevenci a potírání všech forem násilí, zejména fyzického, sexuálního a psychického, páchaného na dětech, mladých lidech a ženách. Jeho cílem je rovněž chránit oběti a ohrožené skupiny a dosáhnout vysoké úrovně ochrany tělesného a duševního zdraví, blahobytu a sociální soudržnosti na celém území Unie.¹²⁴

---

¹²⁴ EUROPA, Přehledy právních předpisů EU, Spravedlnost, svoboda a bezpečnost, Boj proti obchodování s lidmi. [online]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/fight_against_trafficking_in_human_beings/133600_cs.htm. Staženo dne 25. 01. 2015.

3.5 Dílčí závěr

Z této kapitoly, kde byl popsán postup policie při zjištění incidentu se znaky domácího násilí a následný postup při vykázání osoby ze společného obydlí, i možný postup ohrožené osoby při podání návrhu soudu k vydání předběžného opatření, je patrné, že zavedením institutu vykázání se ohrožené osobě dostalo velmi významné pomoci.

Uváděný zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, byl významný počín v oblasti boje proti domácímu násilí. Došlo tak zejména k propojení interdisciplinární spolupráce třech základních pilířů, Policie ČR, Intervenčních center a Justice. Uvedené pilíře poskytují ohrožené osobě domácím násilím komplexní pomoc v řešení její nastalé krizové životní situace a nemalou pomoc při vypořádání se s touto situací a možností začít žít život bez násilí. K této pomoci přispívá i řada dalších zákonných norem, které s pojmem domácí násilí ať již přímo nebo odvozeně souvisejí. Samozřejmě problematika domácího násilí je velice široká a zasahuje i do dalších právních norem, jako například zejména „Zákon o obětech trestných činů,“ dále zákon o Rodině“ či „zákon o Sociálně právní ochraně dětí“ a další. Můžeme uvést, že v ČR je vzhledem k výše uvedeným skutečnostem, již věnována oproti letům minulým pozornost domácímu násilí, se snahou toto jednání řešit a pokud možno v co největší míře eliminovat tento druh násilí.

Žel i přes uvedené snahy, není problematice domácího násilí v právnické literatuře publikované v České republice věnována taková pozornost, jakou jí ve svých odborných studiích věnují sociologové, psychologové, lékaři. Tato situace tak nedoráží stav ve vyspělých zemích zejména evropských, kde se o dané věci mezi právníky nejen otevřeně hovoří a píše, ale přijímají se i komplexní zákony a další opatření proti domácímu násilí, což má nepochybně i preventivní význam.¹²⁵

---

¹²⁵ KRÁLÍČKOVÁ, Z., a kolektiv. Právo proti domácímu násilí. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011, s. 2.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUM K DOMÁCÍMU NÁSILÍ A APLIKACI INSTITUTU VYKÁZANÍ

Výzkumná část je zaměřena zejména na dosažení zvolených cílů diplomové práce. Za tímto účelem byly stanoveny hypotézy a proveden výzkum formou dotazníků mezi policisty Policie ČR. Dále byly využity policejní statistiky vztahující se k domácímu násilí a institutu vykázání. V závěru práce jsou uvedeny vybrané kazuistiky vztahující se k domácímu násilí.

4.1 Cíle výzkumu, pracovní hypotézy a provedené metody výzkumu

Cílem práce je zjistit úroveň znalostí – informovanosti o problematice domácího násilí, jaké je povědomí policistů o institutu vykázání a zhodnocení významu institutu vykázání pro policisty, dále zjistit jeho četnost využití v praxi policisty se zaměřením na vykázané osoby.

Za tímto účelem byly stanoveny následující cíle diplomové práce:

1. Ověřit úroveň znalostí policistů o domácím násilí a institutu vykázání.
2. Zjistit četnost využití vykázání v praxi se zaměřením na nejčastější skupinu vykázané osoby.
3. Zjistit význam institutu vykázání pro policisty a četnost využití tohoto oprávnění v praxi.
4. Zjistit zda policisté mají jakékoliv obavy z využití institutu vykázání.
5. Ověřit rozsah praktických znalostí policistů při řešení událostí týkajících se domácího násilí.

Pro dosažení cílů diplomové práce jsem si stanovil následující pracovní hypotézy:

Hypotéza č. 1: Většina policistů má dostatečné znalosti k problematice domácího násilí a institutu vykázání.

Hypotéza č. 2: Předpokládám, že více jak 50 % dotazovaných policistů vnější služby, bylo přítomno při vykázání násilné osoby ze společného obydlí.

Hypotéza č. 3: Většina policistů nemá obavy z využití institutu vykázání násilné osoby ze společného obydlí.

Hypotéza č. 4: Předpokládám, že většina policistů vnímá možnost vykázaní násilné osoby ze společného obydlí, jako důležité oprávnění pro výkon služby.

Hypotéza č. 5: K využití institutu vykázaní dochází nejčastěji u agresorů mužů, v případech ohrožených žen, sezdaných manželských párů.

Při zpracování diplomové práce a provedeném výzkumu byly zvoleny metody kvantitativního a kvalitativního výzkumu.

Jako kvalitativní metody byly použity kazuistiky nebo též případové studie. Jedná se o výzkumnou metodu, která se zabývá popisem jednotlivých zadokumentovaných případů domácího násilí, kdy ačkoliv nemá tato metoda cíl testování zvolených hypotéz, lze díky ní postihnout některé souvislosti, které nejsou na první pohled zjevné, a tím nám umožňuje pochopení daného problému do hloubky. Jako doplňující byla zvolena metoda analýzy dokumentů, vztahujících se k domácímu násilí s využitím získaných dat k ověření validity stanovených hypotéz.

Kvantitativní výzkum byl dále proveden metodou dotazníkového šetření. Při sběru dat byl použit nestandardizovaný dotazník určený pro policisty základních útvarů policie. Jednotlivé otázky dotazníku byly sestaveny tak, aby byl získán dostatek optimálních údajů, z kterých byla následně provedena obsahová analýza, na základě které proběhla verifikace či falzifikace stanovených hypotéz.

Po vypracování dotazníku jsem provedl pilotní studii, ve které byla pomocí deseti respondentů ověřena srozumitelnost otázek a samotného dotazníku. Po ověření srozumitelnosti dotazníku za pomoci respondentů, byl následně dotazník předložen k případným připomínkám jednomu z náměstků vnější služby Policie ČR, Obvodního ředitelství Praha III. Po jeho odsouhlasení byl dotazník rozeslán mezi policisty základních útvarů tj. Místních oddělení policie na území hl. m. Prahy. Dotazníky použité při pilotáži nebyly dále zahrnuty do výsledků dotazníkového šetření.

Dotazník byl rozložen do tří částí a skládal se z celkem 23 otázek. Dotazník byl rozdělen do tří částí. V úvodní části byly vysvětleny respondentům důvody vzniku dotazníku, k čemu bude sloužit a dále jim byl vysvětlen postup při následném vyplnění dotazníku, jakožto poděkování za objektivní vyplnění.

V druhé části dotazníku byly obsaženy otázky zahrnující údaje demografické a faktografické, týkající se respondentů, kdy se jednalo o pohlaví, věk, dosažené vzdělání, jejich praxi u policie a místo služebního zařazení.

V třetí části dotazníku byly obsaženy otázky s uzavřeným výběrem možných odpovědí a několik otázek otevřených, s možností doplnění vlastní odpovědi. V této části byly otázky zaměřeny na znalost problematiky domácího násilí a institutu vykazání a na možnost verifikace či falzifikace stanovených hypotéz.

Celkem bylo distribuováno 115 dotazníků, přičemž k vyhodnocení jich bylo navraceno celkem 101. Jednalo se tedy o návratnost 88%. Distribuce dotazníků proběhla po projednání a se souhlasem vedoucích pracovníků na jednotlivých útvech policie.

V rámci prováděného výzkumu, došlo k vyhodnocení dotazníku a získaná data byla znázorněna graficky včetně jednotlivých popisů otázek a jejich výsledků. Dále byly využity dostupné statistiky a spisové materiály evidované v systému elektronické evidence trestního řízení za spolupráce odboru služby pořádkové policie Krajského ředitelství policie ČR hl. m. Prahy. V daném případě šlo o spisové materiály a statistiky v době od roku 2012 do konce roku 2014, kde jsem sledoval počet evidovaných spisů obsahující znaky domácího násilí, ze kterých byly získány počty realizovaných vykazání, námitek proti vykazání a další relevantní skutečnosti k dané problematice.

4.2 Charakteristika zkoumané skupiny

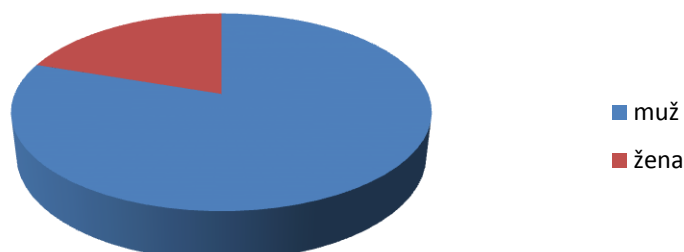
K získání potřebných podkladů k dosažení zvolených cílů výzkumu, byli zvoleni respondenti – policisté ze základních útvarů (místních oddělení policie), neboť tyto policisté jsou prvními, kdo v případech se znaky domácího násilí na místě přímo zasahují, nebo přímo využívají institutu vykazání. Uvedení policisté jsou služebně zařazeni v rámci Policie ČR, Krajské ředitelství hl. m. Prahy, Obvodní ředitelství Praha III.

Otázka č. 1- Pohlaví respondentů.

Graf č. 1

Pohlaví respondentů.

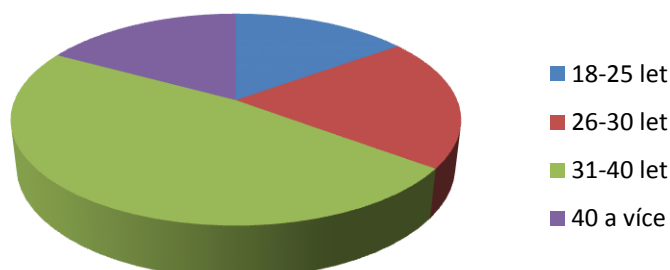

Na dotazníkovém výzkumu se podílelo celkem 101 respondentů, z toho 81 mužů (80%) a 20 žen (20%), všichni zařazení u služby pořádkové policie na úrovni základního útvaru Místního oddělení policie (zodpovězeno otázkou č. 5, která tak nebude dále hodnocena).

Otázka č. 2 – Věk respondentů.

Graf č. 2

Věk respondentů.

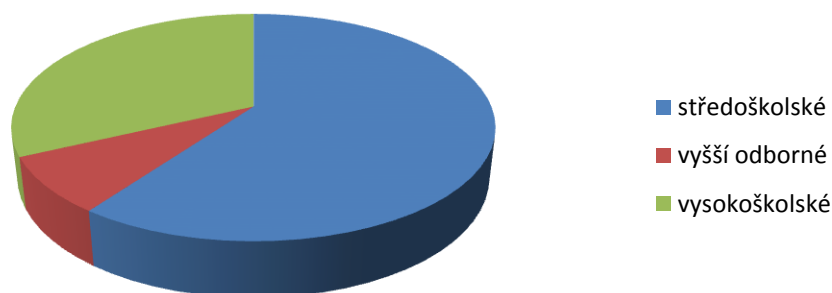

K věku respondentů bylo zjištěno, že nejpočetněji je zastoupena věková skupina od 31 do 40 let a to v počtu 48 respondentů (47,5%) z toho 38 mužů a 10 žen, následovaná skupinou od 26 do 30 let v počtu 21 respondentů (20,5%) z toho 15 mužů a 6 žen, obdobně je zastoupená skupina ve věku od 40 let a více v počtu 17 respondentů (17%) z toho 15 mužů a 2 ženy a nejméně zastoupenou skupinou byl věk od 18 do 25 let v počtu 15 respondentů (15%) z toho 13 mužů a 2 ženy.

Otázka č. 3 – Dosažené vzdělání.

Graf č. 3.

Dosažené vzdělání.

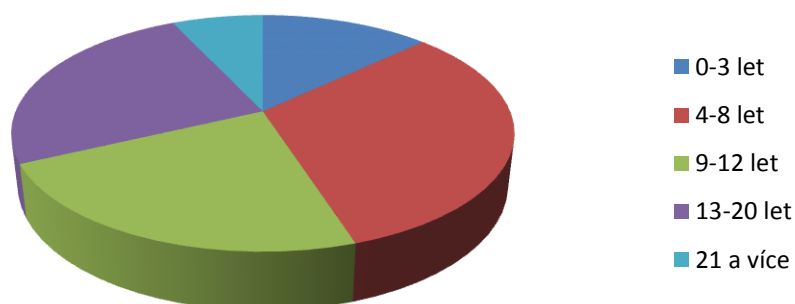

K otázce vzdělání uvedlo 61 respondentů (60%), že je středoškolsky vzdělaných, 8 respondentů (8%) má vyšší odborné vzdělání a 32 respondentů (32%) je vysokoškolsky vzdělaných.

Otázka č. 4 – Délka praxe.

Graf č. 4

Délka praxe.

K délce praxe respondentů u policie bylo zjištěno, že 13 policistů (13%) slouží v době do 3 let, 32 policistů (32%) slouží od 4 do 8 let, 23 policistů (23%) slouží od 9 do 12 let, 25 policistů (25%) slouží od 13 do 20 let a 8 policistů (7%) slouží v době od 21 let a více.

4.3 Analýza a prezentace výsledků výzkumu

K ověření znalostí respondentů týkajících se pojmu domácího násilí a institutu vykázání, dále pro ověření hypotézy i další věrohodnost dotazníku, k čemuž je zapotřebí orientace v této problematice byly využity následující otázky č. 6 až 11.

Otázka č. 6 – Znáte význam pojmu „domácí násilí“?

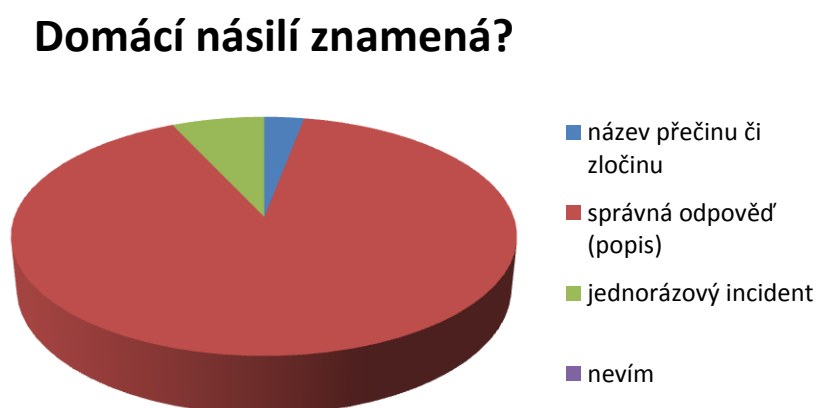
Graf č. 5

K položené otázce zda respondenti znají význam pojmu domácí násilí, odpovědělo celkem 96 respondentů (95%) ano, 3 z respondentů (3%) že ne a 2 respondenti (2%) že neví.

Otázka č. 7 – Domácí násilí znamená?

Graf č. 6

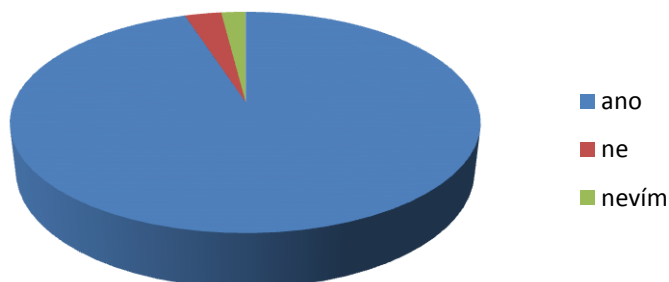

Respondenti k uvedené otázce měli k výběru možnost ze čtyř odpovědí, z nichž odpověď pod bodem a) a c) nebyli správné, tyto odpovědi zvolilo celkem 10 respondentů (10%) a d), tedy nevím neoznačil nikdo z respondentů, správnou možnost odpovědi b) zvolilo celkem 91 respondentů 90 (%),

Otázka č. 8 – Znáte význam pojmu „institut vykázání“?

Graf č. 7

Pojem Institut vykázání .

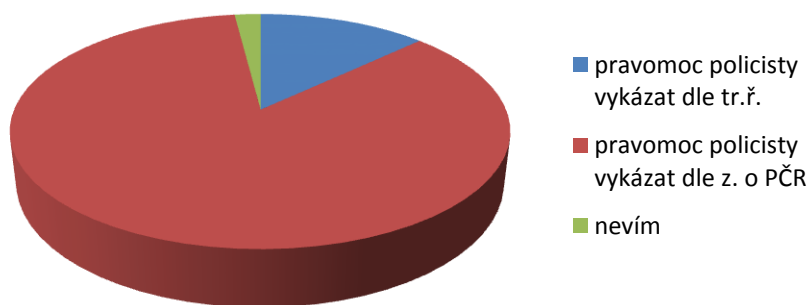

K otázce zda respondenti znají význam pojmu “institut vykázání“ uvedlo celkem 96 respondentů (95%) že ano, další 3 respondenti (3%) uvedli, že ne a 2 (2%) respondenti, že neví.

Otázka č. 9 – Institut vykázání u domácího násilí znamená?

Graf č. 8

Význam pojmu Institut vykázání.

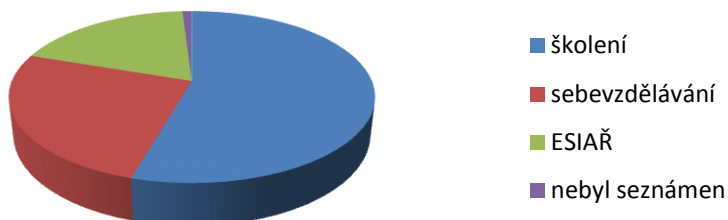
K upřesnění významu pojmu „institut vykázání“ v případě domácího násilí byla respondentům předložena výše uvedená otázka, kdy 13 respondentů (13%) uvedlo, že je to pravomoc policisty vykázat agresora ze společné domácnosti dle tr. řádu, 86 respondentů (85%) uvedlo, že se jedná o pravomoc policisty vykázat agresora ze společné domácnosti dle zákona č. 273/2008 Sb., tedy správnou odpověď a 2 respondenti (2%) uvedli, že neví.

Otázka č. 10 – Absolvoval (a) jste školení k problematice domácího násilí?

Otázka č. 11 – Pokud jste neabsolvoval (a) školení, byl (a) jste s touto problematikou seznámen (a) jinak?

Graf č. 9

Seznámení s problematikou domácího násilí.

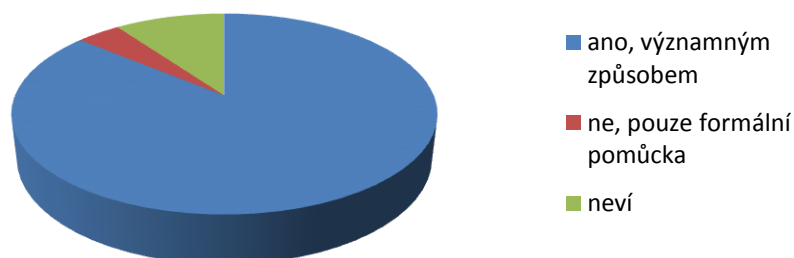
K otázce seznámení s problematikou domácího násilí uvedlo celkem 56 respondentů (55%) že bylo přímo k domácímu násilí školené, dalších 45 respondentů (45%) uvedlo, že školené nebylo, z těchto respondentů dále uvedlo 25 respondentů, že se s problematikou domácího násilí seznámilo sebezdvěláváním a dále 19 bylo proškolené v rámci informačního systému policie ESIAR, 1 respondent uvedl, že dosud seznámen nebyl.

Následující otázky byly zaměřeny na zkušenosti respondentů s domácím násilím a institutem vykázání, jeho významem pro výkon služby a na vykázání realizovanými respondenty, dále na typ osoby vykázané, jedná se tedy o otázky č. 12 až 23.

Otázka č. 12 – Myslíte si že „institut vykázání“ přispěl po jeho zavedení k větší ochraně osob ohrožených domácím násilím?

Graf č. 10

Vykázání a jeho přínos k ochraně ohrožené osoby.

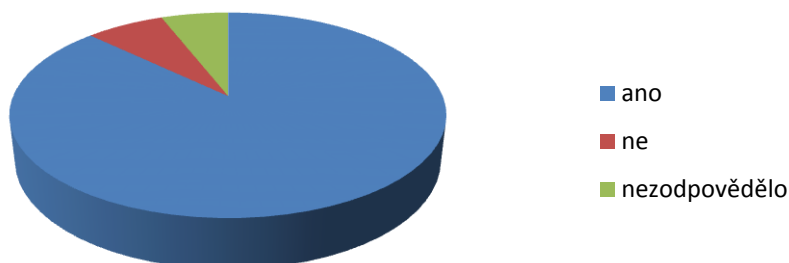
K tomu zda zavedení institutu vykázaní přispělo k větší ochraně osob ohrožených domácím násilím, uvedlo 87 respondentů (86%) že ano významným způsobem, 4 respondenti (4%) uvedli, že ne a je pouze formální pomůckou a 10 respondentů (10%) uvedlo, že neví.

Z uvedených 87 respondentů se jednalo o 51 respondentů služebně starších 9 let, dále 29 respondentů sloužících od 4 do 8 let a 7 respondentů sloužících do 3 let. U 10 respondentů, kteří uvedli, že neví, se jednalo o 5 respondentů sloužících do 3 let, o 1 respondenta sloužícího od 4 do 8 let a 4 respondenty sloužící nad 9 let, u 4 respondentů kteří uvedli, že ne a je pouze formální pomůckou se jednalo o 1 respondenta ve službě do 3 let a 3 respondenty služebně starší.

Otázka č. 13 – Myslíte si, že možnost vykázaní násilné osoby policistou, je důležitým a stěžejním oprávněním při řešení incidentů se znaky domácího násilí?

Graf č. 11

Důležitost oprávnění vykázat násilnou osobu.

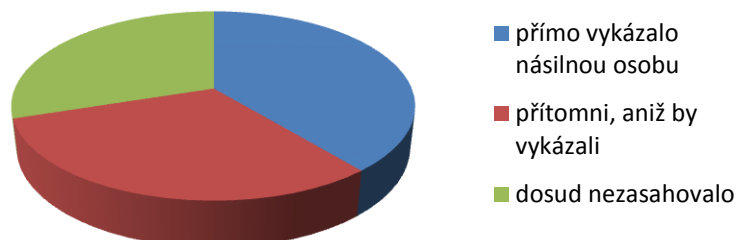
K tomu zda je oprávnění vykázat násilnou osobu důležité pro řešení domácího násilí, považmo výkon služby, uvedlo 88 respondentů (87%), že ano, dalších 7 respondentů (7%) uvedlo, že ne a je pouze rozšířením předešlých pravomocí policistů a 6 respondentů (6%) otázku nezodpovědělo.

Otázka č. 14 – Zasahoval jste osobně na místě incidentu se znaky domácího násilí?

Otázka č. 15 – Byl (a) jste tím, kdo provedl samotné vykázaní násilné osoby?

Graf č. 12

Přítomnost při domácím násilí a přímé vykázání.

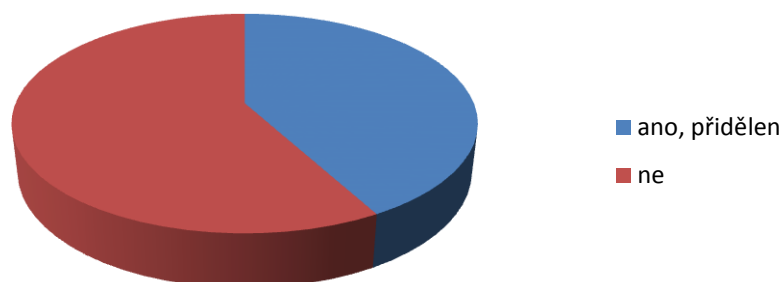

K otázkám č. 14 a č. 15 bylo vyhodnocením dotazníků zjištěno, že z dotazovaných respondentů zasahovalo na místě incidentu se znaky domácího násilí celkem 71 respondentů (70%), z tohoto 57 mužů a 14 žen, 30 respondentů dosud na místě domácího násilí nezasahovalo. Dále z uvedených 71 respondentů, kteří zasahovali při domácím násilí, přímo vykázalo násilnou osobu 40 respondentů (39% z celkového počtu respondentů). Ze 40 respondentů, kteří vykázali násilnou osobu, se jednalo o 33 mužů a 7 žen.

Otázka č. 16 – Zpracovával (a) jste spisový materiál s domácím násilím po vykázání např. kontroly vykázání, apod.?

Graf č. 13

Zpracovávání spisového materiálu k Domácímu násilí.

K otázce zpracování spisového materiálu s domácím násilím po vykázání bylo zjištěno, že takový spisový materiál byl přidělen celkem 42 respondentům (42%) z toho 22 osob provedlo samotné vykázání a 2 osoby byly přítomny na místě incidentu se znaky domácího násilí. Okruh respondentů, kteří mají zkušenosti s domácím násilím, byl stanoven na celkem 89 respondentů (71 respondentů bylo přítomno na místě incidentu se znaky domácího

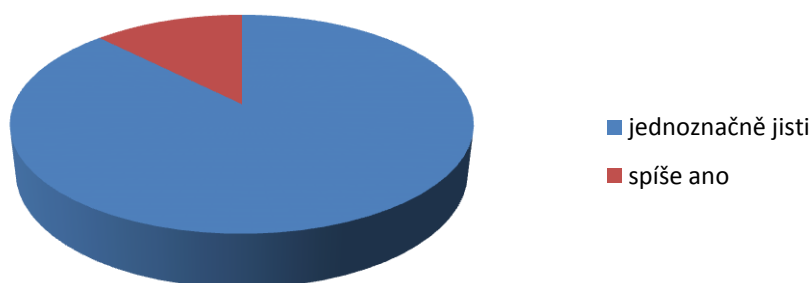
násilí, dalším 18 respondentům mimo tyto osoby byl přidělen spisový materiál k domácímu násilí - prováděné kontroly vykázání a další úkony).

Otázka č. 17 – Pokud jste využil (a) vykázání násilné osoby, byl (a) jste si jist (a) svým rozhodnutím?

Otázka č. 18 – Pokud jste využil (a) vykázání násilné osoby, bylo Vaše rozhodnutí zpochybňováno, kolegy, nebo Vaším nadřízeným?

Graf č. 14

Jistota policistů při vykázání.

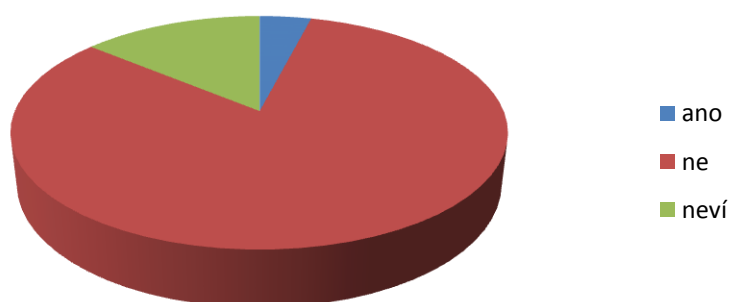

Ze 40 respondentů, kteří provedli vykázání násilné osoby, uvedlo 35 respondentů (35%) že si bylo jednoznačně jisto svým rozhodnutím, dále 5 respondentů (5%) že si spíše bylo jisto svým rozhodnutím, zbylých 61 respondentů (60%) nevykazovalo. Dále u celkového počtu vykazujících respondentů bylo jejich rozhodnutí zpochybňováno v celkem 6 případech a to ze strany přímých kolegů.

Otázka č. 19 – Máte nějaké obavy (strach) z možného provedení vykázání násilné osoby?

Graf č. 15

Obavy z vykázání.

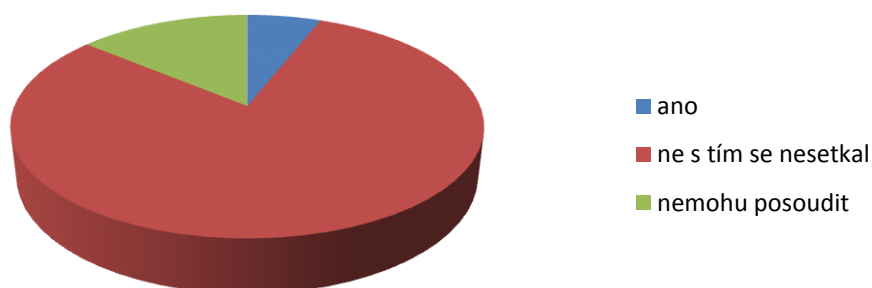

Z dotazovaných respondentů uvedli 4 respondenti (4%), že mají obavy z provedení vykázaní, jako důvod uvedli 3 respondenti málo zkušeností a 1 respondent možné zpochybnění vykázaní, dále 83 respondentů (82%) uvedlo, že obavy nemá, 14 respondentů (14%) uvedlo, že neví.

Otázka č. 20 – Myslíte si, že někteří Vaši kolegové nevykázali násilnou osobu, i když k tomu byl důvod, případně uveďte, co je k tomu dle Vás vedlo?

Graf č. 16

Nevykázání v oprávněných případech.

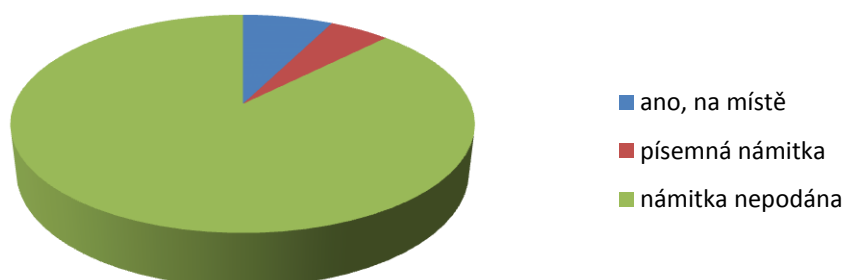

K této otázce uvedlo 6 respondentů (6%), že si myslí, že některý z jejich kolegů tak učinil, 2 respondenti uvedli z důvodu nezkušenosti, 1 respondent uvedl, že tak kolega neučinil z důvodu nepřítomnosti osoby na místě události a 3 respondenti neuvedli důvod. 81 respondentů (80%) uvedlo, že se tak nestalo a 14 respondentů (14%) uvedlo, že nemohou posoudit.

Otázka č. 21 – Byla v rámci vykázaní podána námitka vykázanou osobou?

Graf č. 17

Námitka proti vykázaní.

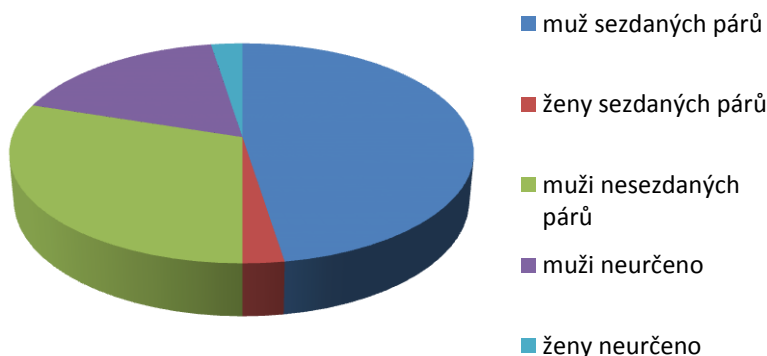
V případech realizovaných vykázaní uvedli celkem 3 respondenti, že byla podána námitka vykázanou osobou, v dalších 2 případech byla podána následná námitka písemně, ve zbylých 35 případech se tak dle respondentů nestalo.

Otázka č. 22 – Pokud jste využil (a) v praxi vykázaní násilné osoby, proti kterému pohlaví směřovalo?

Otázka č. 23 - V kolika případech se jednalo o sezdaný a v kolika případech o nesezdaný pár?

Graf č. 18

Pohlaví vykázaných osob.

K určení pohlaví vykázaných osob bylo zjištěno, že došlo v celkem 38 případech (95 %) k vykázaní mužů, dále ve 2 případech (5%) k vykázaní žen. Z tohoto počtu vykázaných respondenti uvedli, že u 20 vykázaných (50%) se jednalo o sezdané páry, kdy z těchto vykázaných bylo 19 mužů a 1 žena. U dalších 12 vykázaných mužů (30%) se jednalo o nesezdané páry a u 8 vykázaných (20%) se respondenti nevyjádřili k tomu, zda byl pár sezdaný či ne.

Následně budou uvedeny statistiky vykázaní se zaměřením na četnost a obvod Policie ČR, Krajského ředitelství hlavního města Prahy a Obvodního ředitelství Praha III z různých hledisek.

Srovnání vykázaní na území ČR, hlavního města Prahy a Obvodu Policie OŘ Praha III, který zahrnuje území správního celku Prahy 3, Prahy 8 a Prahy 9.

V celé ČR bylo v roce 2012 provedeno Policií ČR celkem 1405 (100%) vykázaní, z toho na území hl. m. Prahy 138 (9,8%) vykázaní a na území OŘ Praha III celkem 54 (3,8%) vykázaní.

Na celém území ČR v roce 2013 pak bylo provedeno Policií ČR celkem 1362 (100%) vykázaní, z toho na území hl. m. Prahy bylo 155 (11,8%) vykázaní a na území OŘ Praha III celkem 70 (5%) vykázaní.

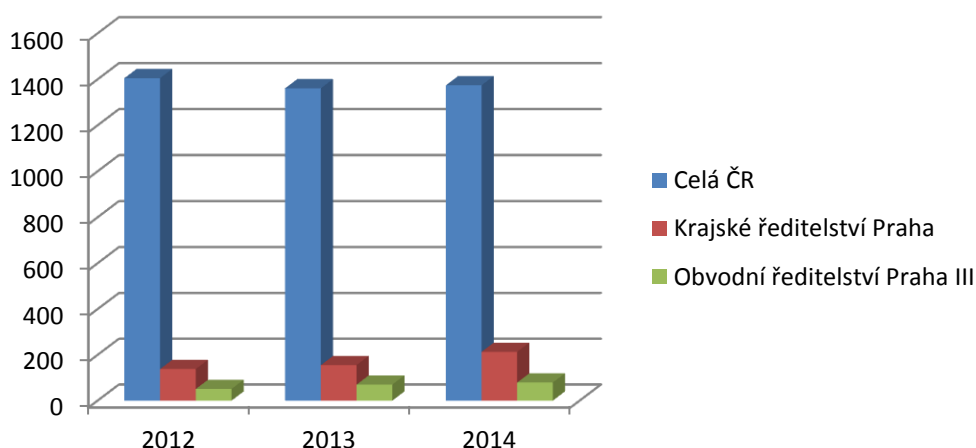
V roce 2014 policie na území ČR provedla vykázaní v celkem 1374 (100%) případech, z toho na území hl. m. Prahy v 213 (15,5%) případech a v případě obvodu OŘ Praha III se jedná o 79 (5,7%) vykázaní.

Z uvedeného je patrné, že na území hl. m. Prahy dochází ke zvyšujícímu se počtu vykázaní, kdy v roce 2012 bylo vykázáno 138 osob, v následujícím roce 155 osob a v roce 2014 již 213 osob.

Za uváděná období od roku 2012 do roku 2014 bylo Policií ČR na území celé České republiky vykázáno celkem 4140 (100%) osob, z toho na území hl. m. Prahy 506 (12,2%) osob.

Graf č. 19

Počet vykázaní

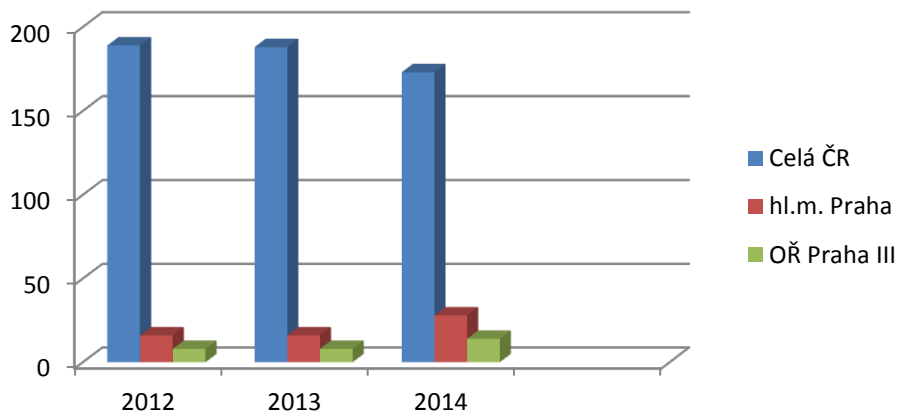
K počtu vykázaných osob a počtu ohrožených osob jakožto pohlaví ohrožené a násilné osoby bylo z dostupných statistik zjištěno následující.

V roce 2012 bylo na území ČR, provedeno celkem 1407 (100%) vykázaní z toho bylo celkem 189 (13,4%) opakovaných vykázaní z tohoto počtu pak hl. m. Praha opakovaně vykazovala v 16 (1,1%) případech a OŘ Praha III v 8 (0,6%) případech.

V roce 2013 se pak z celkového počtu 1361 (100%) vykázaní na území ČR jednalo o 188 (13,8%) opakovaných vykázaní, hl. m. Praha vykazuje 16 (1,2%) případů opakovaného vykázaní v tomto roce a OŘ Praha III celkem 8 (0,6%) opakovaných případů.

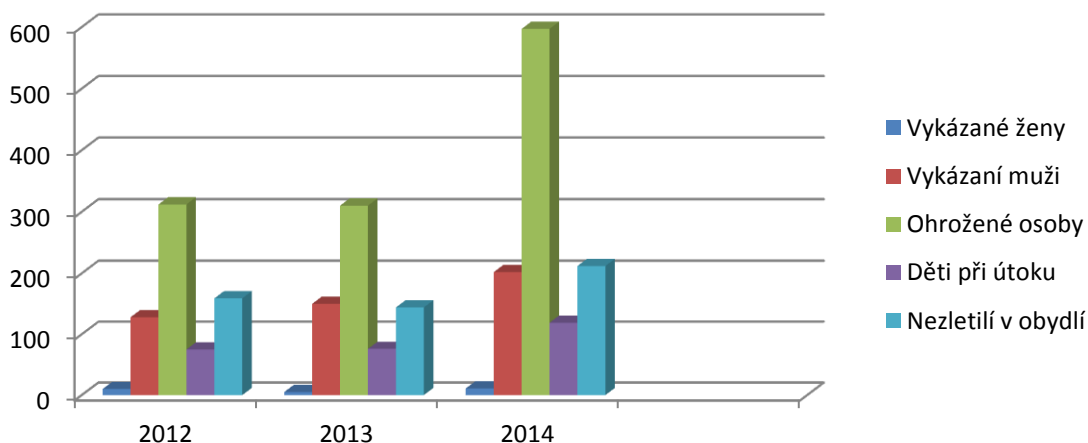
Na rok 2014 z počtu 1374 (100%) vykázaní připadlo 173 (12,6%) vykázaní opakovaných, na hl. m. Prahu dále 28 (2,1%) opakovaných vykázaní a na OŘ Praha III celkem 14 (1,1%) opakovaných vykázaní.

Graf č. 20 Počet opakovaných vykázaní

K počtu vykázaných a ohrožených osob bylo dále zjištěno, že na území hl. m. Prahy se za rok 2012 jednalo o 10 (7,3%) vykázaných žen, 128 (92,7%) mužů z celkového počtu vykázaných osob a 312 ohrožených osob (100%). V roce 2013 se pak jednalo o 5 (3,2%) vykázaných žen, 150 (96,8%) vykázaných mužů a 310 ohrožených osob (100%). V roce 2014 bylo vykázáno 11 (5,2%) žen, 202 (94,8%) mužů a jednalo se o 597 (100%) ohrožených osob. V roce 2012 bylo celkem statisticky vykázáno, že 75 dětí bylo přímo přítomných při útoku a celkem 159 nezletilých evidovaných v obydlí v souvislosti s domácím násilím, v roce 2013 celkem 76 dětí a 144 nezletilých a v roce 2014 pak 119 dětí a 212 nezletilých.

Graf č. 21 Vykázané a ohrožené osoby

V období od roku 2012 do 2014 byly dále na území hl. m. Prahy vysledovány prověřované události v souvislosti s domácím násilím, z kterých bylo následně určeno, že se o domácí násilí skutečně jedná a tyto případy byly následně poté řešeny jako trestné činy či přestupky.

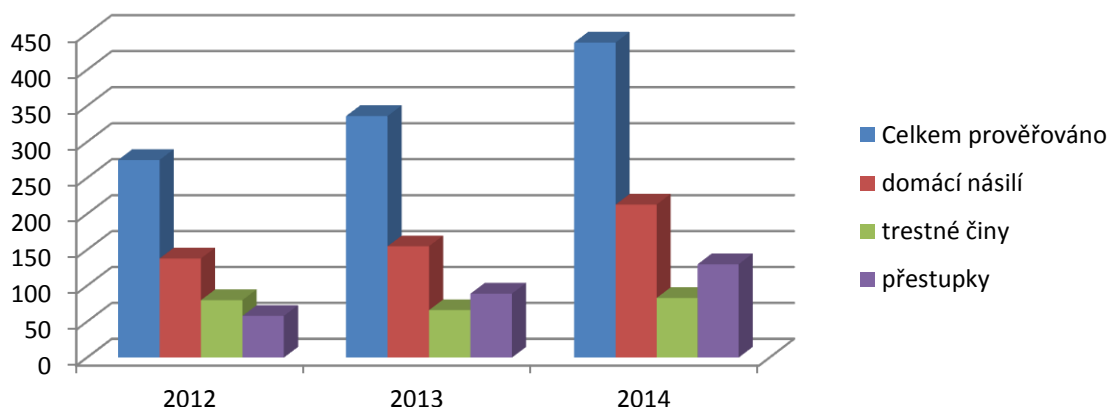
Za rok 2012 se jednalo celkem o 275 prověřovaných událostí (100%) při kterých bylo zjištěno v 138 případech (50%) domácí násilí, kdy z tohoto počtu bylo 80 případů (58%) řešeno následně jako trestný čin, 58 případů (42%) jako přestupek, zbylých 137 případů (50%) z celkového počtu prověřovaných událostí nebylo vyhodnoceno jako domácí násilí.

Za rok 2013 se jednalo celkem o 336 prověřovaných událostí (100%) při kterých bylo zjištěno v 155 případech (46%) domácí násilí, kdy z tohoto počtu bylo 66 případů (43%) řešeno následně jako trestný čin, 89 případů (57%) jako přestupek, zbylých 181 případů (54%) z celkového počtu prověřovaných událostí nebylo vyhodnoceno jako domácí násilí.

Za rok 2014 se jednalo celkem o 438 prověřovaných událostí (100%) při kterých bylo zjištěno v 213 případech (49%) domácí násilí, kdy z tohoto počtu bylo 83 případů (39%) řešeno následně jako trestný čin, 130 případů (61%) jako přestupek, zbylých 225 případů (51%) z celkového počtu prověřovaných událostí nebylo vyhodnoceno jako domácí násilí.

Z uvedeného počtu prověřovaných událostí za uváděná období je patrné, že policisté prověřují u více událostí možnost páchaní domácího násilí a tímto věnují větší pozornost k odhalení tohoto jednání.

Graf č. 22 Prověřování domácího násilí a vedení trestního a přestupkového řízení

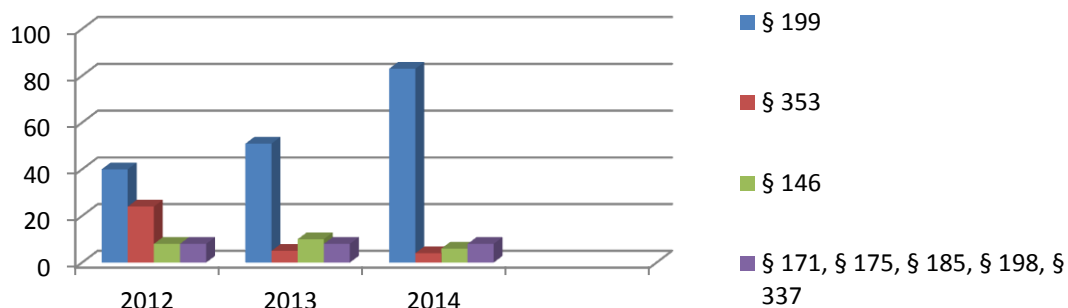

V roce 2012 bylo vedeno na území hl. m. Prahy trestní řízení nejčastěji pro trestný čin Týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 trestního zákoníku a to v 40 případech (50%), následoval trestný čin Nebezpečné vyhrožování podle § 353 trestního zákoníku v 24 případech (30%) a trestný čin Ublížení na zdraví podle § 146 trestního zákoníku v 8 případech (10%) a zbylé trestné činy v 8 případech (10%), kdy se jednalo o trestné činy Těžké ublížení na zdraví podle § 145 trestního zákoníku, Omezování osobní svobody podle § 171 trestního zákoníku, Vydírání podle § 175 trestního zákoníku, Týrání svěřené osoby podle § 198 trestního zákoníku a Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 trestního zákoníku.

V roce 2013 bylo vedeno trestní řízení nejčastěji pro trestný čin Týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 trestního zákoníku a to v 51 případech (77%), trestný čin Nebezpečné vyhrožování podle § 353 trestního zákoníku v 5 případech (8%) a trestný čin Ublížení na zdraví podle § 146 trestního zákoníku v 10 případech (15%) a zbylé trestné činy ve spojení s trestným činem Týrání osoby žijící ve společném obydlí, kdy se jednalo o trestné činy Těžké ublížení na zdraví podle § 145 trestního zákoníku, Omezování osobní svobody podle § 171 trestního zákoníku, Vydírání podle § 175 trestního zákoníku, Týrání svěřené osoby podle § 198 trestního zákoníku a Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 trestního zákoníku.

V roce 2014 bylo vedeno trestní řízení nejčastěji pro trestný čin Týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 trestního zákoníku a to v 83 případech (100%), dále se ve spojení s Týráním osoby žijící ve společném obydlí jednalo o trestný čin Nebezpečné vyhrožování podle § 353 trestního zákoníku ve 4 případech a trestný čin Ublížení na zdraví podle § 146 trestního zákoníku v 6 případech a zbylé trestné činy, které se opakovali maximálně dvakrát, kdy se jednalo o trestné činy Těžké ublížení na zdraví podle § 145 trestního zákoníku, Omezování osobní svobody podle § 171 trestního zákoníku, Vydírání podle § 175 trestního zákoníku, Znásilnění podle § 185 trestního zákoníku (ve stadiu pokusu), Týrání svěřené osoby podle § 198 trestního zákoníku a Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 trestního zákoníku.

Graf č. 23 Četnost trestných činů za období od roku 2012 do 2014

Analýza a vyhodnocení výsledků výzkumu

Po vyhodnocení výsledků výzkumu byly zjištěny k stanoveným hypotézám následující fakta.

Hypotéza č. 1: *Většina policistů má dostatečné znalosti k problematice domácího násilí a institutu vykázání.*

Za účelem potvrzení či vyvrácení stanovené hypotézy č. 1 bylo zvoleno vyhodnocení otázek dotazníku č. 6 až č. 11. Kdy v otázkách č. 6 a č. 8 byla položena přímá otázka respondentům, zda znají pojem domácího násilí a institutu vykázání, kdy bylo zjištěno, že celkem 96 respondentů (95%) k oběma pojmům shodně odpovědělo, že ano. Jako kontrolní byly poté zvoleny otázky č. 7 a č. 9, kdy byli respondenti dotazováni přímo k možným definicím těchto pojmů, u pojmu domácího násilí celkem 91 respondentů (90%) vybralo správnou odpověď, dále u pojmů institut vykázání vybralo 86 respondentů (85%) správnou odpověď. Dále otázkou č. 10. a č. 11 byli dotazováni k způsobu seznámení s touto problematikou, kdy celkem 100 respondentů (99%) respondentů uvedlo, že seznámeno bylo a to s uvedením způsobu seznámení.

Vyhodnocením výše uvedených skutečností lze vyvodit, že informovanost, povědomí a znalosti respondentů - policistů k problematice domácího násilí a institutu vykázání je dostatečná.

Z analýzy šetření vyplývá, že první hypotéza byla potvrzena.

Hypotéza č. 2: *Předpokládám, že většina policistů vnímá možnost vykázání násilné osoby ze společného obydlí, jako důležité oprávnění pro výkon služby.*

V rámci provedeného výzkumu bylo k potvrzení nebo vyvrácení hypotézy č. 2 využito otázek č. 12 a č. 13. V první z uvedených otázek byli respondenti dotazováni, zda si myslí, že institut vykázaní přispěl po jeho zavedení k větší ochraně osob ohrožených domácím násilím. Z celkového počtu uvedlo 87 respondentů (86%) že ano, významným způsobem. U otázky č. 13 byly respondenti dotazováni k tomu, zda vnímají možnost vykázaní násilné osoby jako důležité a stěžejní oprávnění pro řešení incidentu se znaky domácího násilí. Z dotazovaných uvedlo 88 respondentů (87%), že ano.

Vyhodnocením těchto otázek lze vyvodit, že většina respondentů – policistů vnímá možnost využití institutu vykázaní jako důležitou pomoc a oporu v legislativě, jak pro ochranu osoby ohrožené, tak i pro výkon vlastní služby.

Z analýzy šetření vyplývá, že druhá hypotéza byla potvrzena.

Hypotéza č. 3: *Předpokládám, že více jak 50 % dotazovaných policistů vnější služby, bylo přítomno při vykázaní násilné osoby ze společného obydlí.*

Vyhodnocení výsledků odpovědí otázky č. 14 až č. 16 bylo využito k potvrzení či vyvrácení hypotézy č. 3. V otázce č. 14 byla vyslovena otázka, zda respondenti zasahovali osobně na místě incidentu se znaky domácího násilí. K tomuto odpovědělo celkem 71 respondentů (70%), že ano. Dále byli respondenti v otázce č. 15 dotazováni, zda přímo vykazovali násilnou osobu, z uvedených 71 přítomných přímo vykazalo násilnou osobu 40 respondentů. K zjištění, zda i další respondenti mají nějakou zkušenost s domácím násilím, bylo otázkou č. 16 zjištěno, že dalším 18 respondentům byl přidělen ke zpracování spisový materiál týkající se domácího násilí, vše spojené s úkony jako např. kontrola vykázaní, předání klíčů soudu apod.

Vyhodnocením získaných výsledků lze vyvodit, že více jak polovina dotazovaných policistů byla přítomna vykázaní násilné osoby, mimoto i další policisté mají zkušenosti s dalším postupem při řešení domácího násilí.

Z analýzy šetření vyplývá, že třetí hypotéza byla potvrzena.

Hypotéza č. 4: *Většina policistů nemá obavy z využití institutu vykázaní násilné osoby ze společného obydlí.*

K vyvrácení či potvrzení hypotézy č. 4 byly využity otázky č. 17 až 20. V otázce č. 17 byli respondenti dotazováni na to, zda si byli jisti svým rozhodnutím při vykázaní násilné osoby. K tomuto uvedlo 35 respondentů (87,5% z policistů kteří provedli vykázaní), že si bylo

jednoznačně jisto svým rozhodnutím, dále 5 respondentů (12,5%) uvedlo, že si byla spíše jista svým rozhodnutím. V otázce č. 18 byli respondenti dotazováni, zda bylo jejich rozhodnutí kolegy zpochybňováno, k tomuto uvedlo celkem 6 respondentů, že bylo jejich rozhodnutí zpochybněno. V otázce č. 19 byli respondenti dotazováni, zda mají obavy (strach) z vykázaní násilné osoby. K tomuto uvedlo 83 respondentů (82%), že ne, dále 14 (14%) že neví a 4 respondenti že ano a to z důvodu mála zkušeností a možného zpochybnění jejich rozhodnutí. Otázkou č. 20 byli respondenti dotazováni, zda se setkali s nevykázaním násilné osoby v případech, kdy k tomu byl důvod, případně co bylo důvodem. Z celkového počtu 101 respondentů uvedlo 81 respondentů (80%), že se s tímto jednáním nesetkalo, 14 respondentů uvedlo, že nemohou tuto otázku posoudit a 6 respondentů uvedlo, že ano a to z důvodu nezkušenosti, nepřítomnosti násilné osoby a další bez uvedení důvodu.

Jako doplňující sloužila otázka č. 21, zda byla v rámci vykázaní podána námitka vykázanou osobou. K tomuto odpověděli 3 respondenti, že námitka byla podána přímo na místě vykázanou osobou a v dalších dvou případech byla podána námitka následně písemně.

Vyhodnocením lze konstatovat, že většina policistů nemá jakékoliv obavy z využití vykázaní násilné osoby v případech domácího násilí.

Z analýzy šetření vyplývá, že čtvrtá hypotéza byla potvrzena.

Hypotéza č. 5: *K využití institutu vykázaní dochází nejčastěji u agresorů mužů, v případech ohrožených žen, sezdaných manželských párů.*

K potvrzení či vyvrácení hypotézy č. 5 bylo využito otázek dotazníku č. 22 a č. 23. Zde byly respondentům položeny otázky, proti kterému pohlaví provedené vykázaní směřovalo a v kolika případech se jednalo o sezdaný či nesezdaný pár. Z výsledků šetření bylo zjištěno, že v případech vykázaní došlo k vykázaní 38 mužů (95%) a 2 (5%) žen, z tohoto bylo 19 mužů a 1 žena sezdaných párů a 12 mužů u nesezdaných párů, kdy u 8 vykázaných se respondenti nevyjádřili. O tom, že dochází nejčastěji k vykázaní mužů, svědčí i statistické údaje vykázaných osob, viz Graf č. 21.

Vyhodnocením, lze tedy konstatovat, že u sezdaných manželských párů dochází nejčastěji k vykázaní mužů ze společného obydlí.

Z analýzy šetření vyplývá, že pátá hypotéza byla potvrzena.

4.4 Kazuistiky

Kazuistika č. 1

K řešení prvního z popisovaných případů byla vyslána policie v listopadu 2014, kdy oznámila na L-158 paní I. V. fyzické napadání ze strany svého pětadvacetiletého syna V. L. Oznamovatelka žije se svým synem v Praze cca 10 let, kdy se sem přistěhovala jako vdova ze zahraničí. V posledním roce a půl se syn začal chovat zvláště, co bylo příčinou změny jeho chování, oznamovatelka přesně nevěděla, z počátku byl uzavřený a následovala stupňující se agrese.

Nejprve syn začal matku osočovat z jeho neúspěchů, neschopnosti si najít zaměstnání, apod., vše vždy doprovázel slovním napadáním matky. Verbální agrese se však na začátku roku 2014 začala stupňovat, syn během dubna 2014 začal demolovat zařízení jejich bytu, rozbíjel při svých výpadech různé zařízení bytu, tato agrese se střídala s obdobím klidu. Syn však začal požívat ve větší míře alkohol a dle vyjádření oznamovatelky i zřejmě nějaké omamné a psychotropní látky. Agresi syn začal čím dál více zaměřovat na matku a verbální agrese následně přerůstala postupně i ve fyzické napadání ze strany syna. Nejprve se jednalo o to, že syn několikrát matku silně chytl a např. s ní mrštil na postel, toto se vše nejprve odešlo bez úderů. Se stupňováním útoků, ale došlo postupně i k úderům rukou do obličeje, toto asi ve dvou až třech případech, prodělané incidenty však poškozená V. L., nikde nehlásila a nikde nevyhledala lékařské vyšetření, útoky jí byly způsobeny převážně různé hematomy po těle. Poškozená uvedla, že věc nehlásila dříve ze strachu o své zdraví a dále spoléhala na to, že syn si své jednání uvědomí.

Jednání jejího syna vyvrcholilo v době před oznámením, kdy několik dní po sobě syn matce vyhrožoval zabitím, se slovy „že bude ráda, když umře“, po bytě často běhal zmateně a demoloval zařízení bytu. V den oznámení přišel syn domů a začal opětovně bezdůvodně osočovat matku a vulgárně jí nadávat, udeřil matku do hlavy, vzal ventilátor a začal s ní matku ohrožovat v okolí hlavy s tím, že jí bude mučit do konce života. Poté co se mu matka vysmykla, zatelefonovala na L-158. Když toto syn viděl, vzal kuchyňský nůž a začal křičet na matku, že teď teprve něco uvidí, nožem jí však neohrožoval. Matce sdělil, že až přijede policie, uvidí teprve jaký je hodný a hned na to zavolal rovněž na L-158 s tím, že on je napadán svou matkou, svým tvrzením se snažil osočit matku.

V důsledku oznámení došlo Policíí ČR k vykázání V. L. jako násilné osoby ze společné domácnosti a tento byl následně převezen RZS k vyšetření, kdy byl poté umístěn

v psychiatrické léčebně. Poškozená následně uvedla, že syn se léčí a nevyužila možnosti podání Návrhu k nařízení předběžného opatření u soudu. Jednání syna proti poškozené I. V. dále řešeno v přestupkovém řízení.

Kazuistika č. 2

Druhý z popisovaných případů byl na Policii ČR oznámen v listopadu 2014. Oznamovatel na L-158 uvedl, že jako soused slyší z jednoho z rodinných domků volání o pomoc s udáním přesné adresy. Po příjezdu na místo hlídka policie zjistila, že se zde nachází osoba oznamující a osoba poškozená A. K., která podává oznámení na svou dceru L. K., která jí ohrožuje na jejím zdraví, kdy k útokům proti její osobě dochází asi od půli roku 2014. Uvedené skutečnosti potvrdil oznamovatel jako jejich soused.

Poškozená A. K. uvedla, že v rodinném domku žije v současnosti po rozvodu sama, se svou dcerou a vnučkou. Její dcera u ní žije od půlky jejího těhotenství, kdy v roce 2010 se narodila její vnučka. Zhruba ve věku 1 roku vnučky dcera začala opětovně studovat s tím, že o vnučku se bude starat v době její nepřítomnosti poškozená jako její babička. Dcera však do školy přestávala docházet, chodila po večerech ven a o svou malou dceru se nestarala už vůbec, o vnučku se starala výlučně poškozená. V následující době začala být dcera poškozené vulgární s tím, že nemá žádný příjem a poškozená jí nedává peníze, stýkala se s různými lidmi. Začala poškozené rovněž vyhrožovat fyzickým napadením, své výhrůžky doprovázela vulgárními útoky na svou matku. V minulosti si dcera demonstračně sáhla na život, kdy byla hospitalizována v léčebně a trpí bulimií, se kterou se však neléčila. Naproti tomu začala užívat v menší míře lehké drogy.

V den oznámení opětovně dcera matku nejprve slovně napadla s tím, že chce peníze, následně jí udeřila rukama do obličeje, povalila na postel a tahala jí za vlasy, pokračovala v úderech rukou do obličeje. Při tomto matka volala o pomoc. Když se matka uvolnila z napadání dcery, utekla před dům, kdy byl oznamovatel, s tímto vyčkala na příjezd policie. Dcera na matku dále křičela a vyhrožovala, že pokud věc oznámí, tak v životě již neuvidí vnučku. Poškozená se ze strachu jak o svou osobu, tak o osobu své vnučky rozhodla za prvotní podpory souseda celou věc oznámit a dále řešit. Dcera hlídce policie své jednání plně přiznala s tím, že se jedná o dlouhodobé rodinné problémy. Vnučka byla v době incidentu mimo domov, při předešlých incidentech však doma přítomna byla.

L. K. byla policii následně vykázána ze společného obydlí. Ve věci bylo dále vyzoomněno pracoviště OSPOD ve věci vnučky poškozené A. K. Poškozená dále podala návrh

k předběžnému opatření ve věci prodloužení vykázaní, kterému ze strany příslušného soudu bylo vyhověno. Vnučka byla následně svěřena do péče poškozené, jako její babičky. V průběhu vykázaní bylo dále zjištěno porušení stanovených podmínek vykázaní ze strany vykázané osoby L. K. tím, že kontaktovala poškozenou a opětovně jí vyhrožovala, toto bylo následně řešeno v přestupkovém řízení. Poškozená uvedla, že neřešila celou věc dříve ze strachu, který měla o svou vnučku, jelikož jí dcera vyhrožovala, že jí již nikdy neuvidí.

Kazuistika č. 3

V listopadu 2014 se rozhodla oznámit na policii paní J. N., že se stala obětí domácího násilí a to poté co byla ošetřena s poraněním krční páteře u své obvodní lékařky, která jí doporučila celou věc řešit oznámením na Policii ČR.

Oběť J. N. k celé věci dále uvedla, že ve společné domácnosti žije spolu se svým přítelem K. P. a jejich společnou dcerou v obecním bytě, který je veden na jejího přítele. Agresivní chování násilné osoby vůči poškozené začalo před cca 7 lety, jednalo se o různé psychické nátlaky, oznamovatelka někdy uvedla svůj názor a ihned jí a dceři vyhrožoval vyhozením z bytu, dále jí vyhrožoval ublížením, vše se začalo stupňovat v roce 2013, kdy koncem tohoto roku byla na místo přivolána policie a věc byla řešena jako návrhový přestupek. Při dalším incidentu však musela poškozená se svou dcerou utéct k příbuzným, ke svému příteli se však opět vrátila. Jejich vztah byl jako na houpačce, jednou byl P. T. slušný, vše fungovalo jako spořádaná rodina, podruhé však bylo vše jinak, P. T. byl čím dál více agresivní a vše co viděl špatně, přičítal jako chybu poškozené, při většině konfliktů byla přítomna jejich dcera. Díky uvedeným náladám svého přítele vyhledala na začátku roku 2014 poškozené odbornou pomoc, kdy docházela na sezení k odborníkovi, který jí doporučil obrátit se na policii, což však neučinila. Paní měla dále po několika incidentech se svým přítelem dýchací potíže, při kterých musela být přivolána RZS.

Po posledním napadení, kdy se P. T. vrátil domů ve večerních hodinách a jako obvykle nejprve oběť slovně napadl, kdy jí vyčítal nějakou zanedbatelnou věc, jeho výčitky přerostly ve fyzické napadení, kdy paní J. N. udeřil pěstí s velkou intenzitou do obličeje, v důsledku čehož upadla na zem. Po tomto napadení ještě za přítomnosti poškozené nutil dceru, aby mu do nahrávání v telefonu řekla, že souhlasí se svěřením do jeho výchovy, dcera celou dobu brečela a držela se matky. Jelikož byla poškozená z celé události otřesena, nezavolala na policii. Její stav se po napadení zhoršil a tak vyhledala lékařské ošetření a po dohodě se svým lékařem, kdy jí bylo způsobeno zranění krční páteře, celou věc

oznámila osobně na policii. Násilné chování snášela ze strachu o budoucnost její osoby a její dcery, jelikož byt byl veden na násilnou osobu.

Uvedená osoba P. T. byla po vyhodnocení zjištěných skutečností vykázána jako násilná osoba policií ze společného obydlí, jelikož nebyl P. T. zastížen v místě bydliště, byl následně kontaktován a dostavil se k převzetí potřebných dokumentů na součást policie. J. N. jako ohrožená osoba následně podala návrh na vydání předběžného opatření k příslušnému soudu. Jednání násilné osoby policií řešeno jako podezření z přečinu Týrání osoby žijící ve společném obydlí dle § 199 trestního zákoníku.

Kazuistika č. 4

Oběti psychického a fyzického napadení se stala paní J. T., která žila ve společném bytě spolu se svým manželem S. T. a dcerou. Paní J. T. učinila v srpnu 2014 oznámení na svého manžela s tím, že spolu žijí ve společně obývaném bytě, během posledních 6 let začal mít její manžel zdravotní potíže po těžkém úrazu. Jedná se o vleklé zdravotní potíže a vzhledem k tomu, že musí užívat množství léků, začalo se měnit i manželovo chování k její osobě, vše podpořené alkoholem.

Manžel začal vztahovat všechny možné problémy na její osobu, kdy ona za tyto potíže může a cokoliv udělá, vše jen situaci zhoršuje a vše je špatně. Manžel jí začal slovně urážet, kdy jí před dvěma lety z nenadání napadl tak, že jí udeřil dlaní přes ucho a způsobil jí zranění, s kterým musela vyhledat lékařské ošetření, toto však i přes upozornění lékaře neoznámila, jelikož jí manžel slíbil, že se to již nebude nikdy opakovat. Tento slib byl však planý, jelikož k fyzickému napadení došlo následně ještě v několika případech, kdy útoky byly vedeny převážně do obličeje oběti a to buď pěstí, nebo dlaní. Oběť nikdy nic nenahlásila a ze strachu u lékaře uvedla různé výmluvy. Manžel začal dokonce v několika případech útočit i na dceru, avšak pouze slovně. Své slovní ataky začal rovněž stupňovat a začal vyhrožovat oběti zabitím. Jeho chování provázely i různé schválnosti, např. když se poškozená chtěla napít, vzal jí skleničku a pít jí zakázal, několikrát poškozenou vyhodil za dveře bytu.

Oběť se bála celou věc oznámit již dříve z obavy o svou budoucnost a budoucnost vychovávané dcery. S manželem byli na několika sezeních k řešení jejich krize, toto však bez jakéhokoliv efektu, manžel další kroky jako např. léčení v souvislosti s alkoholem odmítl.

Vše vygradovalo v den oznámení, kdy při cestě do místa bydliště začal S. T. svou manželku za přítomnosti dcery urážet, vše se stupňovalo i v místě bydliště, kde slovní agrese vy-

gradovala a oběti se udělalo z nadávek manžela špatně takovým způsobem, že musela být přivolána RZS a následně byla přepravena k vyšetření do nemocnice, k tomuto byla přivolána i hlídka policie, která po zjištění stavu věci a vytěžení oběti rozhodla o vykázání osoby S. T. ze společného obydlí. Oběť J. T. i po poučení nevyužila následnou možnost podání návrhu k nařízení předběžného opatření u příslušného soudu. Po skončení lhůty vykázání byly osobě S. T. policií navráceny klíče od společného obydlí. Jednání násilné osoby následně policií po zadokumentování zaevidováno jako přestupkové jednání a předáno příslušnému orgánu k projednání.

Závěr z předložených kazuistik.

Předložené kazuistiky byly vybrány ze zaevidovaných případů Policií ČR, na území Krajského ředitelství hl. m. Prahy s tím, že poukazují a potvrzují uváděné skutečnosti týkající se domácího násilí.

U vybraných případů domácího násilí se nejedná o jeden typ osoby násilné, kdy se může jednat jak o syna, dceru, přítele či manžela ohrožené osoby. Dále je patrné, že dochází k prolínání osoby ohrožené, jedná se o matku, přítelkyni, manželku, ale v neposlední řadě o další osoby ohrožené a to zúčastněné děti při násilném jednání.

Předložené kazuistiky rovněž poukazují na možné příčiny vzniku násilného chování a to zejména vliv omamných a psychotropních látek, alkoholu, vše dále v kombinaci s léky při možnosti vleklých zdravotních či dalších existenčních potížích násilné osoby. Násilné osoby se dostávají do tíživé situace a nejsou schopny jí zvládnout, přičemž mylně označují za původce svých problémů osoby blízké. Násilná osoba poté osočuje ze všech problému osobu ohroženou.

Osoba ohrožená má strach celou věc řešit. Zejména strach osoby ohrožené z naplnění výhrůžek osobou násilnou a strach z budoucnosti a dalšího života dětí působí na osobu ohroženou ve velké míře.

Rovněž lze vyčíst stupňování agresivního jednání násilných osob. Vše začíná verbální agresí násilné osoby, která postupně přerůstá ve fyzické násilí v různých podobách. Musíme přičíst vše provázející psychické násilí, kdy osoba ohrožená je pod neustálým psychickým tlakem z obav a očekávání dalšího jednání násilné osoby. Patrné je rovněž střídání fází domácího násilí, tedy fáze narůstání tenze, fáze násilí a fáze klidu – líbánec.

Ze čtyř předložených kazuistik, ve dvou případech osoba ohrožená po policejním vykázání, sama ze své vůle využila možnost podání Návrhu k vydání předběžného opatření u pří-

slušného obecního soudu. Na druhé straně u zbylých dvou případů tato možnost využita osobou ohroženou nebyla. U jednoho řešeného případu se jednalo ze strany policie ČR o prověřování možného spáchání přečinu Týrání osoby žijící ve společném obydlí a ve zbylých případech o přestupek Rušení občanského soužití ze strany osoby násilné.

4.5 Dílčí závěr

V praktické části jsem zaměřil zejména na splnění stanovených cílů diplomové práce, realizovaným výzkumem mezi policisty. Provedeným výzkumem byly zvolené cíle diplomové práce naplněny, kdy úroveň znalostí policistů byla ověřena i se zaměřením na posouzení jejich dalších odpovědí, zejména k tomu zda by policisté mohly mít jakékoliv obavy z využití institut vykázaní, při zjištění případů domácího násilí v praxi. Ze zjištěných závěrů lze konstatovat, že policisté nemají obavy z takového oprávnění. Výzkumem bylo tedy zjištěno, že policisté mají náležitý rozsah znalostí k řešení incidentů se znaky domácího násilí. Dle mého názoru je kladné zjištění i to, že policisté vnímají možnost využití vykázaní násilné osoby jako důležitý prostředek pro ochranu ohrožené osoby a pro výkon své služby s tím, že zejména v dřívější době nebyla možnost násilnou osobu z domácnosti vykázat a tak docházelo k násilným událostem v rodině či ve vztahu opakovaně.

Rovněž z provedené analýzy statistických údajů získaných od Policie ČR, k četnosti prověřovaných případů se znaky domácího násilí a následně zaevidovaných případů domácího násilí s realizováním vykázaní násilné osoby ze společného obydlí je patrné, že této problematice je ze strany policie věnována neustále se zvyšující pozornost. Předložené kazuistiky dále potvrdily uváděná fakta v teoretické části diplomové práce.

ZÁVĚR

Domácí násilí, dříve prakticky nezmiňovaný a hlavně společností opomíjený problém, který zůstával skrytý v rodině a zde byl i v rámci možností rodiny řešen. Mnohdy toto násilí propuklo v mnohem závažnější problém a to zejména s ohledem na následky u obětí takového jednání. Dnes se však jedná o často diskutovaný a medializovaný problém s cílem jeho účelného řešení, možného odstranění domácího násilí a dále zajištění dostatečné prevence proti vzniku této formy násilí. Nejčastěji se setkáváme s případy domácího násilí v rámci manželského nebo partnerského vztahu. Jsou ale i případy mezigeneračního násilí, například kdy je násilníkem syn anebo dcera a obětí rodič – senior.

U všech případů domácího násilí se jedná o rodinu, která by měla být prostředím klidu a bezpečí svým členům a zejména dětem. Domácím násilím je však toto prostředí, které je důležité pro zdravý vývoj člověka narušeno. Z hlediska forem násilí je nejčastější kombinace fyzického a psychického násilí s tím, že psychické násilí je považováno za těžší formu. O to obtížněji je tato forma násilí uchopitelná, je totiž přítomna pouze oběť a násilná osoba a odehrává se tzv. za zavřenými dveřmi. Zde je oproti dalším formám násilí patrná latence, která umožňuje tomuto jednání unikat pozornosti okolí a zároveň zajištění včasné pomoci oběti domácího násilí.

Je zde tedy zapotřebí zapojení jak široké veřejnosti, tak i aktivní přístup všech zúčastněných institucí a pomáhajících profesí. V rámci prevence domácího násilí by tak měli být zapojeny do tohoto úsilí zejména profese zabývající se poskytováním pomoci psychologické, sociální a právní.

V neposlední řadě by o domácím násilí měli být příslušnou formou, informováni vedle potenciálních obětí domácího násilí i děti, které jsou nejčastější skupinou přítomnou při domácím násilí. Děti přítomné domácímu násilí jsou přímé oběti domácího násilí. Dítě by mělo takové jednání umět pojmenovat a zvýšit tak možnost jeho odhalení a zajištění včasné pomoci a to pokud možno v počátečních fázích takového jednání. A právě s dětmi jsou v těsném a častém kontaktu vychovatelé a pedagogové, kteří by mohli při náležitém seznámení s problematikou domácího násilí, poukázat v případě některých svých svěřenců a žáků, na možné riziko domácího násilí v jejich rodině a rovněž přispět k jeho včasnému odhalení.

Podle statistik jsou právě děti přítomny až v 90% případů domácího násilí. V důsledku násilí v rodině není dětem poskytnuto prostředí, ve kterém se mohou adekvátně vyvíjet.

Děti nemohou zažívat bezpečí domova, jistotu, že věci se dějí spravedlivě, že vše špatné lze změnit nebo alespoň ovlivnit. Nemají jistotu, že u svých dospělých mohou hledat pomoc a pochopení. Z tohoto lze vyvodit, jaké má prostředí a zejména zdravé rodinné prostředí důležitý význam pro další vývoj jedince a jak jej ovlivňuje. A právě usměrnění vlivu prostředí působících na jedince a nalézání optimálních forem pomoci dětem, ale i dalším jedincům a sociálním skupinám se snaží sociální pedagogika.

Na domácí násilí jako sociálně patologický jev, jakožto i na jiné problémy patologického charakteru je ve své podstatě nutno působit preventivně nebo se je snažit odstranit, což je obecným úkolem sociální pedagogiky.¹²⁶

Sociální pedagogika tak může v této souvislosti oslovit pracovníky pomáhajících profesí od pedagogů a lektorů přes zdravotníky, lékaře, policisty, sociální pracovníky až po terapeuty, tedy všechny, kdo pracují s lidmi ve vztahu a používají k tomu svou osobnost. Dobrá informovanost a z toho pramenící prevence, kterou lze zabezpečit dobře školenými pracovníky k domácímu násilí ať již z řad rezortů Ministerstva vnitra, Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva sociálních věcí nebo Ministerstva školství, by měla zabezpečit živnou půdu prevence proti domácímu násilí a jeho vzniku, jakožto pro jeho včasné odhalování.

V rámci teoretické části diplomové práce byla tedy náležitě popsána problematika domácího násilí se zaměřením na popis důležitých pojmů, za účelem pochopení širokého spektra tohoto problému. Ze samotné teoretické části je patrné, že domácí násilí se netýká jen zúčastněných osob tj. ohrožené osoby jako oběti a násilné osoby jako agresora, ale i dalších osob a zejména profesí, které se s tímto problémem potýkají. Jsem si vědom, že problematice jak důsledků domácího násilí na ohrožené osobě, rodině či společnosti, nebo možného rozboru právních norem vztahujících se k domácímu násilí by mohla být věnována větší pozornost, ale rozsah tohoto problému je tak široký, že tyto skutečnosti mohou být námětem na další odborné práce k této oblasti.

Praktická část naproti tomu byla zaměřena zejména na policisty, na jejich názor a povědomí k problematice domácího násilí a institutu vykázání v souvislosti se zvolenými cíli diplomové práce, které byly provedeným výzkumem naplněny. Je nutné si uvědomit, že policisté jsou nejčastěji prvním článkem řetězce, u kterého oběť domácího násilí vyhle-

---

¹²⁶ MÜHLPACHR, P., VAVŘÍK, M. Sociální patologie. Brno: Institut mezioborových studií Brno. 2010 s. 5.

dá pomoc, kdy toto je první z těžkých kroků, kterým musí oběť ve své krizové situaci učinit. A právě náležitá pomoc policie má bezesporu vliv na další stav a prožívání oběti.

Jen dobrá znalost právních norem, které se týkají jak domácího násilí, tak i oprávnění využití institutu vykázání, pomůže policistům zvládat někdy velice obtížné služební zákroky. Je nutné si uvědomit, že proti policistům často stojí velice agresivní jedinci, posilnění alkoholem, nebo omamnými a psychotropními látkami. Uvedené znalosti pomohou policistům nejlépe chránit to nejcennější, život a zdraví člověka, tedy oběti domácího násilí, potažmo dalších členů společnosti, ale i policistů samotných.

Tato diplomová práce je tak určena zejména policistům, pedagogickým pracovníkům, ale i pracovníkům dalších pomáhajících profesí, kteří se dostanou do styku s osobami zúčastněnými na domácím násilí a může jim být nápomocna k lepší orientaci v této problematice.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ZÁKONY

- [1] Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.
- [2] Zákon č. 2/1993 S., Listina základních práv a svobod.
- [3] Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky.
- [4] Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.
- [5] Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon.
- [6] Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
- [7] Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.
- [8] Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.
- [9] Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích.
- [10] Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.
- [11] Zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení.
- [12] Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázání.
- [13] Vyhláška MPSV č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách

KNIHY A MONOGRAFIE

- [14] BEDNÁŘOVÁ, Z. Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám. Praha: Acorus, c2009, 92 s. ISBN 978-80-254-5422-0.
- [15] COLOROSO, B. Krizové situace v rodině: jak pomoci dětem překonat smrt blízkého člověka, nemoc, rozvod a traumata adopce. Vyd. 1. V Praze: Ikar, 2008, 239 s. ISBN 978-80-249-1027-7.
- [16] CONWAY, H. L. Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Překlad Jana Mandelíkova. Praha: Albatros, 2007, 158 s. Albatros Plus. ISBN 978-800-0015-507.
- [17] ČÍRTKOVÁ, L. Forenzní psychologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, 431 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-864-7386-4
- [18] ČÍRTKOVÁ, L. Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 150 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4722-078.

- [19] ČÍRTKOVÁ, L. Policejní psychologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, 309 s. ISBN 80-868-9873-3.
- [20] ČÍRTKOVÁ, L., MACHÁČKOVÁ, R., VITOUŠOVÁ, M. Domácí násilí: přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích: studie. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2002, 143 s. ISBN 80-862-8419-0.
- [21] ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 191 s. ISBN 978-802-4720-142.
- [22] Domácí násilí - násilí na mužích a seniorech. Vyd. 1. Editor Jiří Buriánek, Jiří Kovařík. Praha: Triton, 2006, 108 s. ISBN 80-725-4914-6.
- [23] EVANS, P. Jedovatá slova: jak rozpoznat verbální násilí a jak na ně reagovat. Vyd. 1. Překlad Petra Žižlavská. Brno: Computer Press, 2010, 176 s. ISBN 978-802-5127-902.
- [24] GENTRY, W. O lásce a hněvu: jak se bránit násilí ze strany blízkého člověka. Vyd. 1. V Praze: Ikar. ISBN 978-80-249-0877-9.
- [25] GJRIČOVÁ, Š., KOCOURKOVÁ, J., KOUTEK, J. Podoby násilí v rodině. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2000, 101 p. ISBN 80-702-1416-3.
- [26] HIRIGOYEN, M. F. Psychické násilí v rodině a v zaměstnání. Vyd. 1. Překlad Abigail Kozlíková. Praha: Academia, 2002, 229 s. ISBN 80-200-0994-9.
- [27] HRONOVÁ, M. Tátové a mámy, chraňte své děti před násilím, Rosa 2007. Praha: Sondy, s.r.o., 2007, 48 s.
- [28] JEMELKA, L. Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář. Vyd. 1. Praha: C.H.Beck, 2011, xxi, 534 s. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-807-4003-554.
- [29] KRÁLÍČKOVÁ, Z., ŽATECKÁ, E., DÁVID, R. Právo proti domácímu násilí. Vyd. 1. V Praze: C.H.Beck, 2011, xiii, 139 s. Beckova skripta. ISBN 978-807-4003-813.
- [30] MÜHLPACHR, P., VAVŘÍK, M. Sociální patologie. Brno: Institut mezioborových studií Brno. 2010. 123 s.
- [31] PAULÍK, K. Psychologie lidské odolnosti. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 240 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4729-596.
- [32] PAVLOVSKÝ, P. Soudní psychiatrie a psychologie. 4., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2012, 232 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4743-325.
- [33] PONĚŠICKÝ, J. Agrese, násilí a psychologie moci. Vyd. 1. Praha: Triton, 2004, 226 s. ISBN 80-725-4593-0.

- [34] ŠÁMAL, P. Trestní zákoník: komentář. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2009-2010, 2 v. ISBN 97880740017892.
- [35] ŠEVČÍK, D., ŠPATENKOVÁ, N. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 186 s. ISBN 978-807-3676-902.
- [36] ŠKODA, J. Zákon o policii s komentářem. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 479 s. ISBN 978-807-3804-473.
- [37] VARGOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M. Partnerské násilí. Praha: Linde, 2008, 159 s. ISBN 978-808-6131-764.
- [38] VOŇKOVÁ, J., MACHÁČKOVÁ, R. Domácí násilí: právní minimum pro lékaře. 3. aktualiz. vyd. Praha: proFem, 2009, 1 CD-ROM. ISBN 978-80-903626-8-0.
- [39] VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. 2 přeprac. vyd. Praha: ProFem, 2008, 244 s. ISBN 978-809-0362-673.

OSTATNÍ ZDROJE

- [40] Metodická příručka č. 1/2010 ředitele služby pořádkové policie Policejního prezidia České republiky k realizaci závazného pokynu policejního prezidenta č. 166/2009, o provádění vykázání.
- [41] Závazný pokyn policejního prezidenta č. 166/2009 o provádění vykázání ze dne 23. prosince 2009.
- [42] ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY č. 779/2007/ES, ze dne 20. června 2007, kterým se na období let 2007–2013 zavádí zvláštní program pro předcházení násilí páchanému na dětech, mladých lidech a ženách a jeho potírání a pro ochranu obětí a ohrožených skupin (program Daphne III) jako součást obecného programu „Základní práva a spravedlnost“

INERNETOVÉ ZDROJE

- [43] APIC ČR, o. s., Intervenční centra. [online]. [cit. 28. 11. 2014]. Dostupné z: http://www.domaci-nasili.cz/?page_id=123.
- [44] BÍLÍ KRUIH BEZPEČÍ, Program pro osoby s násilným chováním ve vztazích. [online]. [cit. 28. 11. 2014]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/nasilne-osoby/program-pro-osoby-s-nasilnym-chovanim-ve-vztazich/>
- [45] DONA linka, Pomoc obětem domácího násilí [online]. [cit. 10. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.donalinka.cz/nova-praxe/metoda-sara-dn/>

- [46] ČUHELOVÁ, K., Předběžné opatření ve věcech domácího násilí [online]. [cit. 20.01.2015] Dostupné z: [www: http://pravniradce.ihned.cz/c1-33542030-predbezne-opatreni-ve-vecech-domaciho-nasili](http://pravniradce.ihned.cz/c1-33542030-predbezne-opatreni-ve-vecech-domaciho-nasili)
- [47] EUROPA, Přehledy právních předpisů EU, Spravedlnost, svoboda a bezpečnost, Boj proti obchodování s lidmi [online]. [cit. 25. 1. 2015]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/fight_against_trafficking_in_human_beings/133600_cs.htm
- [48] KOZLOVÁ, V., CIRBUSOVÁ, M. [online]. [cit. 20. 01. 2015] Domácí násilí v rodině s dítětem jako právní problém. Dostupné z: <http://www.kr-vysocina.cz/dite-jako-obet-rodicovskeho-konfliktu/ds-302749>
- [49] KRÁLÍČKOVÁ, Z., DÁVID R., Předběžné opatření o vykázání ze společného obydlí. [online]. [cit. 20. 01. 2015] Dostupné z: http://www.law.muni.cz/sborniky/dp08/files/pdf/obcan/kralickova_david.pdf
- [50] POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČR. *Důvodová zpráva k navrhované právní úpravě o ochraně před domácím násilím, obecná část.* [online]. [cit. 1. 8. 2014]. Dostupné z: <http://www.snemovna.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=828&CT1=0>.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: DOTAZNÍK „Domácí násilí a institutu vykázání“

Příloha č. 1

D O T A Z N Í K

Vážení kolegové, kolegyně, dovoluji si Vás oslovit dotazníkovým šetřením, jako výchozím prostředkem k získání informací k výzkumu magisterské práce na téma „Domácí násilí a institut vykázání“, který bude sloužit jako součást závěrečné práce studenta Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Uvedený dotazník je zcela anonymní, dobrovolný a za jeho objektivní vyplnění Vám předem děkuji.

U jednotlivých otázek označte (křížkem), pouze jednu z nabízených možností. U rozvedených otázek, případně stručnou odpověď či počet.

1. Pohlaví	2. Věk	3. Dosažené vzdělání	4. Délka praxe
a) muž	a) 18-25	a) středoškolské	a) 0-3 roky
b) žena	b) 26-30	b) vyšší odborné	b) 4-8
	c) 31-40	c) vysokoškolské	c) 9-12
	d) 40 a víc		d) 13-20
			e) 21 a víc

5. Útvar, na kterém jste služebně zařazen (a)

- a) MOP, OOP (základní útvary)
- b) SKPV
- c) jiný

6. Znáte význam pojmu „domácí násilí“?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

7. Domácí násilí znamená?

- a) název některého z přečinů či zločinů v tr. Zákoníku
- b) např. souhrnné označení pro násilí probíhající opakovaně za zavřenými dveřmi mezi osobami blízkými v intimních vztazích
- c) např. jednorázový incident mezi osobami blízkými bydlícími ve společné domácnosti
- d) nevím

8. Znáte význam pojmu „institut vykázání“?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

9. Institut vykázání znamená?

- a) např. pravomoc vykázat agresora ze společné domácnosti, viz pravomoci policistů dle tr. řádu
- b) např. pravomoc vykázat agresora ze společné domácnosti dle z.č. 273/2008 Sb., o Policii ČR
- c) nevím

10. Absolvoval (a) jste školení k problematice domácího násilí?

- a) ano
- b) ne

11. Pokud jste neabsolvoval (a) školení DN, byl (a) jste s touto problematikou seznámen (a) jinak?

- a) ano (stručně uveďte jak).....
- b) ne

12. Myslíte si, že „institut vykázaní“ přispěl po jeho zavedení k větší ochraně osob ohrožených domácím násilím?

- a) ano významným způsobem
- b) ne, je pouze formální
- c) nevím

13. Myslíte si, že možnost vykázaní násilné osoby policistou je důležitým a stěžejním oprávněním při řešení incidentů se znaky domácího násilí?

- a) ano
- b) ne, je jen rozšířením předešlých pravomocí policie
- c) nemohu posoudit

14. Zasahoval (a) jste osobně na místě incidentu se znaky domácího násilí?

- a) ano
- b) ne

15. Byl (a) jste tím, kdo provedl samotné vykázaní násilné osoby?

- a) ano
- b) ne

16. Zpracovával (a) jste spisový materiál s domácí násilím po vykázaní, např. kontrola vykázaní apod.?

- a) ano
- b) ne

17. Pokud jste využil (a) vykázaní násilné osoby, byl (a) jste si jist (a) svým rozhodnutím?

- a) jednoznačně ano
- b) spíše byl(a)
- c) spíše nebyl(a)
- d) jednoznačně nebyl
- e) nevykazoval jsem

18. Pokud jste využil vykázaní násilné osoby, bylo toto vaše rozhodnutí zpochybňováno kolegy, nadřízenými pracovníky?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím
- d) nevykazoval jsem

19. Máte nějaké obavy (strach) z možného provedení vykázaní násilné osoby?

- a) ano (stručně uveďte jaké).....
- b) ne

20. Myslíte si, že někteří Vaši kolegové nevykázali násilnou osobu, i když k tomu byl důvod, případně uveďte, co je k tomu dle Vás vedlo?

- a) ano, ...
- b) ne, s tím jsem se nesetkal
- c) nemohu posoudit

21. Byla v rámci vykázání podána námitka vykázanou osobou?

- a) ano, na místě
- b) ano, písemná námitka
- c) nebyla podána

22. Pokud jste využil (a) v praxi vykázání násilné osoby, proti kterému pohlaví směřovalo?

- a) muž
- b) žena
- c) nevykazoval jsem

23. V kolika případech se jednalo o sezdaný a v kolika o nesezdaný pár?

- a) sezdaný pár (počet, pohlaví vykázané osoby).....
- b) nesezdaný pár (počet, pohlaví vykázané osoby).....